

časopis slovenskih delavcev

Ljubljana, 27. marca 1992, št. 13, letnik 51, cena 60 tolarjev

Glavni urednik
Marjan Horvat

Odgovorni urednik
Ciril Brajer

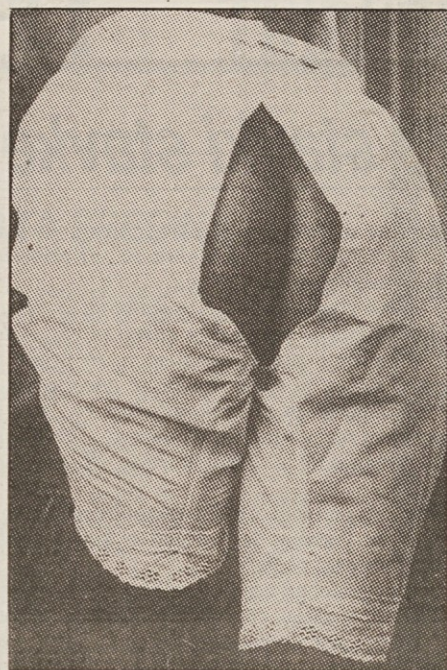
Telefon
311-956, 313-942
Naročnina
in prodaja 321-255
Telefaks 317-298
Naslov:
ČZP Enotnost
Dalmatinova 4,
Ljubljana

št. 13

ASOCIACIJE

Že kar nekaj pravih sindikalnih borcev nam je pooditalo, da imajo vrh glave »stalnih kosmatih kših-tov« na naslovni strani delavskega časopisa. No, najbrž niso imeli v mislih gladkih lic te vrste, a asociacija je asociacija. Že ko so nas podili iz Jugoslavije, so nam obetali, da bomo odšli goli in bosi.

Potem so nam poklicni domoljubi nekaj mleli, kako bo treba tudi travo jesti... Kot zdaj delavce množično brcajo na cesto, jim za pošteno delo dajejo miloščino, jemljejo tovarne, bodo strgane spodnjice verjetno res postale simbol.

DELAVCI SMO EDINI DELNIČARJI

PO STAVKI STAVKE

na 2. strani

Na 5. strani pišemo, da je vsako lastninjenje premoženja, ki so ga ustvarili delavci, brez njih protiustavno! V Adriji Caravan to vedo in tovarne ne dajo.

DE, četrtek ob 14.00

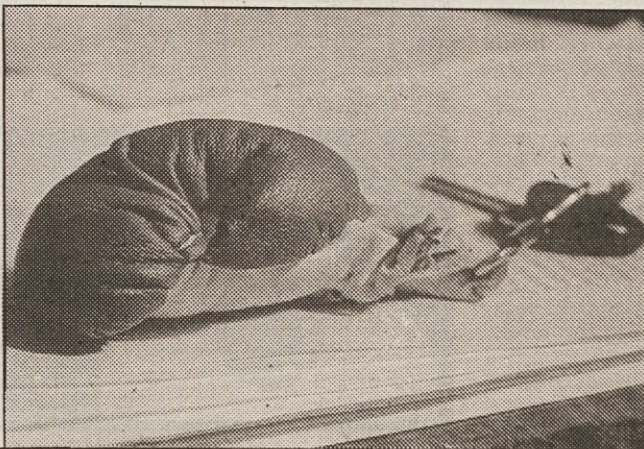
Na krajšem obisku v Ljubljani se je mudil član predsedstva Italijanske sindikalne konfederacije CGIL Veneta Marcello Albonello. V Domu sindikatov se je pogovarjal s članom predsedstva sveta ZSSS Milanom Utršo o sistemu kolektivnih pogodb in kolektivnem pogajanju, soodločanju delavcev in organiziranosti sindikatov. Dogovorila sta se za pogostejše sodelovanje ekspertnih skupin in strokovnjakov obeh sindikalnih organizacij, pri čemer bodo najprej razpravljali o znanem italijanskem »zakonu 300«.

Italijanski gost se je pogovarjal tudi s sekretarko Sindikata zdravstva in socialnega skrbstva Slovenije Nevenko Lekše. Pogovor je tekel o kolektivnem pogajanju na področju zdravstva in socialnega skrbstva v Italiji, kjer se kolektivna pogodba, ki jo podpiseta sindikat in ustrezno ministrstvo, nato potrdi v parlamentu z zakonom! Govor je bil tudi o italijanskih izkušnjah pri organiziranju stavk v zdravstvu. Dogovorila sta se za pogostejše stike.

BO SINDIKAT KOS ZASEBNIKOM?

Mariborski sindikati proti »podjetnikom«, ki podjetništvo pojmujejo le kot tlačenje in poniževanje delavcev, na 4. strani

IMP Klima montaža odstavlja ljubljanskega pravobranilca

na 15. strani

Po stavki stavke

Vremena se jasniijo in napovedana stavkovna ujma ni odnesla ne vlade ne oblasti in ne demokracije, ni prinesla vsega tega, kar so »vremenoslovci« napovedovali.

Je pa kot strela z jasnega usekalo, da je treba voditelje opozorilne stavke udariti po prstih, ker dušijo in rušijo demokracijo, vlado in oblast, podirajo politični sistem in so prava pozeba za slovensko pomlad. Kaj si pa sploh mislijo in dovoljujejo, da spravijo na noge 400.000 zaposlenih z nezakonito stavko, in to s političnimi motivi, vse s ciljem restavracije komunizma... Saj stavkajoči sploh ne vedo, zakaj stavkajo, se je slišalo in trdilo. (Kakšno podcenjevanje stavkajočih!)

Slišali pa smo tudi, da bo treba oblikovati nov DEMOS, ki bo trden kot kamen-kremen, tak, ki bo v kali sposoben zatreti podobne poskuse rušenja oblasti.

Take in podobne ocene, komentarje in pritiske smo doživljali od nekaterih politikov, strank, ideologov za vsake in večne čase, ki so nas zmerjali kar naravnost z ekrana. Človeku se je zazdelo, da je to nekoč že slišal, kot da bi se oglašala stara lajna.

Kakšna ironija, še več, kakšno sprenevedanje in še večja hinavščina je te dni razsajala v vladajoči koaliciji. To pa je prava in poceni demagogija, če vprašate mene! Koliko kameleonskih komolčnikov trobi v isti rog, pa je že druga zgodba.

Ce priznamo ali ne, dejstvo je, da sta se ob štrajku udarila dva svetova: svet tistih, ki razume delavske stiske, in tistih, ki meni, da si jih je sindikat izmislil. Udarili sta se dve kulturi: na eni strani tista, ki se zna pogovarjati mirno, dostojanstveno in v duhu kulture, in kultura tistih, ki ne zna ničesar drugega kot groziti.

Udarili sta se dve demokraciji: demokracija po evropskih zgledih in demokracija po svoji meri. Udarili sta se dve civilni družbi: takšna, kjer je stavka del demokracije, in takšna, kjer je stavka atentat na vladajočo oblast. In udarila sta se dva pravna reda: tisti, ki stavko napove in izpelje skladno z zakonom, stavkovnimi pravili in sindikalnimi navodili (ne vladnimi!), ker pristojni organi ne store ničesar, da bi sporazumno razrešili spor, in tisti, ki priznava in si po svoje razlaga že tako represiven zvezni zakon o stavki, sam pa ga za nameček še krši ter grozi stavkajočim.

Ob stavki so se pokazale tudi vse sončne in senčne strani sindikalnega pluralizma. Tam, kjer je stavka, so na žalost tudi stavkokazi. Nekaj jih je bilo tudi pri tej stavki, vendar glede na protiakcijo bore malo.

Še nečesa ne kaže spregledati. To, da so si posamezniki želeli poljske nemire, drugačne blokade, drugačno delavsko stavko. Ali so imeli prav, danes še ne vem. V socialni bedi, kakršna je in bo, ni nič lažjega. Težje je to, kar se je dogajalo, in verjamem, da v prihodnje ne bo več tako. Kdor seje veter, žanje vihar. Nikogar naj ne skrbi preveč, da ne bo več pravih delavskih stavk. Še bo na ulicah delavstvo. Tako kot se je potihoma zgodil zgodnji kapitalizem, tako se po naglas prebudil »delavski razred«. Na tej in na oni strani so za to dani vsi pogoji. In kjer je stavka, je tudi sindikat: če vprašate Svobodne sindikate Slovenije, bomo zraven in na čelu. Še kako prav imajo tisti, ki pravijo, da se stavka tega dne ni začela in ne končala.

Ta opozorilna stavka je posledica razmer in socialnega stanja ter strahu, kaj bo jutri z delavci, hkrati pa je resen opomin vladi in drugim pristojnim partnerjem, da končno že kaj storijo na gospodarskem in socialnem področju. Vsako drugo podtikanje bo bumerang. Zapiranje oči pred to resnico je milo rečeno tiščanje glave v pesek. In filozofija vlade, kar bo, pač bo, oziroma če bo okroglo, bo lopata, če špičasto, pa vile, se ne obnese, še manj pa izide. Prav tako se ne bo obneslo »šlepanje« drugih na račun takšne politike.

Ob stavkovnih zahtevah, ki so klasični sindikalni menu (ukine naj se zakon o plačah in zagotovi pravična cena dela, določi takšna zajemčena plača, ki bo omogočila preživetje, izpolnjujejo naj se kolektivne pogodbe, zagotovijo nova delovna mesta, socialna varnost in stabilnost ter spoštujejo delavske pravice in človekove svoboščine), je šlo tudi za delavski ponos in solidarnost. Zato priporočilo vsem tistim strankam, ki sodijo in obsojajo: stavka je stvar delavcev in sindikata! Tu se vaše poti in namere končajo, zato je boljša prva kot druga zamera. Če se kdo s stavko ne strinja, mu to še ne daje pravice, da jo razglašajo po svoji meri; to pa na drugi strani ne pomeni, da kdor ni z nami, je proti nam. Skratka, 400.000 udeležencev ima pravico na tak način opozoriti pristojne organe. Edino merilo, kakšna je bila in kako je stavka uspela, je ocena sindikalnega članstva; ta pa je dobra.

Nekaj se je po stavki že obrnilo: padel je zakon o zamrzitvi plač, spremenila se je višina zajemčene plače, zahteve po razvojni in socialni strategiji so neizbežne, in nič več ne bo tako, kot je bilo včeraj.

Res je tudi, da se, če padeš v središče politike – svobodni sindikati pa s to stavko smo – ne moreš izogniti politizaciji. Zato je bila politizacija stavke realnost današnjega časa.

Ce si bo nasprotna stran še naprej izbirala partnerje po svoji meri tedno in povsod igrala le na »sindikalno SZDL« in sindikalni pluralizem, na način, kakor jim pač paše, bo socialno partnerstvo tudi v prihodnje na majavih nogah.

In čisto na koncu: jutri bo čas delavstva in sindikatov. V tej stavki smo se Svobodni sindikati Slovenije postavili za delavske pravice, zato je edina prava barva stavke: pravica!

Sekretar sveta ZSSS
Rajko Lesjak

Protestna izjava!

Delavci METALKE TRGOVINA, PC 07, Topniška 9, zbrani na protestnem zboru odločno obsojamo izjavo ljubljanskega Demosa v zvezi s splošno stavko 18. marca 1992. Namen organizatorjev stavke je bil opozoriti na vse slabši ekonomski položaj delavcev in na vedno bolj brezobzirno kršenje njihovih pravic. Poleg splošnih zahtev zahtevamo med drugim tudi opremljanje Metalkinih osebnih službenih vozil z njenimi oznakami. To smo zahtevali že pred časom, vendar naša zahteva ni bila uresničena. Če je ta zahteva za Demos politične narave, tudi prav, samo nikar naj ne pozabi, da so med nami tudi mnogi njihovi volilci, ki bodo ravno zaradi tega drugič glasovali za tiste stranke, ki so se z nami solidalizirale. Trditev o SVOBODNIH SINDIKATIH kot politični roki bankrotirane partije in celo politične policije, samo priča o nizkem kul-

turnem in intelektualnem nivoju avtorjev izjave.

Ce je stavka spolitizirana, je ravno zaradi te izjave in ne zaradi zahtev stavkajočih. Vsekakor kaže, da ljubljanski Demos na delavce kot volilce ne računa kaj dosti, kar dokazuje s svojo tudi siceršnjo dejavnostjo. Verjemite, gospodje, da bomo vaše sporočilo vzeli na znanje in vam na volitvah tudi izrazili svojo globoko hvaležnost za ves vaš trud!

Hkrati pa tudi izkoriščamo priložnost, da izrazimo zahvalo vsem kupcem, ki so s podpisom solidarnostne izjave ali na kakšen drug način izrazili podporo našim zahtevam, in jim zagotavljamo, da se jim bomo s kvaliteto svojih storitev ustrezno oddolžili!

Za stavkovni odbor Metalke Trgovina, PC 07:
Tugomer Kušlan,
Ivan Gregorc,
Milka Skorjanc,
Kristina Trček

Uredništvu Delavske enotnosti

V zadnji številki DE, 11/1. 51 ste ponovno objavili članka, polna žaljivk in neresnic o nekaterih članih predsednika sindikata Neodvisnost – Konfederacije novih sindikatov Slovenije in strokovnih sodelavcev tega sindikata.

Zahtevamo, da na isti strani objavite naslednji prispevek: Neodvisnost – Konfederacija novih sindikatov Slovenije ne more razumeti, da se v DE objavljajo članki, polni žaljivk in neresnic o nekaterih članih predsedstva sindikata in strokovnih delavcev tega sindikata. Do zadnje, 11. številke DE smo kljub neso-glasjem tudi mi jemali ta časopis kot enega izmed časopisov slovenskih delavcev, kot je zapisano v podnaslovu, različna stališča pa kot obojestransko željo za izboljš-

Morala in stavke v šolstvu

Spoštovana kolegica Berta Golob

Kot vedno, ko naletim na kakšen vaš prispevek, sem z zanimanjem prebral tudi vaš intervju v letošnji marčevski številki Ognjišča, kjer pa me je (na str. 10) razočaral vaš odnos do stavk v šolstvu, ki ga je urednik še poudaril z mednaslovom. Lahko bi sicer nadaljeval najino privatno korespondenco izpred časa, vendar sem na podobne pomisleke naletel tudi pri nekaterih drugih kolegi, zato bi vaše javno izrečene pomisleke soočil s svojimi stališči, saj sem si tudi sam odgovoril na podobna vprašanja, ko sem se odločil, da stopim na sedanjoto pot. Seveda vam ne odrekam pravice do lastnega mnenja. Vašemu stališču želim le dodati še svoje, če dovolite. Ker pa Ognjišče ne objavlja pism bralcev, sem za prostor zaprosil Delavsko enotnost, saj tudi verski tednik Družina do 15. t. m. ni pokazala zanimanja za takšen dialog.

Obojate svoje kolege slaviste, ker »nečesto popravljati pisnih nalog, češ da so za to premalo plačani«, ter pravite, da je za vas to veliko moralno vprašanje in da Vi za vse na svetu tega ne bi naredili, pa če bi bil vaš žep popolnoma prazen, ker menite, da je to delo vaša dolžnost, če ste se odločili za učiteljevanje. Menite, da je to enako kot z zdravnikovo dolžnostjo pomagati bolnemu, ne pa da »pred njim zapre vrata in se gre stavko«. »Učiteljski, zdravniški in duhovniški poklic ne morejo reči: Jaz pa bom sedaj stavkal.«

Pustiva ob strani nesporazum, da slovenisti niso bojkotirali popraviljanja nalog zato, ker bi bili premalo plačani, pač pa zato, ker za to sploh nič niso bili plačani in to prvič v zelo dolgem obdobju, ki sega precej dlje nazaj od leta 1945. Nihče tudi ne more trditi, da stavke niso bile vedno korektne do učencev, ki jih nihče ni pustil prepuščene same sebi, kot bi morda zgledalo ob vaših besedah. Lapsusi, ki jim ne gre pripisovati pretiranega pomena, saj bi se po vašem odgovoru dalo sklepati, da ste se težko odločili in da vas je vprašanje presenetilo nepripravljeno. Zame je pomembnejše nekaj drugega. Obžalujem, ker v vašem nestrinjanju s stavkami v šolstvu ne vidite, da izhajajo iz istega prepračanja, ki je tudi vam dajalo moč in zagnanost vsa leta vašega učiteljevanja – izhajajo iz ljubezni do poklica. Če hočete pošteno opravljati svoj poklic, morate imeti tudi pogoje za svoje delo, ki sicer poteka na individualni ravni z učenci, vendar v organizirani, institucionalni, družbeni obliki, ki

šanje stanja. Od danes dalje smo prepričani, da smo bili v zmoti. Tak način pisanja namreč razpihuje neslogo med delavci – člani kateregakoli sindikata, mi pa se ne moremo spuščati na tako nizko raven.

Cilj Neodvisnosti – KNSS je bil in bo, da je sindikalni pluralizem in prizadevanje, da bi delavci dosegli čimveč pravic, tako glede materialnega stanja kot glede humanizacije dela, zaradi česar na take članke ne odgovarjamo.

Ker sovraštvo in razdvajanje med sindikati slabi našo moč v škodo vseh delavcev, naj bo to način in prvi korak k normalizaciji naših odnosov.

Neodvisnost – KNSS
Pravna svetovalka
Irena Virant, dipl. iur.

Francelj, ne nakladaj, čas pravljic je minil

Ni časa, pa tudi nimam namena politizirati v časopisu s France-tom Tomšičem. Vendar, ker mi je že več delavcev reklo, naj mu odgovorim oziroma naj ga povprašam, kje ima tistih 1000 dolarjev plače, ki jih je obljubljal delavcem leta 1987 na štrajku, sem se odlo-

bistveno vnaprej opredeljuje tudi možnosti za uspeh učenja. Nihče, ki mu ni vseeno za njegov poklic v prvobitnem pomenu besede – biti poklican, ne more dopustiti, da mu nekakšna oblast onemogoča opravljati tisto delo, za katerega se čuti poklicanega, usposobljenega in ga ima rad, sicer bo prej ali slej zapustil svoj poklic ali pa ga bo prišel opravljati zgolj rutinsko. Poleg tega pa bi s tem pozabljal tudi na dolžnost do tistih, ki bodo prišli za njim. Še huje pa je, če dopusti, da se pogoji njegovega dela radikalno slabšajo. Verjetno boste priznali, da je bolj nemoralen tisti, ki se poživža na svoj poklic, na stroko ter zdolgočasen vedri v razredu, kot tisti, ki se bori za to, da bi lahko pošteno delal, pa čeprav s stavko. In ta babbav – stavka – v svetu sploh ni taka izjema kot pri nas in ga poznajo tudi v privatnih solah.

Možne so pač različne izbire, ko se boriš za svoj poklic. Sami v Šolskih razglednicah slikovito opisujete vašo izbiro, ko ste kot lastovica razprostrli krila in zapustili učilnico, ker niste bili zadovoljni s svojim delom in ste drugje videli večje možnosti za uresničevanje vašega odziva na klic v sebi. Drugi izbirajo druge poti. Morda niso manj vredni in njihova drža ni manj moralna.

Prav gotovo se je treba prej pogovarjati, predstaviti svoje poglede, jih utemeljiti in tudi priznati svojo zmoto, če se ta izkaže. Potrebno je storiti vse, da šolsko delo ne bi bilo moteno in onemogočeno, saj se zavzemaš prav za to delo. Nemoralno je za svoje stanovske namene zlorabljati učence, preprečevati kolegom svobodno odločitev, povzročati materialno škodo... (kar se v Sloveniji ne dogaja). Toda kaj storiti v stiski, ko ni več možnosti za pogovor, ko šolska oblast zgolj trmasto vztraja pri svoji odločitvi, ne da bi poslušala tvoje razloge, kaj šele da bi jih ovrgla, če reagira šele na pretnebe? Kaj, če predstavniki šolske oblasti celo lažejo in če za nameček spoznáš, da je v ozadju krivičnega in nesmiselnega ukrepa edino le skrb, da centralizirane strokovne službe ne bi imele preveč dela z mesečnim obračunavanjem sredstev za delo šole? Potem je pred kapitulacijo potrebno poseči tudi po drugih sredstvih, če se zavzemaš za pomembne cilje, ki niso naključni in poljudni, pač pa bistveni za tvoj poklic.

In ravno to počnejo šolske oblasti, ki izovejo stavke. Ravno to so napravili, ko so pouk materinščine, ki ste ji posvetili večino svojega življenjskega dela, degradirali na raven kateregakoli predmeta in potisnili celo v slabši položaj, kot ga ima npr. gospodinjsvo. Med vašo šolsko kariero je imela slovenščina vedno osrednje mesto pri pouku, sedaj ga nima.

Učitelji, ki so in še bodo stavkali, se borijo za iste cilje in iz iste ljubezni, ki je vašemu šolskemu delu dajala tolikšen žar, da vas spoštujemo.

Zoltan Jan

čil, da le napišem še par »resnic«.

V odgovoru bi rad navedel tudi to, da v prispevku »Francelj, ne-haj že zavajati slovenske delavce« ni bilo nobenih laži niti govora o kakšnih smrtnih sovražnikih. Skušal sem navesti le nekatera dejstva, da bi delavci in sindikalni aktivisti po Sloveniji lažje razumeli dvojno vlogo, ki jo v slovenskem političnem in sindikalnem prostoru igra France Tomšič.

Te dvojne vloge pa kmalu ne bo mogoče igrati več, saj upam, da bodo delavci le spregledali njegove namere in se mu počasi zahvalili za sodelovanje. Meni, pa še marsikomu se zdi do skrajnosti nesramno njegovo »vpitje«, da delavci niso upravičeni do protesta – stavke, danes, ko zaslužimo še enkrat manj kot leta 1987, ko je bil Francelj pripravljen stavkati tudi vsak teden. Vendar le tako dolgo, dokler ni uresničil svojih političnih ciljev. Pri tem se pa še sam ne zaveda, da dela pravzaprav isto napako, kot so jo delali njegovi »smrtni sovražniki«, ko so vse vojne in povojne uspehe pripisovali sebi in edino le sebi!

Za demokratizacijo smo se prav tako kot on zavzemali tudi mi.

Prav tako nimamo nič proti organiziranju različno mislečih – tudi sindikatov ne, vendar naj svojo veljavo dokaže vsak z delom in članstvom. Ne pristajamo na očitke in nenehno primerjanje s »stalinisti«! Večina smo bili takrat še otroci ali se še rodili nismo.

Za boljše razumevanje in osvežitve »zmedenega« spomina naj mu citiram še ugotovitev, ki jo je navedel Slavko po osmih mesecih sodelovanja z njim v predsedstvu Socialdemokratske zveze Slovenije: »Vendar so mnoge stvari, ki jih ne opravlja dobro. Eden glavnih argumentov kritike je, da ne zna delati z ljudmi, da ni vaju skupinskega dela. Namesto da bi s sodelavci vzpostavil dobre delovne odnose, se obnaša avtokratsko, kot da je stranka njegova zasebna organizacija, člani predsedstva pa njegovi podaniki. Se-stanki so slabo vodeni, navzoči nimajo možnosti povedati svojih stališč in slišati mnenja drugih. Zaradi tega je delo članov ovirano...«

Sindikalni zaupnik
SKEI Tovarne turbin,
Litostroj

Javna vprašanja ministru za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, gospodu prof. dr. Jožetu Ostercu

Republiški odbor Sindikata kmetijstva in živilske industrije Slovenije in predstavniki štirinajstih kmetijskih delovnih organizacij, zbrani na posvetu o problematiki kmetijstva po sprejemu zakona o denacionalizaciji, izrekamo javno kritiko gospodu ministru dr. Jožetu Ostercu zaradi neodzivanja na pobude omenjenih.

Nekajmesečna ignoranca gospoda ministra in strokovno ne-utemeljen odnos do kmetijske problematike, ki pa ni v interesu slovenskega državljana, nas kot pomembne oskrbovalce te države s hrano sili, da se v imenu preko 30.000 naših članov, ki sodelujejo v pridelavi in predelavi hrane, oglasimo.

Javnost nameravamo seznaniti s številkami in dejstvi, na osnovi katerih naj si sama ustvari zaključke.

Omenjeni proizvajalci razpolagamo z 9,8 % vseh kmetijskih zemljišč v Sloveniji in na teh površinah za slovenske državljane pridelamo naslednje količine nujno potrebne hrane:

- 40.012 ton pšenice ali 54 % vse odkupljene količine;
- 39.076 ton koruze ali 84 % odkupljenih količin;
- 33.304 ton svinjskega mesa ali 85 % odkupljenega mesa te vrste.

Razpolagamo z manj kot 5 % fonda živine, a oddamo: – 12.700 ton govejega mesa, kar pomeni 26 % v skupni proizvodnji;

– 46.385 milijonov litrov mleka ali 8 % oziroma 40 % v Sloveniji pridelanega higiensko neoporečnega mleka od skupne količine 583.365 milijonov litrov. To pa pomeni hkrati tudi skoraj polovico tistega mleka, ki ga v mlekarni ni potrebno dodatno popravljati, da bi bilo užitno, oziroma je iz njega možno narediti še kaj drugega kot konzumno mleko.

Poleg tega za prehrano pomembnih proizvodov pridelamo še znatne količine izvoznih artiklov, kot so: sadje, vino, hmelj in drugo

Zaradi navedenih rezultatov v imenu naših članov ministru zastavljamo naslednja javna vprašanja, povezana z usodo delavcev v kmetijstvu in oskrbo slovenskih državljanov s hrano:

1. Kakšna bo usoda 11.600 zaposlenih v kmetijstvu in nanjo neposredno vezanih dejavnosti ob obljubi, da s popraviljanjem starih krivic ne bodo povzročene nove?
2. Kako misli gospod minister nadomestiti izpadlo proizvodnjo hrane ob dejstvu, da bodo zemljo po zakonu o denacionalizaciji dobili v glavnem nekmetje, cerkev, plemstvo, tujci in brezštevilni dediči nekdanjih kmetov?
3. Kateri bodo kontrolni mehanizmi za zaščito cen osnovnim živilom v monopolno organiziranim kmetijstvu in predelavi? Zagovarjate namreč izključno proizvodnjo na družinskih kmetijah, s sprejemom zakona o zadrukah pa ste monopolni položaj ustvarili tudi v večini predelovalne industrije.
4. Kakšen je koncept nadaljnjega razvoja kmetijstva po načrti likvidaciji sektorja, ki je združeval vrhunsko stroko v kmetijstvu in dosegal evropske rezultate, ki so vidni iz številke?
5. Kaj se bo zgodilo z več milijard nemških mark vrednim premoženjem kmetijskih delovnih organizacij, ko bo le-to ostalo izven funkcije?

Prazni bodo ostali številni hlevi, silosi in neizkoriščena vsa težka mehanizacija za obdelavo tal. Poklana bo matična čreda z genetskim potencialom 10.000 litrov in ostala tista, ki danes daje 2287 litrov mleka. Uničeno bo 20-letno delo selekcijske službe.

6. S kakšno pravico bo država povsem razlástila delavce, ki so pretežni del zemljišč kupili in plačali po takrat veljavnih cenah, ki so veljale za ves promet z zemljišči? Kupnina je bila v večini primerov poravnana ravno državi. In ta nova država je pravni naslednik one izpred dveh let, nikakor pa ni pravni naslednik stare države delavcev, kot se želi prikazati in mu naprtiti plačilo odškodnine za napake, povzročene v preteklosti.

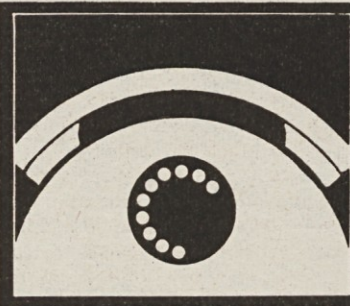
7. Kdaj bo gospod minister pojasnil kmetom in slovenskim državljanom, da bodo kmetje od zakona o denacionalizaciji imeli najmanj koristi, največ pa cerkev in tuje plemstvo? Popraviljanje kmetom storjenih krivic je bila zgolj farsa, s katero se je poizkušalo prikriti podaritev večine zemljišč ob naših mejah tujcem, proti katerim se je stoletja boril slovenski kmet in izobraženec.

Slovenec bo v svoji državi dninar na posestvih tuje gospode, hlapce na najrodovitnejših delih naše domovine in ponovno viničar v najžlahtnejših vinorodnih predelih. Ali smo res rojeni zgolj za hlapce v Apaški kotlini, Ptujskih gorah, Goriških brdih itd.?

Vprašanja so namenjena ministru, odgovori pa vsem slovenskim državljanom. Od odgovorov in reakcije slovenske javnosti je odvisna usoda slovenskega državljana in delavca v kmetijstvu!

Usoda Slovenije je danes v mnogočem v naših rokah. Trenutne politične razmere in neobveščenost dajejo nekaterih nerazodnjen možnost, da s slovensko zemljo ravnamo kot s svojim lastnim fevdom v korist zelo ozki skupini ljudi in v škodo vsem državljanom.

Republiški odbor Sindikata
kmetijstva in živilske industrije Slovenije

DE
časopis
slovenskih
delavcev

Dalmatinova 4, 61000 Ljubljana

tel.: (061) 313-942

311-956

110-033

116-163

PREDVOLILNA ARENA

Ministrica in trije vogali

Znano je, da se stranke Demosove koalicije niso pretirano pulile za vroči ministrski stolček, za katerim naj bi se reševala delavska in socialna vprašanja. Kakor koli že analiziramo poglobitve vzgibe ljudi, da so volili prav to koalicijo, nikakor ne moremo mimo pričakovanih mnogih, da bo ta zmogla vsaj zaustaviti zaostrovanje socialne krize. Toda Lojze Peterle je vroči koštanj porinil v roke **Jožici Puhar**. Pri tem ga očitno ni prav nič motilo, da je bila članica do takrat edine stranke na oblasti in podministrice v šinigojevi vladi. Ne ve se natančno, ali je to storil, ker je bil prepričan o njenih strokovnih sposobnostih, ali je šlo za spretno politično potezo, s katero je utišal kritike, da je vlado sestavil preveč enostransko glede na tesen volilni izid.

Najbrž je šlo za oboje, saj se Jožica Puhar zelo redko znajde na jeziku najbolj zagnanih jastrebov, ki zelo hitro zahtevajo žaganje tega ali onega državnega funkcionarja. Še najbolj ostre kritike je doživela s strani glasnikov sindikata Neodvinost, ki jim ni šlo v glavo, da je celo vlada doumela, da ji vmešavanje v delitev plač prinaša samo sitnosti in srd državljanov. Tudi tisti, ki naj bi jih prav ta sindikat zastopal.

Čeprav potisnjeni ob stran na račun državitvornih ministrov (kot da države ne tvorijo njeni državljani), je ministrici uspevalo iz državne blagajne izpuliti toliko denarja, da je vsaj za silo preprečila, ali bolje rečeno, odložila najhujše socialne sunke. Za razliko od mnogih ministrskih kolegov ima precej jasen pogled na to (med drugim tudi zato, ker v svoje delo vključuje stroko), kako zastaviti socialno politiko, da bo uspešno prestrezala udarce tržnega gospodarstva. Žal njenim potezom ne sledijo ostali resorji, ki v glavnem podirajo tisto, kar se na tem področju vsem težavam navkljub vendarle stori.

Med tiste, ki v parlamentu veliko govorijo, povedo pa malo, zagotovo sodi predsednik brežiške občinske vlade in poslanec krščanskih demokratov v družbenopolitičnem zboru **Ciril Kolesnik**. Poslansko kariero je začel s čisto resno zahtevo, da se med obrambne ukrepe proti toči uvrsti tudi zvonjenje cerkvenih zvonov. Milozvočnost Peterletovega glasu ga je pripeljala do sklepa, da magister Voljč s svojo kandidaturo za mandatarja pripravlja predsedniško diktaturo, pri čemer mu združeno pomagajo »črne luknje«, kakor je imenoval tiste stranke, ki so stale za njim. Po njegovem je znano, da Peterletovim zagovornikom sploh ne gre za oblast, pač pa po njej stegujejo roke »sile enoumja«, skrite v »trojan-

Standard je bil prenapihnjjen

skem konju». In tako vedno znova in naprej.

Da je oblast vendarle sladka, Kolesnik dokazuje s tem, da mu še na misel ne pride, da bi kot občinski šef odstopil ob skandalih in aferah, povezanih predvsem z razdeljevanjem občinskega denarja, ki se bo kdaj vrnil v občinsko blagajno ali pa tudi ne. Namesto njega je zato odstopil občinski župan in še nekaj uradnikov. Zna pa do nesluhtenih višin povzdigniti glas, ko gre za denar iz različnih državnih virov za njegovo občino. Kot vnet nogometaš se iz mladih nog se je »izkazal« tudi za samozvanega zagovornika slovenskega športa, saj je večina njegovih predlogov v tej smeri pogorela. Tisti, ki se na šport zares spoznajo, že vedo, zakaj.

Vsekakor ni bilo nobeno presenečenje, da se je iz istih zornih kotov Kolesnik obregoval tudi ob opozorilno stavko, ko je bila ta že končana. Za poslanca, ki mu je narodov (ljudski) blagor najpogostejše na jeziku, je vsaj nenavadna trditev, da so delavci štrikali samo zato, ker so hoteli obdržati v starem režimu dosežen »prenapihnjjen standard«.

(Jože Poglajen)

X-25 JAVLJA

SREDINA, ZLATA SREDINA

Če je kdo na sredini, to pomeni, da ni ne levo ne desno. V politiki to nikakor ni modrost iz zahodnih demokracij, ampak iz boljševiškega arzenala fraz in floskul. Partija je namreč bila »levo« samo nekoč davno v zgodovinskih in herojskih časih. Zadnjih dvajset let po udaru iz Karadjordjeva, ki ga je oznanilo pismo, je Partija spominjala na desničarsko, birokratsko in konzervativno strukturo, kakršne bi se na Zahodu lahko samo sramovali. Pismo z vrha seveda ni bilo pastirsko, čeprav je **Broz** bojda bil nekoč davno mali pastirček. Zato pa **Dolanc** zagotovo ni držal v roki nikoli česa drugega razen **policijskega pendreka**. Ta Partija je perfektno obvladovala svojo »sredinsko« vlogo, saj je njena linija vedno za nazaj in povsem nezmotljivo naznanila, kaj je bil »levi« in kaj »desni« odklon. Teoretiki »politične sredine« v demokraciji ta isti retorični obrat ponavljajo tako, da poskušajo porezati iz območja oblasti »skrajno levo« in »skrajno desno«. To se bolj enostavno prebere tako, da se reče, da je iz naslednje kombinacije izključena Ribičičeva SDP na »levi« in Peterletova SKD na »desni«.

Če si pobliže ogledamo 6 »sredinskih strank« (Bavčarjeve demokrate, Plutove zelene, Pučnikove socialdemokrate, Žakljeve socialiste, Omanovo oz. Toplakovo Ljudsko stranko ter Drnovškove in Školčeve liberalne demokrate) se zavemo, da so vsi bili v nekdanji Partiji, če pa že niso bili komunisti, pa so bili zelo pridni »frontniki« v SZDL, recimo Oman. Ker so neodvisni (tisti »+1« iz formule 6 + 1) bili ravno tako v ZKS, izjem ni. Zato tudi ni problemov zaradi sodelovanja štirih (DS, ZS, SDSS, SLS) v **vladni koaliciji** in preostalih (SSS, LDS, neodvisnih) v **opoziciji**. Nekdanje solastništvo rdeče partijske knjižice je globoka, skorajda krvna vez, ki je večstrankarstvo ne odpravi v srcih, pa če jo je stokrat odpravilo v besedah. »Sredinska koalicija« je nadaljevanje Partije, metode so iste, le barve so drugačne, mavrične.

Glavni argument »sredinske koalicije« za zamenjavo vladne koalicije je Peterletova **nekompetentnost**. Toda prav ta argument pade, saj so naštetih »sredin« poglobitveni del te vlade. Številni sestanki »6 + 1« so pokazali, da se niti o novem mandatarju za naslednjo konstruktivno nezaupnico ne morejo zediniti in tako si konkurirata Bavčar (DS) in dr. Drnovšek (LDS). SLS se ne strinja glede volilnega sistema, SLS in LDS pa bi v novo koalicijo pritegnila tudi malce spokorne krščanske demokrate. Zato se X-25 čudi, kako Peterle že skoraj dve leti kroti vse te strankarske voditelje, ki so že ves ta čas ministri v njegovi nekompetentni vladi. Izjava ideologa (Bavčarjevih) demokratov dr. Tineta Hribarja, da delavska stavka (18. marca) predstavlja zanj »potrebo, če bi se stvari odvijale naprej v sedanji smeri, ponovne renesanse, oz. oživitve Demosa« (Slovenec, 19. 3.), zato pomeni lahko samo eno – namreč, da se je treba znebiti iluzij o odrešilnem poslanstvu »sredinske koalicije«. V slovenskem političnem teatru senc bi »sredina« namesto »Demosa« samo bolj uspešno dušila delavsko nezadovoljstvo. »Demosov« recept s provladnim sindikatom se v Butalah namreč ni najbolje obnesel, poroča za VOS, VIS itd.

X-25

Jožetu Borštnarju v slovo

Neizprosna usoda je zopet segla v vrste partizanskih borcev. Umrli je skromen, plemenit, hraber partizanski komandant in znani delavski voditelj. Ne dolgo tega sva se srečala na Titovi cesti sredi Ljubljane, izmenjala kot trajna tovariša nekaj besed in se žal za vedno poslovila. Kdo bi pomislil, da je bilo to zadnji krat. Saj mi je rekel, da se še kar dobro počuti. Sicer pa ni bil nikoli črnogled, o sebi pa je zmeraj skromno molčal.

Rodil se je 8. novembra 1915 v Gabrovki (Sveti Križ) nad Litijo. Rodni kraj je že mlad zapustil. V Beogradu je končal železničarsko šolo.

Mladi Jože se je takoj znašel v vihrav naprednega mladinskega in delavskega gibanja. Že ob okupaciji Slovenije je deloval kot član okrožnega komiteja komunistične stranke za Posavje. Bil je med ustanovitelji Osvobodilne fronte slovenskega naroda na Dolenjskem. V Novem mestu je širil krog sodelavcev in soborcev v Osvobodilni fronti ter med prvimi organiziral partizanske enote. Posebno uspešen je bil zaradi ugleda med svojimi sodržavljani železničarji, ki so domala vsi že od začetka sodelovali v OF. Zato ni naključje, da so bili med prvimi partizani prav železničarji. Zaradi sposobnosti in junaštva je postal komisar Belokranjskega odreda. Od tedaj je do konca vojne neprestano sodeloval v bojih. Borci Cankarjeve brigade se ga spominjajo kot iznajdljivega, pogumnega in humanega komisarja. Prav te lastnosti so Jožeta leta 1944 pripeljale na Stajersko, kjer je bil med najbolj uspešnimi komandanti IV. operativne cone. Z njegovim smelim vodenjem so partizani sistematično osvobajali mesta in kraje na Stajerskem. Tako je bila kmalu osvobojena vsa Savinjska dolina.

Augusta 1944 je postal komandant slavnega 9. korpusa NOV in POS. To je bilo v najtežjih časih vojne. Na koncu je s svojimi borci zmagovito vkorakal v Trst.

Po osvoboditvi je uspešno in vestno kakor med vojno opravljal številna odgovorna dela. Bil je med drugim minister za promet v slovenski vladi in pred upokojitvijo sodnik ustavnega sodišča socialistične republike Slovenije.

Zelo se ga bodo spominjali tudi tisoči delavcev in mnogi sindikalni aktivisti, saj je bil v letih 1958–1963 podpredsednik republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije. Ob takratnem predsedniku slovenskih delavcev pokojnem Stanetu Kavčiču je v razmeroma neugodnih časih pridno opravljal svoje delovne dolžnosti.

Spoštovani soprogi Mileni, sinovoma in vsem njegovim izrekamo globoko sožalje.

Zdravko Troha

Tokratna splošna opozorilna stavka ni bila le socialni obračun zaposlenih in nezaposlenih z vlado, ki ne spoštuje dogovorov in ki doslej ni bila pripravljena dvigniti praga preživetja na človeka dostojno raven, ampak tudi s parlamentarnimi strankami, ki so odgovorne za sodobno ureditev delavske zakonodaje in za zagotovitev njenega doslednega uresničevanja. Navsezadnje že ves čas prisegajo, da smo s sprejetjem nove slovenske ustave postali vsaj na zakonodajnoopravnem področju moderna evropska pravna država?!

Stavka s socialnim obeležjem in političnim nabojem je tako hote ali nehoti prispevala k temu, da postaja razvidnejša strankarska delitev slovenskega političnega prostora, pa tudi »ideološka« diferenciacija sindikalnih organizacij na Slovenskem. Strankarske politične podpore stavki ali nje nega zavračanja niso povzročili le radovedni novinarji, saj so imele stranke vso možnost, da se pred stavko do njega ne opredelijo ali da do nje izrazijo nevtrarno stališče, ampak predvsem strankarski politični predvolilni interesi in odnos med njimi. Stavka je tako povzročila nekakšen politični obračun med strankami in ponovno pokazala vso kompleksnost vladne in parlamentarne krize, ki z vsakim dnem bolj prerašča v gospodarsko in politično krizo koma rojene države.

»Provladne« stranke so seveda podprle obstoječo vladno koalicijo v odnosu do sindikalnih zahtev. SDZ-Narodno demokratska stranka je med prvimi pleteničila o zlorabi stavke za cilje, ki so v nasprotju z interesi delavcev, in usmerila sindikalne zahteve namesto na vlado na gospodarsko zbornico. Za Slovenske krščanske demokrate je bila takšna oblika izsiljevanj in pritiskov, kot je stavka, nesprejemljiva. Menili so,

STRANKARSKO PRIDOBIVANJE PREDVOLILNIH TOČK NA HRBTIH LAČNIH DELAVCEV

da določene politične sile stavko zlorabljajo predvsem za uveljavljanje svojih ozkih političnih interesov. Mladi krščanski demokrati so takoj opozorili na »zaroto« svobodnih sidikatov in opozicijskih strank, Slovensko krščansko sindikalno gibanje in Slovenska ženska zveza pa so odrekli podporo »politični« stavki, ker po njihovi oceni vnaša zmedo in nemir v slovenski politični prostor.

Socialdemokratska stranka je edina še pred stavko krivdo porazdelila med vlado in parlamentarne ter izvenparlamentarne stranke in predlagala ustanovitev posvetovalnega telesa zainteresiranih političnih strank, ki bi s pomočjo sindikalnih predlogov pomoglo k oblikovanju celovite in sodobne delavske zakonodaje. Dobronamerna pobuda, da naj bi vlado v pogajanjih zamenjal parlament, je v sedanjem razmerju političnih sil verjetno eden izmed možnih izhodov, vendar pa bi sprejetje takšne pobude dolgoročno pomenilo, da sindikati izgubljajo kot enakopraven partner v pogajanjih z vlado in gospodarsko zbornico. Priznanje enakopravnosti sindikata kot partnerja v pogajanjih o socialnem paktu in ustanovitve tripartitnega organa je bila namreč ena izmed ključnih stavkovnih zahtev delavcev.

Nevtravno držo je uspeła pred stavko ohraniti le Liberalno demokratska stranka, ki je menila, da gre pri stavki v načelu za zunajparlamentarni konflikt in da enostavno ni dobro, da se neka-

tere parlamentarne stranke s svojimi podporami ali nasprotovanji neposredno vmešavajo v stavko. Je pa po njenem mnenju stavka zadeva vlade, prostor za obračun z njo pa parlament. LDS pa je po uspešni stavki očitno ocenila, da bi bilo škoda zapraviti kakšno politično točko, in je stavkovne zahteve ocenila kot edini možni izhod v državi, ki kot sopolisnica ne spoštuje sprejetih kolektivnih pogojev.

Delavska stranka Slovenije je kot izvenparlamentarna stranka sprejela izjavo o podpori sindikalni stavki, ki je izzvenela od vseh danih podpor še najbolj logično in upravičeno, saj so stavkovne zahteve delavcev izhajale iz njenih programskih ciljev kot ciljev socialnega gibanja delavcev na Slovenskem.

Stranka demokratske prenoje pa je podporo stavki izkoristila hkrati tudi za obračun z vlado in »Demosom« in se odrekla sleherni krivdi, ker razpadli Demos ni predal opoziciji po volitvah niti ene same oblastne funkcije. Skrb za delavce je seveda po tem, ko je ob sestopu z oblasti sama predala delavce neusmiljeni usodi brezposelnosti in jih je »rešilo« novo oblastno ministrstvo za delo in zavod za zaposlovanje, seveda plemenita poteza »močnih«, ki jim v njihovi prenoviteljski evforiji in ohranjanju vsaj delčka oblasti ni bilo težko žrtvovati »šibkih«. Po končani opozorilni stavki pa sta poleg gospoda Peterleta in vlade sklicali tiskovno konferenco še

vodstvu na novo združenih strank socialistov in Socialdemokratske unije, ki sta stavko že predhodno podprli. Na tiskovni konferenci sta predstavili svoje poglede na socialne razmere v družbi in stavko ocenili za pomemben dogodek v novejši slovenski zgodovini. Menili sta, da je bila povsem legitimna in da je opozorila na nujnost mehanizma temeljne konfliktnosti med delavci in delodajalci. Socialisti so menili, da naj bi stranke svoje mnenje povedale predvsem v skupščini. Zanje politizacija stavk ni sprejemljiva. Kritični sta bili tudi do SDP, ki je po njunem mnenju s politično podporo stavki dokazala, da se njen program v bistvu ne loči od socialnega programa SKD. Glavna sestavina obeh je po njunem mnenju odrekanje avtonomije posameznikom in družbenim gibanjem, tudi sindikalnemu. Politični razglas SDP o podpori stavki sta ocenili kot ceneno politikanstvo. Opozorili sta tudi na neuspešno politiko vladajoče koalicije in ideološko obarvanih političnih skupin, ki so zastarele in nesposobne, da bi se lotile spreminjanja razmer, in s tem sprožile proces približevanja Slovenije Evropi.

Nobena stranka pa ni organizirala vsaj enodnevnih gladovnih stavk in s tem vsaj za kratek čas izrazila solidarnosti sith z lačnimi, zaposlenih z brezposelnimi in razumljenih z nerazumljenimi.

Branka Preželj

DELAVCI ADRIE CARAVAN SMO EDINI DELNIČARJI

Hočemo delo in plačilo

Stavka delavcev novomeške Adrije bo prišla v zgodovino socialnih bojev, zlasti zato, ker delavci, ki doma čakajo na delo, že nekaj dni zasedajo svoje tovarne in preprečujejo odpremo izdelanih prikolic. Na največji stavkovni transparent so napisali: »Hočemo delo in plačilo«. In to je tudi smiselni povzetek vseh njihovih zahtev in vprašanj. Temeljni vzrok za njihov protest pa izvira iz neuradnih vesti, da je podjetje deloma ali v celoti že prodano tujcem in da za vsem tem stoji Marjan Anžur, donedavna direktor velikega IMV, danes direktor IMV Holdinga in obenem predsednik upravnega odbora delniške družbe Adria Caravan (AC).

Stavkajoči delavci, ki jih složno vodita oba sindikata (Svobodni in Neodvisnosti) poudarjajo, da so prav oni največji in edini delničarji in zahtevajo moratorij za lastninjenje njihove firme. Zahtevajo plače za mesec februar in nagrajevanje po veljavni kolektivni pogodbi. Za vodstvo podjetja imajo cel kup vprašanj in zahtev, ki izvirajo iz neobveščenosti. In ne nazadnje vodstvu svetujejo, naj odstopi.

Ce sodimo po transparentih (Anžur je enako Grubelič), delavci in sindikati ne bodo dopustili, da Marjan Anžur še naprej opravlja sedanje funkcije. Ker predsednik upravnega odbora do danes ni nikjer dobil denarja za deblokado žiro računa in izplačilo osebnih dohodkov, potrebuje pa le 97 milijonov tolarjev, so se mu, kot vse kaže, odrekale tako banke kot ljudje na ministrstvu in tisti, ki so mu v preteklosti pomagali pri saniranju IMV.

Člani vodstva delniške družbe iz Novega mesta ne poznajo odgovorov na vprašanja stavkajočih in se ne čutijo odgovorne za sedanjí položaj firme. Janez Brinc je zdaj pomočnik direktorja in v firmi že od njenega začetka, torej 25 let. Skupaj z Dragom Rebom je stavkovnemu odboru dejal, da bi odstop celotnega vodstva pomenil največjo katastrofo za firmo. Stavkovnemu odboru sta dejala, da je objava zahteve po odstopu slaba usluga za Adrio. Podobno kot je v Informatorju (24. 3. 92) napisal Marjan Anžur, tudi ta dva menita, da je treba potrpeti še nekaj mesecev, ko se bo delniška družba finančno konsolidirala. V tem Informatorju, ki je izšel po dolgem času, so delavci lahko prebrali tudi težko razumljivo kolo-bocijo, ki jo povzemamo: »Po programu se bodo vse filiale grupe Adrije v tujini integrirale v Adria Internacional (AI). IMV kot lastnik AI je v Parizu našel partnerja z imenom EUROFINANCE in mu dovolil dokapitalizacijo AI, ob tem pa zadržal večinski delež v njej in kontrolo nad skupino Adrije. EUROFINANCE je kreditbilni tuji partner, ki bo odprl vrata v evropski bančni prostor. Naš partner za dosedanje angažiranje ni računal niti tolarja in bo poplačan šele iz bodočega dobička. AI bi po programu morala biti večinski delničar v Adrii Caravan, delniški družbi, vendar zaradi nesprejetja zakona o privatizaciji to še ni možno. Zato je bila sklenjena ekskluzivna pogodba med AI in AC, po kateri AI odkupi vso proizvodnjo in jo plača v 40 dneh, kar bo omogočilo redno proizvodnjo.« Tega povzetka ni mogoče razumeti drugače, kot so ga dojeli delavci, ki po Anžurjevem mnenju ne razumejo problematike in mislijo, da je »vse še vedno njihovo«. Stavkajoči so razumeli, da je podjetje pod mizo prodano tujcem, da se sedež in razvoj selita v Francijo ali Belgijo, in da tudi blagovna znamka Adrije lahko kmalu izgine s prikolic, ki so jih do zdaj sami projektirali. Delavce bega podatek, da je nad celotno Adrio še vedno IMV, saj v njem ne vidijo pravega holdinga, temveč le dimno zaveso za nepravilnosti pri lastninjenju in morebitno okoriščanje posameznikov, zlasti gospoda Anžurja, ka-

terega sumijo, da je eden od lastnikov AI.

Prikoličarji so se marsikaj naučili tudi zaradi transformacije in prodaje Revoza, ki se je razvil iz njihovih željev in odrekajev in katerega večinski lastnik je danes Renault. Delavce boli, ker premoženje bivšega IMV še ni razmejeno med nove firme in se v Novem mestu govori, da je Adria le lastnik zemljišča, medtem ko proizvodni in drugi prostori menda pripadajo Revozu. Janez Brinc je stavkovnemu odboru dejal, da ni pogodbe o ustanovitvi Adrije Caravan delniške družbe, in da zato ni jasno, s čim ta firma razpolaga. Dodal je, da je pogodba za Revoz meddržavna in torej delavci Adrije ne morejo računati na tisto, kar je že pripadlo Francozom. Pogodbo za Revoz pa je v imenu Adrije podpisala oseba, ki je kasneje dobila službo prav v Revozu.

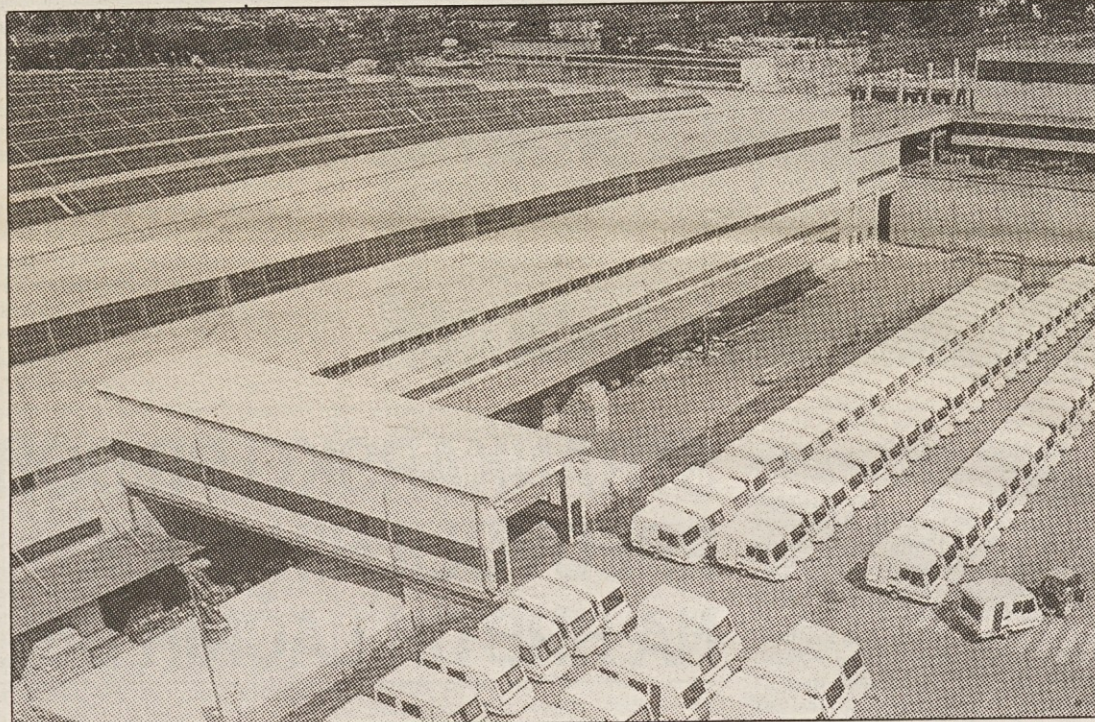
Vse to pojasnjuje, zakaj so delavci zasedli tovarno in zakaj navidez negospodarno preprečujejo dobavo že izdelanih prikolic. Delavci vedo, da so le-te sestavni del nečedne kupčije, po kateri bodo

Stavka in lastninjenje »minulega dela«

Že lani so svobodni sindikati (Tomšičevi so bili seveda proti) organizirali protestno zborovanje proti vladnim predlogom zakonov o denacionalizaciji, lastninskem preoblikovanju podjetij in o zadru-gah, ki je bilo v Cankarjevem domu v Ljubljani. Izredna konferenca Zveze svobodnih sindikatov, ki je bila 27. avgusta 1991, je pred tem objavila čisto sprejem-

rovanja so soglasno pa tudi zelo odločno podprli ta stališča in zahteve SSS. Posebno odločni so bili predstavniki delavcev v kmetijstvu in živilski industriji. Na koncu so sprejeli tudi sklep, da bo Zveza svobodnih sindikatov storila vse in uporabila vsa sredstva, ki so ji v demokraciji družbi na voljo, da bo zaščitila interese svojih članov, drugih delavcev in dr-

Slika je iz časov, ko je proizvodnja prikolic potekala nemoteno, saj ni bilo težav s financiranjem. Delavce, ki so že mesec dni doma in še niso dobili plače, najbolj pesti izguba toplega obroka, ki je bil za marsikoga najpomembnejši del prehrane. Številne matere grozijo šefom, da bodo na tovarniško dvorišče pripeljale še svoje otroke, saj jih doma nimajo s čim nahraniti.

zaposleni v Novem mestu, Brežicah in drugih krajih za delo potrebovali le še »šraufcigerje«.

Danes, ko to pišemo, bo verjetno odločeno o zahtevi delavcev po odhodu Marjana Anžurja in direktorja Andreasa Poscherarja, tuja, ki ga je Anžur pripeljal zato, ker Jože Sagadin in drugi domači ljudje niso plesali po njegovih željah. Zvone Pavlin, Stane Bukovec, Stane Grdovič in drugi člani stavkovnega odbora se bodo danes znova odločali o tem, ali prikolice naložiti na tovarnjake in vagone, ki prihajajo ponje. Vsaj Brežičani, ki so prestregli nekaj francoske pošte, so trdno odločeni, da ne dajo nobene, dokler z Anžurjem ne razčistijo vseh vprašanj.

Brinc in Reba sta stavkovnemu odboru potožila, da je banka denar iz tujine, namenjen za plače delavcev, porabila za plačilo akceptnih nalogov. Dodala sta, da so v Sloveniji menedžerji le figure, ker za njimi ne stoji nihče, ne banke ne republiška oblast. Brinc je dodal, da se lahko z delom ubije, pa ne bo od tega nobene koristi. Delavci jima lahko verjamejo, verjetno pa ne bi verjeli Marjanu Anžurju. Stevilni mislijo, da je on le figura, ki omogoča poravnavo računov za storitve, ki niso opravljene v Novem mestu. Če to drži in če je poslanstvo izpolnil, mu bodo verjetno kmalu dovolili, da odide, in tudi za poplačilo mu ne bo treba skrbeti.

Francšek Kavčič

ljiva stališča in amandmaje k vsem trem spornim predlogom zakonov z zahtevo, da se vračanje zadružnega premoženja opravi po določbah zakona o denacionalizaciji.

Vsi udeleženci protestnega zbor-

žavljanov, ki bi bili prizadeti s predlaganimi zakoni.

In kaj se je zgodilo potem?

Zakona o denacionalizaciji in o zadru-gah sta bila sprejeta tako, kot je predlagala vlada, odpor opozicije je bil zlomljen, sindikati

pa? Enako se bo zgodilo tudi z zakonom o lastninskem preoblikovanju podjetij, če ne bo večjega in bolj organiziranega odpora vseh, ki smo ali pa še bomo moralno in materialno prizadeti s temi »zakonitimi«
krajami družbenega premoženja.

Zveza svobodnih sindikatov je, kot rečeno, sicer obljubila, da bo organizirala odpor proti krivični pa tudi protislovni in protustavni lastninski zakonodaji, vendar so na to očitno pozabili. Tega niso uporabili niti kot enega izmed razlogov za opozorilno stavko dne 18. marca, čeprav bo ravno name-ravana in s sprejetjem zakona o zadru-gah tudi že uresničena raz-lastititev dejanskih ustvarjalcev in lastnikov družbenega premoženja bolj katastrofalno vplivala na sedanjí in bodoči družbeni, moralni in materialni položaj delavstva in sploh vseh, ki smo tudi v preteklosti sodelovali pri njegovem ustvarjanju, kot pa sedanja nezaposlenost in neizpolnjevanje kolektivnih pogodb. Poleg tega bi z odločno in vztrajno akcijo lahko tudi prisilili vlado in parlament, da tem zahtevam ugotovi, medtem ko denarja, ki ga ni, pač ni mogoče dati, dokler ga ne ustvarimo.

Kateri so najhujše kršitve ustavnosti v sprejetih zakonih o denacionalizaciji in o zadru-gah?

Oblast krši ustavo

Nevzdržno je stalno nakladanje in licemerno zgražanje tvorcev lastninske zakonodaje nad »ne-nadzorovano«
privatizacijo »rde-čih direktorjev«. Takih je sicer dosti, vendar so mavričnih barv, na drugi strani pa:

- velikodušno vračanje denacionaliziranih zemljišč in gozdov tudi nekdanjim fevdalnim gospodom, posebno cerkvi, ki teh zemljišč niso nikoli kupili niti sami obdelovali, temveč so jih še pred stoletji dobili v »fevd«
skupaj s tlačani, ki so jih kasneje nadomestili s hlapci, deklami, viničarji in koloni, čeprav bodo zato propadla družbena posestva, ki so največji in najdonosnejši proizvajalci hrane v Sloveniji, ne pa miki »sovhovi in kolhozi«, kot meni minister Pirnat. Z agrarnimi reformami so drugod po svetu fevdalna posestva odpravili, pri nas pa naj bi bilo to krivično;

- vračanje tudi tistega nacionaliziranega premoženja, ki so ga družbene pravne osebe legalno kupile od države ali že drugega lastnika;

- vračanje premoženja in plačevanje odškodnin v polni vrednosti, čeprav je bilo ob nacionalizaciji obremenjeno z dolgi, ne samo bivšim lastnikom, temveč tudi njihovim dedičem, neomejeno, četudi so sorodniki v stotem kolenu ali po Adamu in Evi;

- izplačevanje odškodnin za nacionalizirano premoženje v breme vseh državljanov Slovenije preko odškodninskega sklada, v katerega bi šlo kar 15 odstotkov delnic vsega družbenega premoženja;

- podaritev 45-odstotnega lastninskega deleža najboljših podjetij živilsko-predelovalne stroke zadru-gam in zadružnim kooperantom ter popolno ignoriranje pravic delavcev v teh podjetjih in zadru-gah;

- popolno onemogočanje sodnega varstva zaradi kršitev človekovih in drugih pravic ter svobod, činj, zajamčenih z ustavo in mednarodnim pravom, tako pravnim osebam kakor tudi drugim državljanom, ki bodo z denacionalizacijami njihovega premoženja ali premoženja, od katerega so odvisni, prizadeti, ker bodo v vseh primerih denacionalizacije in lastninjenja odločali upravni organi v upravnem postopku. Vsako sklicevanje na morebitno močnejše in po prejšnji zakonodaji pridobljene ter tudi po novi ustavi, in mednarodnem pravu priznane

pravice in interese pa je že po zakonu izključeno.

Kaj lahko pri vsem tem storimo sindikati in vsi, ki bomo s takim lastninjenem prizadeti?

Prozorna pogoltnost

Najpreje je treba v skupščini preko političnih strank in poslancev, hkrati pa tudi pred Ustavnim sodiščem sprožiti postopke za odpravo anomalij po že sprejetih zakonih o denacionalizaciji in o zadru-gah ter preprečiti njihovo izvajanje vsaj v delih, ki so očitno v nasprotju z ustavo Republike Slovenije. Če že ne drugega, je treba preprečiti izvajanje desetega poglavja zakona o zadru-gah ali vsaj doseči, da se preostalih 55 odstotkov lastninskega deleža živilsko predelovalnih podjetij nemudoma izroči v last delavcem, ki so ta podjetja v preteklosti s svojim delom ustvarili in so torej po vseh pravnih in moralnih normah njihovi lastniki. To pa velja tudi za vsa druga »družbena«
podjetja, zato se bo treba ob sprejemanju zakona o lastninjenju podjetij odločno postaviti po robu lažni dilemi, ali je gospodarsko bolj koristno odplačno ali neodplačno lastninjenje oz. taka razdelitev manjšega dela delnic delavcem v podjetjih. Ta dilema temelji na podmeni, da družbena lastnina nima znanega lastnika, zato ga je treba z zakonom določiti, kar seveda ne drži. Lastniki so bili vedno znani, le priznani niso bili! Po prejšnji »socialistični«
zakonodaji zato, ker je veljalo načelo, da se družbena lastnina ne sme spreminjati v privatno, sedanjí oblastniki pa jih ne priznajo zato, da bi jo lahko brez zadržkov in slabe vesti privatizirali v svojo korist in korist svojih pristašev. Pa tudi denacionalizacije ne bi mogli tako brezskrbno in brutalno izvesti, če ne bi bilo »grešne in krivične«
družbene lastnine, ki nima lastnika.

Toda dejstvo je, da je vse družbeno premoženje plod »minulega dela«
cele generacije delavcev, ki so ga s svojim delom in odrekanjem, pa naj je bilo prostovoljno ali prisilno, tudi ustvarili.

Pred kakimi desetimi ali več leti je takratna direktorica tovarne pletenin RAŠICA na ljubljanski televiziji pripovedovala, kako so se vsi zaposleni v tej tovarni več let zavestno odrekli večjim osebnim dohodkom, da so lahko obnovili in modernizirali tovarno.

Čigava je torej RAŠICA in vse druge tovarne in podjetja, ki so nastajala na podoben način? V pravnih državah in tržnem gospodarstvu so lastniki takih podjetij lahko le tisti, ki so jih s svojim delom in kapitalom, pa čeprav izposojenim, če so ga morali sami vrniti, zgradili in ustvarili. PRI NAS SO BILI TO DELAVCI TEH PODJETIJ!

Z zakonom o denacionalizaciji bo prejšnjim lastnikom nacionaliziranega premoženja, ki je bilo družbena lastnina več kot 40 let, v celoti vrnjeno, in to celo tisto, ki ga dejansko ni bilo, ker je bilo prezadolženo, in tisto, ki so ga družbena podjetja legalno kupila od države ali že drugih in tretjih lastnikov, češ da jim je bilo krivično odvzeto. Delavcem družbenih podjetij, ki so v teh 40 letih ustvarili najmanj petnajstkrat večje premoženje, a jim je bilo kar sproti nacionalizirano, pa sedanjí »demokracijski«
oblastniki odrekajo lastninsko pravico do tega premoženja in jim ga hočejo enostavno odvzeti, podpržaviti in nato razprodati drugim. To pa bi bila očitna kršitev človekovih pravic tako po novi slovenski ustavi kakor tudi po mednarodnem pravu.

Da ne bi prišlo do tega, moramo vsi prizadeti in sindikati odločno zahtevati denacionalizacijo družbenega premoženja v korist tistih, ki so ga ustvarili, po najmanj enakih načelih, kot veljajo po zakonu o denacionalizaciji za bivše lastnike nacionaliziranega premoženja!

Šele ko bo to storjeno, bo mogoče govoriti o odpravi starih krivic in postavitvi gospodarstva na zdrave temelje.

Vinko Petač

Popravek

V 12. številki DE z dne 20. marca 1992 smo pod fotografijo na 4. strani napisali, da sta na razgovoru v Trbovljah sodelovala tudi republiška poslanka iz Zagorja Andrej Zeleznik in Franc Vukovič. Cenjenima poslancema, ki sta iz Trbovelj, se za napako iskreno opravičujemo. Prav tako nam, prosimo, oprostijo bralci. Uredništvo

Lendava

NEVARNE IGRE

Skraini severovzhodni košček slovenske zemlje, kjer se na obrobju panonske ravnice razprostira Lendava z okolico, je narodnostno mešano področje. Prevladujejo Slovenci in Madžari, veliko pa je tudi Hrvatov, a tudi predstavnikov drugih narodov in narodnosti ne manjka. Skratka, pisana večnacionalna struktura, za katero smo zmeraj trdili, da ljudi povezuje, bogati njihovo kulturo... Tako je v resnici tudi bilo. Lendavčani so bili del tega življenja in nanj ponosni; tudi vsakdanje življenje v šoli, na ulici, v tovarnah je to potrjevalo in razumevanje ter sožitje na tem delu slovenske zemlje je bilo zgled vsej Evropi in svetu. Preprosti ljudje tega sožitja niso in ne bodo pokvarili, saj želijo živeti med sabo in s svojimi sosedi složno kot doslej; si pomagati in sodelovati. Politika in neizprosni boj za oblast, predvsem bolno ambiciozni karieriisti na položajih pa so ozračje tako »zakuhali«, da utegne ob podpihovanju nacionalnih strasti in neresenju nakopičenih problemov, ki jim neodločna občinska vlada očitno ni kos, tudi v tem »kotu« eksplodirati.

Obubožno lendavsko gospodarstvo je v popolnem razsulu. Armada nezaposlenih, 2000 jih je že, nezadovoljstvo manjšine, saj se Madžari izseljujejo pač tja, kjer se da preživeti, vse to pogloblja že tako težko stisko človeka, ki je leta in leta pridno delal, verjel in ustvarjal. Ob takšni stopnji nezaposlenosti je na tem področju še velika dnevna migracija delavcev iz sosednje Hrvaške. Gre za delavce, ki so skupno ustvarjali in gradili lendavsko gospodarstvo in niso zaslužili, da jim »ulica« odreja usodo. Lendavska vlada ob svoji mlačnosti in nezainteresiranosti ni sposobna zavzeti jasnih opredelitev in kriterijev, le še neti ogenj in prav tem delavcem dela »medvedjo uslugo«, saj skrajnežem dovoljuje, da rešujejo stvari po svoje. Vsi ti problemi so rodovitna tla za razne špekulacije in manipuliranja tako na nacionalni kot strankarski osnovi. Pri tem posamezniki in skupine ne izbirajo sredstev za doseg svojih ciljev. Mnogi nezadovoljni, predvsem brezposelnih, naj bi bil glavni »adut«, kar se pa na srečo ni obneslo!

Shod nezaposlenih, 18. marca, ki so se ogradili od vseh takšnih in podobnih manipulacij, je potrdil, da kljub težki socialni stiski in ogroženosti nezaposleni želijo: delo, resnico in mir! Shod je potekal organizirano, kulturno in dostojanstveno, saj se ljudje zavedajo, kam lahko privede (in kam je to ponekod privedlo nedolžne v razpadajoči Jugoslaviji) takšno manipuliranje z ljudmi.

In ker za provokatorje tudi na tem shodu ni bilo manevrskega prostora, jim ni ostalo drugega kot izmišljati si laži o domnevnih blokadah, namenjenih delavcem s Hrvaške, ali pisati na pol anonimna pisma (na naslov socialistične g. ŽAK-LJA), polnih primitivizma. Na tak način problemov ne bomo reševali, še posebno ne z lažmi. Brezposelnih in madžarska manjšina takšne pomoči ne potrebuje in v njihovem imenu nima nihče pravice manipulirati. To so nevarne igre, ki lahko zanetijo ogenj. Zato je treba »po prstih« tiste, ki jim je igra z vžigalicami v tolikšno veselje!

Franč Bobovec

Na delavskih športnih igrah v lendavski občini nastopajo tudi nezaposleni

Na območni organizaciji Zveze Svobodnih Sindikatov Slovenije za Pomurje je padla pobuda, da bi na letošnjih delavskih športnih igrah – v športnih panogah, za katere se pač bodo prijave – sodelovale tudi ekipe nezaposlenih delavcev. Seveda so tudi to delavci, ki pa so, ne po svoji krivdi, ostali brez zaposlitve in doživljajo, ponekod daleč stran od vsakdanjih dogajanj, prave travme. Pobuda je na mestu in so jo tudi predstavniki nezaposlenih, ki jih je tudi v lendavski občini vse več, sprejeli z odobravanjem. Nezaposlenim bo sodelovanje na delavskih športnih igrah tudi priložnost za druženje z zaposlenimi, svojimi bivšimi sodelavci, ki jih enaka usoda lahko doleti že jutri.

V Novi Gorici ustanovili sindikat upokoencev

SAMO SINDIKAT LAHKO USPEŠNO ZASTOPA INTERESE UPOKOJENCEV

V Novi Gorici so v četrtek, 12. marca ustanovili območno organizacijo upokoencev ZSSS za Posočje. S tem se je uresničila dolgo pričakovana zahteva upokoencev po ustanovitvi sindikata upokoencev za Slovenijo.

Ta zahteva najprej zaradi nerazumevanja pomembnosti take odločitve in kasneje tudi zaradi drugih žgočih nalog žal ni našla pravega odmeva na ravni republike. Zato so se odločili z ustanovitvijo območne organizacije spodbuditi tudi druga območja in republiške organe SSS, naj se temu čimprej pridružijo.

V prejšnjem sistemu so bili upokojenci vključeni v društva, Zveza društev upokoencev pa je bila kolektivni član sindikata. Pri prehodu na večstrankarski sistem se je preoblikovalo tudi sindikalno gibanje. Žal nobena od sindi-

kalnih organizacij ni uvidela potrebe po organiziranju upokoencev. Zato so to vlogo prevzele stranke (Sivi panterji in njihove frakcije ter Demokratična stranka upokoencev). Ko je nastopil čas za razgovore z vlado, pa se jim je pridružila še Zveza društev upokoencev, ki je tako pomagala dopolniti praznino pri zastopanju upokoencev. Vsem tem gre zahvala upokoencev, da so se potrudile pri obrambi njihovih zahtev. Toda sedanje gospodarske razmere in nenehno slabšanje življenjskega standarda upokoencev zahteva drugačno organiziranost in povezovanje.

Delovanje strank upokoencev se je tudi pri naših sosedih Italijanih pokazalo za neuspešno. V praksi se večina upokoencev odloči pri volitvah podpreti stranko, ki je

najbližja njihovim idejnim nazorom. Zato je izvoljenih le malo parlamentarcev, ki imajo le majhen vpliv v parlamentu. Praksa je pokazala, da so upokojenci uspešni le, če delujejo izven strank in se povezujejo v sindikate, v katerih so deležni tudi solidarnosti vseh delavcev, s katerimi nastopajo enotno.

Tudi nastopanje sindikalnih voditeljev v vlogi parlamentarcev se je pokazalo za neustrezno, kar kažejo tudi naše izkušnje (podrejanje strankarski disciplini). Sindikati morajo delovati izven strank in ohraniti svojo samostojnost.

Sindikati se morajo pogovarjati s strankami o njihovih stališčih do življenjskih vprašanj delavcev in upokoencev. Član sindikata pa se sam odloča, za katero stranko bo glasoval, in pri tem upošteva ti-

sto, za katero ugotavlja, da je pripravljena podpreti njegove zahteve.

Največ vprašanj je bilo o delovanju društev upokoencev. Zato so se že pred tem pogovarjali s predstavniki sindikata upokoencev društva, ki so bila doslej zelo delovna in uspešna, ne samo takšna ostati, ampak morajo svojo dejavnost – ki se razlikuje od nalog in vloge sindikatov – še povečati. Skratka, delovanje sindikata in DU se v bistvu dopolnjuje in nudi upokojencem najboljše možnosti za realizacijo njihovih aktivnosti in pri obrambi njihovih interesov.

Vprašanje pa je, koliko časa bomo potrebovali, da bomo to spoznali na vsem območju Slovenije in da se bomo ustrezno organizirali. Naloga, ki so jih ob tej priložnosti našli, so predvsem:

- zagotovitev dostojne življenjske ravni za vse upokojence,
- realna vrednost pokojnin, ki naj bo v razmerju z OD zaposlenih,
- podpora naprednim spremembam zakona o pokojninah,
- ustanovitev trdnega sklada za pokojnine,
- ureditev zdravstvenega zavarovanja upokoencev,

predvsem v zvezi z novim zakonom in možnostmi, ki jih ta zakon prinaša,

- zagotovitev delovanja socialnih služb in dejavnosti za upokojence,
- neposredna pomoč članom pri reševanju njihovih vsakodnevnih težav.

Glede zdravstvenega varstva je bil dan predlog za ustanovitev bolniške arbitraže, ki naj bi reševala pritožbe zavarovancev. Ta oblika je že utečena v nekaterih državah, ki imajo podobno ureditev zdravstvenega varstva, in se je pokazala za učinkovito in uspešno.

Novogoriško organizacijo sindikata sedaj sestavlja več kot 400 članov, ki so vanjo vstopili ob odhodu v pokoj v delovnih organizacijah, ter drugi, ki so se priključili aktivnosti iniciativnega odbora za ustanovitev tega sindikata. Odločili so se, da bodo o tem obvestili vse upokojence v obeh občinah v Posočju in jih povabili, naj se jim pridružijo.

V pričakovanju, da bo sindikat upokoencev postal republiški, so sprejeli začasni statutarni sklep območne organizacije sindikata upokoencev Posočja, ki okvirno določa način delovanja organizacije. Izvolili so 7-članski odbor, ki bo vodil organizacijo, in 3-članski nadzorni odbor. Na sedežu območne organizacije ZSSS Posočja bodo uvedli dežurno službo. Oblike delovanja po posameznih KS bodo opredelili kasneje (poverjeniki ali odbori) glede na odziv. V statutarnem sklepu so še posebej poudarili, da je član tega sindikata lahko vsak upokojenec, ne glede na stroko, izobrazbo in politično pripadnost. Interesi upokoencev so namreč enaki ne glede na panogo, v kateri so delali. Povezava podjetja z nekdanjimi delavci in člani kolektiva je še kako zaželena, vendar ne vključuje delovanja sindikata.

Ustanovni sestanek je potekal brez blišča in uradnosti. Šlo je za resen delovni dogovor, v katerem so prisotni aktivno sodelovali.

B. R.

Maribor

DELAVKE INTERMARKETINGA SE PRITOŽUJEJO

Razmah obrtništva in podjetništva vnaša v naš vsakdanjik povsem nova razmerja, ki naj bi v prihodnje spremenila tudi našo gospodarsko uspešnost. Za razvoj podjetništva in obrti namenjamo sicer vse več sredstev, a še vedno veliko premalo, da bi lahko rekli, da država bistveno prispeva k razvoju te gospodarske veje. Še slabše pa je pri tej problematiki, kar zadeva ravnanje z delavci. Večina teh nima pripomb na odnose z lastniki, vendar se najdejo tudi takšni, ki stiske ljudi izkoriščajo za svoje namene. Ob toliko brezposelnih je vsak presrečen, če se mu ponudi priložnost, da dobi delo, in nekateri premeteni zasebniki to spretno izrabljajo.

Tako je tudi v mariborskem zasebnem podjetju Intermarketing, kjer se je poleg inšpekcijskih služb v reševanje problematike vključil tudi območni odbor sindikata trgovine Podravja. Lastniku podjetja očitajo, da z delavkami v trgovini neprimerno ravna, da jih izkorišča s 46-urnim delovnim tednom, da delajo tudi v soboto in nedeljo in za to ne dobijo posebnega nadomestila, da z večino delavk sklepa pogodbe samo o za-

časni zaposlitvi, da jim ne plačuje prevoza na delo, da je nekaterim že poteklo poskusno delo, a se delodajalec še ni izjasnil, kako in kaj vnaprej, in še bi lahko naštevati.

Inšpekcijske službe so ugotovile tudi vrsto kršitev v zvezi z delovnimi prostori in varstvom pri delu ter higienskimi predpisi, za odpravo pomanjkljivosti izdale odločbe, a se nič ne popravi. Ko so se delavke decembra lani organizirale v sindikat in za predsednico izvolile dotedanjo poslovoalkinjo, je delodajalec kmalu zatem našel na njen račun kup pripomb, po mnenju večine izmišljenih, zaradi katerih jo je premestil na delovno mesto trgovke blagajničarke.

V opisanem primeru gre za zavestne kršitve naše sicer ohlapne delovnopravne zakonodaje, kjer so tudi inšpekcijske službe nemočne. Vprašanje je, kaj lahko stori sindikat. Po dosedanjih razgovorih z lastnikom si večjega uspeha ne obetajo. Zato pa so na nedavnem članskem sestanku sklenili, da bodo delavke s pomočjo sindikalne službe pravne pomoči v Mariboru lastnika tožile za plačilo dodatkov po kolektivni pogodbi.

Območni odbor sindikata trgovine pa bo o kršitvah zasebnika obvestil območno gospodarsko zbornico, Gospodarsko zbornico Slovenije in mariborsko enoto zavoda za zaposlovanje, prek katerega zasebnik zaposluje delavke za določen čas. Prav tako bo sindikat zahteval zakonsko varstvo za odstavljeno poslovodkinjo, saj tudi njej gredo pravice kot sindikalnemu zaupniku.

Razplet tega primera je težko predvideti. Ni pa težko sprevideti kratkovidnosti zasebnika, ki se ne zaveda, da slabi odnosi v kolektivu škodujejo samo njemu in njegovim poslom. Kdor tega ne sprevidi, gotovo nima s svojo dejavnostjo dolgoročnih namenov, kajti sicer bi se še kako boril za kupce.

Kljub temu da država podpira podjetništvo, pa bi vendarle moral obstajati tudi kak pravni intstitut, ki bi zasebnikom onemogočal tlačenje in poniževanje delavcev in nenehne grožnje z odpustom ter ga hkrati tudi obvezoval za izpolnjevanje kolektivne pogodbe in drugih aktov. Predvsem sankcije za kršitve bi morale biti hitre in ostre!

B. G.

NEMŠKI SINDIKATI SOUPRAVLJAJO POKOJNINSKE ZAVODE

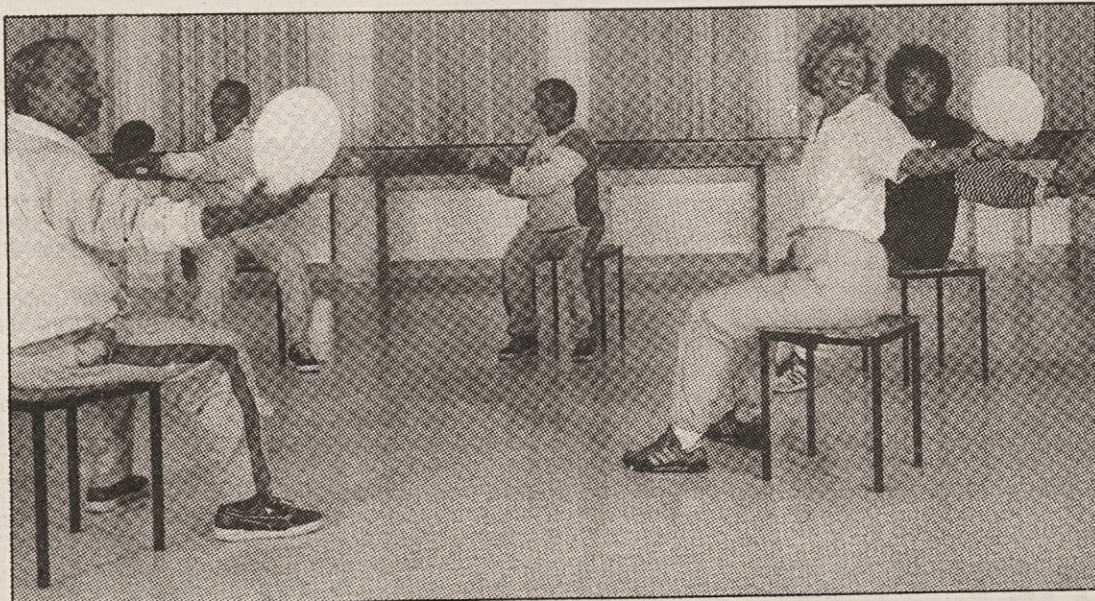
Fritz Schösser, predsednik DGB na Bavarskem, je za predstavnike ZSSS na obisku v Nemčiji v začetku februarja 1992 na široko odprla vrata še ene ustanove, s katero je želel prikazati vzroke, ki nemškim sindikatom omogočajo učinkovito uveljavljanje interesov svojih članov. Šlo je za kliniko Höhenried, ki je specializirana za rehabilitacijo bolnikov z boleznimi srca in ožilja.

Fritz Schösser je predsednik upravnega odbora te in še štirih drugih klinik, ki so last bavarskega pokojninskega sklada. Fritz Schösser je tudi v upravnem odboru pokojninskih skladov Svobodne države Bavarske. Vse to je postal zato, ker je predsednik bavarske sindikalne zveze DGB, in to kljub temu, da zakon na Nemškem ne predpisuje, da sindikati upravljajo pokojninski sklad.

Nemški zakon predpisuje, da pokojninski sklad upravljajo tisti, ki vanj plačujejo svoje prispevke od bruto plač in mezd. To pa so delodajalci in delojemalci. Delodajalci se za svoje predstavnike domenejo kar v okviru svojih organizacij in navadno ni volitev njihovih predstavnikov. Za predstavnike delojemalcev pa pripravijo svoje kandidatne liste tudi različni gremiji (združenja ljudi z enakim poklicem), med njimi seveda tudi DGB. DGB ima največ članov, zato so doslej vedno ti izvolili za svoje predstavnike v upravne odbore najpogostejše izvoljeni ljudje s kandidatskim list zveze nemških sindikatov.

Pokojninski sistem v Nemčiji se v temeljih ne razlikuje od slovenskega. Pokojninski sistem je, kot nam je razložil Fritz Schösser, medgeneracijska pogodba. Generacija, ki trenutno dela in plačuje prispevke, z le-timi preživlja generacijo upokojencev. Pokojninsko zavarovanje je obvezno, le tisti, ki na leto zaslužijo več kot 80.000 DEM, se niso dolžni pokojninsko zavarovati. Trenutno znaša prispevna stopnja 18,7 odstotka, vendar jo plačujeta pol delavec in pol delodajalec. Že leta 1994 bo skupna prispevna stopnja najverjetneje narasla na 19 odstotkov. Tudi v Nemčiji se, tako kot pri nas, slabša razmerje med aktivnimi delavci in upokojenci. V začetku 21. stoletja bo to razmerje že takšno, da bo en delavec moral plačati toliko prispevkov, da bo dovolj za eno pokojnino!

Višina pokojnine je določena z zakonom. Izračuna se po zapleteni formuli, v kateri se upošteva višina plače, dolžina pokojninske dobe, število vzdrževanih otrok, itd. Konec koncev pa pokojnina znesne približno 60 odstotkov zadnje plače. Ljudje zato varčujejo in pripravljajo na starost

z življenjskimi osebnimi zavarovanji, kjer pa sindikati nimajo nič besede. Sindikati se tudi sicer ne smejo ukvarjati z ustanavljanjem zavarovalnic, podjetij in drugih dobičkanosnih dejavnosti. Ugotovili so namreč, da se ne morejo obnašati kot sindikat, če hkrati vodijo dobičkanosna podjetja.

V nasprotju s tem, kar v Sloveniji predlaga politična stranka upokojencev Sivi panterji, torej v kapitalistični Nemčiji pokojninskega denarja ne vlagajo v delnice in na borzo. Največ, kar z denarjem smejo storiti, je, da ga vložijo v banko, obveznice in v nepremičnine, kot je klinika Höhenried.

In s tem smo se vrnili k izhodišču našega obiska. Največji prispevek sindikatov pri upravljanju pokojninskih skladov je vlaganje v rehabilitacijo bolnikov. Storit želijo vse, da bi preprečili predčasno invalidsko upokojeitev posa-

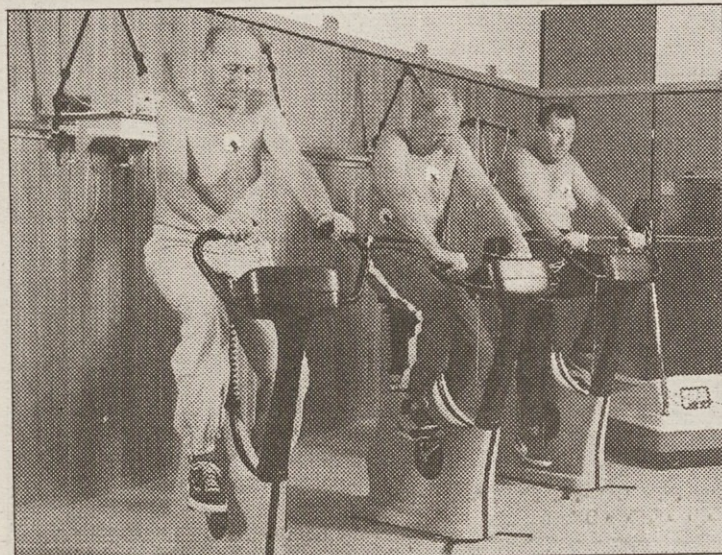
meznika zaradi bolezni ali poškodbe. Vsaka od petih bavarskih klinik je specializirana za eno vrsto bolnikov. V Höhenriedu se bolniki štiri tedne usposablajo za uspešno vrnitev na delo in v življenje po srčnem napadu ali operaciji. Oskrbni dan stane 216 DEM, vendar bolnik plača le po 10 DEM za prvih 14 dni. Rehabilitacijo plača pokojninski sklad. Čakalna doba je štiri mesece, razen če gre za operacijo, ko je bolnik v Höhenriedu že v dveh tednih. Tam jih psihološko prepričajo, da se je v normalno življenje mogoče vrniti, naučijo jih kuhati hrano, ki ne maši ožilja s holesterolom, pridobijo si nove zdrave načine obnašanja in delazmožnost.

Naloga sindikatov pri upravljanju pokojninskega sklada je, da zagotovijo čimveč ugodnosti za svoje člane. Naloga delodajalcev pa je, da poskrbijo, da to čimmanj stane. Rezultat je učinkovitost

in socialnost. Ogledali smo si prostore Höhenrieda. Bili so funkcionalni in čisti, ne pa tudi razkošni. Nikjer ni bilo umetniških slik in dragih naslonjačev. Vsako delovno mesto je bilo ekonomsko prehetano.

In na koncu: zvedeli smo, da prispevno stopnjo za pokojninsko zavarovanje določa zvezni minister za delo. Pomislili smo, da ima torej minister s tem v šahu upravni odbor pokojninskega sklada. Če je prispevna stopnja nizka, višina pokojnine določena z zakonom – potem sindikat ostane malo maneverskega prostora za rehabilitacijsko dejavnost? Pa ni tako! Upravni odbor si odreže toliko denarja, kot ga rabi! Če zato zmanjka denarja za pokojnine, je to problem ministra, ki bo zaradi tega moral odgovarjati volilcem na naslednjih volitvah! Kdaj bo pri nas tako?

Lučka Böhm

SINDIKALNA PРАВNA POMOČ NA BAVARSKEM

DGB ima sindikalno pravno pomoč organizirano v sindikalnih pravnih pisarnah na treh ravneh, ki so vezane zlasti na tri stopnje posebnih delovnih sodišč in posebnih socialnih sodišč. Sindikalne pravne pomoči na ravni podjetja, kakršno poznamo pri nas, ko sindikat podjetja ob obravnavanju posamičnih pravic delavcev poda svoje mnenje, v DGB ne poznajo.

Prva stopnja sindikalne pravne pomoči je organizirana na ravni okraja. Tu delujejo pravni sekretarji, za katere pa ni nujno, da so po izobrazbi pravniki. Imeti pa morajo opravljeno dveletno šolanje na Frankfurtski akademiji dela, kjer si pridobijo juristično znanje za nudenje pravne pomoči in vodenje procesov.

Druga stopnjaje organizirana na deželni ravni s tremi delovnimi sodišči za vso Bavarsko in enim socialnim sodiščem. Za sindikalno pravno pomoč je na tej ravni odgovorna deželna zveza sindikatov.

Tretja stopnja je organizirana na zvezni ravni, za katero ima DGB svojo pisarno v Kaslu.

Navedene organizacijske oblike sindikalne pravne pomoči so tudi po ukrepanju tristopenjske. Tako delavec, ki dela v sindikalni pravni pisarni na eni stopnji, lahko nudi sindikalno pravno pomoč z vsemi ravnanji na sodiščih le na tej stopnji, ne pa tudi na drugih dveh. Po besedah Elmarja Weilerja ima tak način dela dobre in slabe strani. Predvsem se zavedajo, da se tako izgubi neposreden stik z delavcem, ki pravno pomoč potrebuje. Vendar menijo, da je po drugi strani s takim načinom zagotovljena kontrola prejšnjih ukrepov. Vsa ravnanja ureja procesni postopek, vendar je opredeljen v več zakonih, zato si prizadevajo za izdajo posebnega zakonika, ki bi v celoti urejal delovno oz. socialno pravo.

Delavci, ki delajo v sindikalnih pravnih pisarnah, imajo poseben status, ki ga urejajo statuti panožnih sindikatov. Poleg posebnih pravnih sekretarjev pa pravno pomoč nudijo delavci s fakultetno izobrazbo, ki imajo splošne formularje pooblastil, kot veljajo za vse odvetnike.

Njihova pravna pomoč je enaka naši, saj so po oblikah na prvem mestu nasveti, sledijo vloge in predlogi ter zastopanje. Tudi pri njih je pravna pomoč organizirana le za člane in to brezplačno. Vendar pri njih ne more neposredno v pravni pisarni zaprositi za pravno pomoč. Če delavec tako pomoč potrebuje, se mora najprej zglasiti v strokovnem sindikatu okraja, kjer sindikalni sekretar sam oceni, ali in kakšno pravno pomoč delavec potrebuje, ter mu šele nato da pisni nalog za pravno pisarno. V pravni pisarni brez tega pisnega naloga sindikalnega sekretarja strokovnega sindikata zadeve ne morejo urejati. Tak način ravnanja zato dodatno zahteva že opisano strokovno usposabljanje sekretarjev panožnih sindikatov, hkrati pa omogoča, da so sekretarji po panogah prvi, ki vedo za probleme v posameznem podjetju. Na tej osnovi v povezavi s sindikalno pisarno tudi preventivno delujejo. Delavec pravne pisarne ne sme iti direktno v podjetje na pogovore, ker se v podjetju lahko pogovarja le funkcionar panožnega sindikata.

V primerih, ko je delavčeva pravica vezana na rok, ukrepajo takoj in šele nato preverjajo članstvo in druge pomembne podatke.

Kar zadeva najpogostejše kršitve pravic delavcev, tudi pri njih prednjačijo »prenehanja delovnega razmerja« in spori v zvezi s plačili.

Zlasti zanimiva in bistveno različna od naše je ureditev postopka v zvezi z odpustom delavca. Ne le da mora o odpustu dati svoje mnenje obratni ali podjetniški svet; njegovo mnenje je odločilno za presojo, kdaj takemu delavcu »delovno razmerje« preneha. Če se obratni oz. podjetniški svet ne strinja z odpustom delavca, ker ne gre za zakonite razloge, podjetnik lahko sicer delavcu »delovno razmerje« odpove, ne more pa ga odpustiti, ker postopek pred delovnim sodiščem, ki ga mora delavec sprožiti, ni končan.

Če sindikalno pravno pomoč na Bavarskem primerjamo z našo, vidimo, da je organiziranost naših služb pravne pomoči, z osnovnim ciljem, rešiti čim več sporov že na ravni podjetja, ustrežnejša od njihove. Z angažiranjem funkcionarjev panožnih sindikatov v razreševanje začetih problemov v podjetju, pa bi lahko dala še boljše rezultate, kar zadeva celovito varstvo delavcev – članov sindikata v podjetjih.

Marinka Juvačič

Borza sindikalnega turizma

BORZNO SPOROČILO ŠTEVILKA 11

ATRIS – BORZA SINDIKALNEGA TURIZMA sprejema ponudbe prostih počitniških možnosti, posreduje proste zmogljivosti, organizira zamenjavo, nakup ali prodajo počitniških objektov, stanovanj, bungalovov, prikolic in drugih možnosti. Uresničimo tudi vaš predlog za sindikalne izlete in strokovna potovanja.

Posebno pomoč nudimo tudi pri lastninjenju počitniških objektov sindikalnih organizacij.

Pišite nam ali telefonirajte na (061) 326-982 ali 322-975; naš telefaks je (061) 317-298.

A. POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI, KI VAM JIH NUDIMO

Hribi

1. **Počitniška hišica v Bohinju**, Bohinjsko Jezero – za 7 oseb v treh spalnicah, prijetnem dnevnem prostoru s kaminom, kuhinjo in kopalnico. Prijazna okolica v malce odmaknjem idiličnem kotičku pod Komarčo. Termini od 30. marca dalje. Cena dnevnega najema 950 tolarjev.

2. **Počitniška hišica na Pokljuki** – omogoča prijetno bivanje 9 osebam. Hiška ima veliko dnevno sobo, opremljeno kuhinjo, tri spalnice, kopalnico z WC. Cena dnevnega najema je 1.400 tolarjev. Možen je obračun za manj gostov. Posamezni termini od 5. aprila.

3. **Apartmaja v Kranjski Gori** – za tri ali šest oseb; spalnica in opremljena kuhinja. Cene: mali apartma 550 tolarjev na dan, veliki 1030 tolarjev. Termini od 30. marca dalje.

4. **Bungalov na Rogli** – za 5 oseb: dnevni prostor s kuhinjo, spalnico, predprostor, TWC. Cena najema je 900 dnevno. Termini po 27. marcu.

5. **Apartmaji na Pokljuki** – veliki apartma za 4 osebe: bivalni prostor s kuhinjsko nišo in jedilnim kotom; spalnica in kopalnica; velik balkon. Cena 800 tolarjev dnevno. Prosto po 29. marcu.

6. **Garsonjere na Rogli** – opremljene za 2 + 2 osebi. 7-dnevni termini od 30. marca dalje. Cena 635 tolarjev.

7. **Garsonjere na Kopah** – opremljene za 2 + 2 osebi. Termini: od 27. marca naprej: 7-dnevni paketi vse do konca aprila. Cena 635 tolarjev.

8. **Brunarica na Veliki planini** – opremljena za 8 oseb, dnevni najem 910 tolarjev. Termini po 29. marcu.

9. **Počitniška hišica Žito Bohinj** – za 16 oseb v dve- in triposteljnih sobah. Termini v aprilu. Cena polpenzion 980 tolarjev.

Zdravilišča

1. **Atomske Toplice** – apartma za 3 osebe v celoti opremljen, TV. Cena 980 tolarjev na dan: Za kopališke karte 60 odstotkov popusta.

2. **Podčetrtek – Atomske Toplice** – opremljene hišice za 4 osebe. Cena 1030 tolarjev vključuje tudi 4 kopališke karte. Termini v aprilu.

3. **Terme Čatež** – opremljena hišica za bivanje 4 + 1 oseba. Cena 1030 tolarjev vključuje 4 kopališke karte. Termini od 30. marca.

4. **Dobrna** – zelehe počitnice z dodatnim športno-rekreacijskim programom. Cena vikend programa od 27–46 DEM, tedenski program 91–154 DEM v tolarški protivrednosti.

Morje

1. **Počitniško stanovanje v Novigradu** – do 6 oseb – kuhinja, dve spalnici, kopalnica, WC; balkon. Termini od 30. marca dalje. Cena dnevnega najema v predsezoni 720 tolarjev.

2. **Hoteli v Rovinju** – posebno ugodna ponudba za Borzo sindikalnega turizma. Hotela Park in Eden – cena penziona do 11. aprila ca. 21 DEM, od 12. aprila do 15. julija pa ca. 26 DEM v tolarški protivrednosti – cene niso dokončne. Za dopustni čas bo v drugi polovici meseca aprila zagotovljena možnost obročnega odplačevanja z garancijo fiksne cene. Za hotel Montauro bo cena v času od 12. aprila do 15. julija 21 DEM, v naselju Villas Rubini po 20 DEM. Za uporabo teniških igrišč, kegljišča in najem motornega čolna imajo naši gostje 50 odstotkov popusta. Brezplačna uporaba mini golfa, namiznega tenisa, trim kabineta in igrišča za igre z žogo.

3. Ponudbe **hotelov Mali Lošinj** – vikend programi petek–nedelja: polni penzion 1100 tolarjev, polpenzion 880 tolarjev, za skupine 1000 oziroma 830 tolarjev. Hotel Jadranka in Borza sindikalnega turizma sta pripravila program celodnevni aktivnosti.

B. POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI, KI JIH POTREBUJEMO

Lastnike počitniških zmogljivosti na slovenski obali in v Istri, ki bi želeli ponuditi proste termine za prvomajske praznike, vabimo, da nam to sporočijo.

C. KUPIMO

1. **Opremljeno garsonjero v Kranjski Gori**, velikost 30 kvadratnih metrov. Ponudbe s podrobnejšim opisom prostorov in opreme pošljite na Borzo sindikalnega turizma. Kupnina bo v celoti poravnana ob podpisu pogodbe.

2. **Rabljeno počitniško prikolico za 4 osebe**, staro od 5 do 8 let, kupimo.

D. PRODAMO

Rabljeno prikolico IMV q 450 Adria z novim baldahinom in standardno opremo za 65.000 tolarjev. Davek je že vključen v ceno.

Želimo vam prijetno bivanje, pa kjerkoli ste – Borza sindikalnega turizma.

Metod Zalar, direktor borze

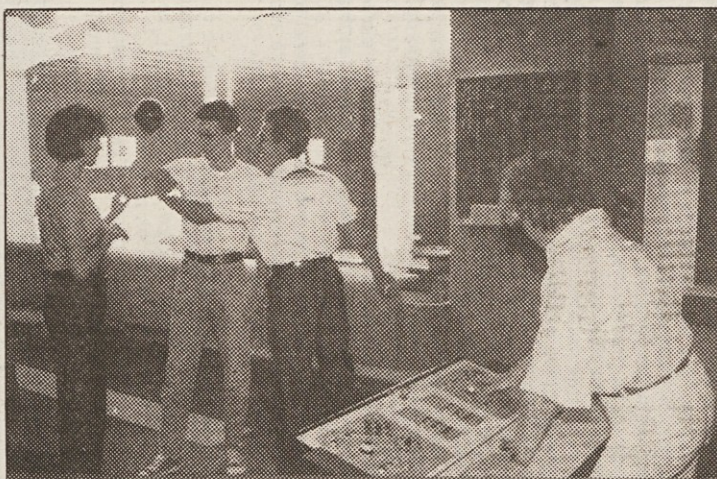

SVEŽE S TRGA

Osrednja ljubljanska tržnica od 23. do 27. marca 1992.

Mlevski izdelki			
ajdova moka	160	solata endivja	80–120
koruzna moka	60	solata mehka	150–180
pšenična moka	50	kislo zelje	60
		špinaca	160–200

Zelenjava		Sadje	
cvetača	100–120	hruške	60
čebula	50–100	jabolka	40–80
česen	200–320	orehova jedrca	500–550
fizol v zrnju	80–140	suhe slive	200–300
motovilec	400–480		
ohrovit	120		
radič	250–300	Jajca	8–14
krompir	25–30	Med	280–350

Za Rogaško Slatino mnogi pravijo, da je središče zdravega življenja

ROGAŠKA ŽE V EVROPI

Medtem ko v Sloveniji zadnja leta na veliko razpravljamo, da se moramo kar najhitreje priključiti razviti Evropi, so ponekod s svojimi strokovnimi dosežki in rezultati dela že dolgo v Evropi. To velja tudi za Zdravilišče Rogaška Slatina, ki se je s svojo bogato in kakovostno ponudbo pridružilo tistim naravnim zdraviliščem v svetu, katerih dober glas, kot pravimo, seže v deveto vas. In še dlje. Zato tudi lanskega usodnega leta, ko so tuji gostje Sloveniji obrnili hrbet, Rogaška Slatina ni ostala praznih rok. Konec leta ni imela nikakršnih rdečih števil, saj je bil obisk v tem zdravilišču, kljub izrednemu stanju, presenetljivo dober.

Številnim zanimivim predstavitvam najrazličnejših dejavnosti so te dni v Rogaški dodali še predstavitev svojega Centra za razvoj in znanstveno raziskovanje mineralnih vod. Ob tem so postregli z rezultati večletnih raziskav in nekaterimi izvirnimi metodami zdravljenja, ki so zbudila veliko pozornost tudi v tujini.

Za potrebe Zdravilišča Rogaška Slatina in Radenska so Center za razvoj in znanstveno raziskovanje mineralnih vod ustanovili že pred dobrimi dvajsetimi leti. Prvi dve leti je bil predvsem strokovna služba Zdravilišča Radenska, potem pa je pripadal le Zdravilišču Rogaška Slatina. Zaradi velike potrebe po zahtevnejših in obsežnejših raziskavah na področju balneokemijskega in biomedicinskega vrednotenja sestavin mineralnih vod je Rogaška leta 1986 raziskovalni center prenesla v svoj kraj in zaposlila nove strokovnjake. Njihova glavna naloga je bila s svojimi raziskavami svoja empirična spoznanja na biomedicinskem področju tudi znanstveno utemeljiti. Zato pri raziskovalnem delu sodelujejo tudi številni strokovnjaki iz drugih znanstvenih institucij, katerih skupni imenovalec je mineralna voda in zdravje.

Da bi bil center pri svojem delu kar najbolj učinkovit, se je lani odločil, da bo imel štiri enote: analitsko kemijski laboratorij, klinični laboratorij, vrečno službo ter strokovno knjižnico in INDOK. Tako opravlja klinični laboratorij medicinsko biokemijske preiskave bioloških materialov, analitsko kemijski laboratorij pa analize mineralnih, pitnih in odpadnih vod. Vrečna služba bdi nad vrtnami in opravlja raziskave na področju hidrogeologije, medtem ko strokovna knjižnica posreduje strokovne informacije raziskovalcem in drugim uporabnikom.

Na dlani je, da se naložbe v raziskovalni center Rogaške dobro obrestujejo. Posebno pozornost so med drugim vzbudile raziskave o vplivu magnezija na človekovo zdravje in počutje in o njegovem ugodnem vplivu pri boleznih srca in ožilja, sladkorni bolezni in povišanem pritisku. Mineralna voda, ki ima magnezij, uspešno pomaga tudi pri zdravljenju gastroenteroloških in metabolnih obolenj. V Rogaški so ob promociji svojega raziskovalnega centra predstavili tudi izvirno metodo zdravljenja krvavitev iz zgornjih prebavil.

Andrej Ulaga

pravkar izšlo

mag. Aleksej Cvetko

NOVA UREDITEV POKOJNINSKEGA IN INVALIDSKEGA ZAVAROVANJA

Brošura je izšla v založbi ČZP Enotnost, Dalmatinova 4, Ljubljana

Naročite jo lahko na naslov:

Dalmatinova 4, Ljubljana,
tel. 061/321-255 ali 110-033, fax. 061/317-298

Preberite ta teden v slovenskem tedniku

NOVA DOBA

PREJ JA, ZDAJ HRVATI STRAŠJO Z LETALI
RAVENČANI SO JEZNI NA ŽELEZARNO
EXMINISTER BASTL JE POSTAL PREDSEDNIK ČASTNEGA RAZSODIŠČA
CELJSKI PREMIER JE ODPRL NA ČRNO POSTAVLJENO OŠTARIJO
DRAVOGRAJSKI ŽUPAN IN PREMIER STA SE SPRLA ZARADI PESKA
KOMU ZVONJO FERALITIVI ZVONJO? DELAVCI BRCNILI DIREKTORJA
V ŠMARJETI SE BRANIJO NOVIH ZAPOROV
GOSPOD JANŠA POPRAVLJA KASARNE, TOVARNE PA STOJIJO
PROFESORICA SE JE ODLOČILA ZA TREBUŠNI PLES
ŠPIJONI POD PAPEŽEVO KUTO

NOVA DOBA JE NAJBOLJŠI ČASOPIS ZA SLABE ČASE. NAJCE-
NEJŠI, NAJHITREJŠI IN NEUSMILJEN DO GRABEŽLJIVIH NO-
VOPEČENIH OBLASTNIKOV.

POT DO BOGASTVA

DELAVSKA HRANILNICA, d.o.o.

Ljubljana, Dalmatinova 4 nudi od 1. 3. 1992 naprej sindikatom, društvom, družbenim organizacijam, krajevnim skupnostim, dobrodelnim organizacijam, obrtnikom, majhnim pravnim osebam in privatnim osebam

nove obrestne mere na revalorizirano osnovo

Revalorizacijska stopnja za marec 1992 znaša 11,00% mesečno, preračunano na letni nivo 243%.

Obrestne mere za tolarске depozite so:

		MESEČNE	LETNE
– vezava sredstev na odpoklic	60%–75% R	6,6%– 8,2%	112%–154%
– vezava sredstev nad 1 mesec	R+1%–3%	11,4%–11,3%	246%–253%
– vezava sredstev nad 2 meseca	R+2%–4%	11,2%–11,4%	253%–257%
– vezava sredstev nad 3 mesece	R+4%–5%	11,4%–11,5%	257%–260%

Pohitite ter varno in ekonomično naložite svoj prihranek. Naše geslo je KAKOVOST SO LJUDJE. Dodatna pojasnila lahko dobite po tel.: 061/312-098, 316-881.

Posébna ugodnost za privatne osebe:

obrestna mera do 10 dni R	11,00%	243%
nad 10 dni R+5%	11,50%	260%

Če bi varčevali 100.000,00 SLT 30 dni, bi pod temi pogoji dobili vrnjeno glavnico z obrestmi v višini 111.070,00 SLT.

Delavska hranilnica deluje na podlagi poslovne politike, ki jo sprejema skupščina, ter na podlagi politike obrestnih mer, ki se določajo mesečno na osnovi revalorizirane stopnje R. Sredstva Delavske hranilnice so zavarovana.

V sindikatih podjetij in ustanov so mogoče predvsem te oblike ter ugodnosti, ki jih nudi Delavska hranilnica:

1. V interesu sindikalnih organizacij in članov je, da **prosta sredstva članarine** nakažejo in vežejo na račun Delavske hranilnice. S tem ohranjamo realno vrednost sredstev in jih oplemenitimo, ker se sredstva **obrestujejo**. Sredstva je v Delavski hranilnici mogoče vezati:

– na odpoklic – avista (rok za odpoklic je 3 dni),

– vezava sredstev nad 1, 2, 3 mesece.

2. Sredstva **Blagajn vzajemne pomoči**. Delavska hranilnica s tem ne posega v organiziranost in upravljanje teh sredstev v podjetjih in ustanovah, temveč nudi, da se prosta sredstva BVP vežejo v hranilnici na odpoklic ali na določen čas (1, 2, 3 mesece). S tem se sredstva BVP oplemenitijo in na ta način omogočijo višje vsote pomoči ali kreditiranja članov.

3. **Namensko varčevanje delavcev**. Delavska hranilnica v sodelovanju s sindikati podjetij in ustanov na podlagi interesa članov – delavcev organizira **namensko varčevanje delavcev**.

– mesečno višino varčevane vsote, rok in namen varčevanja se dogovori v podjetjih in ustanovah in na tej podlagi sestavi pogodbe (s tem tudi odnos Delavske hranilnice z varčevalci in vlogi sindikata),

– nameni so lahko na podlagi potreb delavcev različni: za oziromico, za kreditiranje ali za druge namene,

– z uvedbo hranilnih knjižic se bo to varčevanje avtomatično preneslo na hranilne knjižice,

– za konkretno izvedbo se bomo dogovorili v podjetjih in ustanovah, zato v hranilnici pričakujemo vaš interes in poziv.

4. Delavska hranilnica nudi posebno ugodne pogoje pri **varčevanju sredstev za nakup stanovanj**.

5. Skupščina Delavske hranilnice je do 31. marca 1992 odprla **možnost pristopa novih ustanoviteljev**. Ustanovitveni delež za 1 glas je 1.000 DEM v tolarški protivrednosti.

Delavska hranilnica opravlja tudi **posredniško poslovanje in poslovanje kratkoročnega kreditiranja pravnih oseb in posameznikov**.

Do sedaj je kreditiranje posameznikov potekalo na podlagi vezave sredstev sindikatov v Delavski hranilnici in po dogovorjenih pogojih s sindikati (podjetij, ustanov, dejavnosti in območij). Medsebojno se je dogovorila višina, pogoji in število prejemnikov kreditov, seveda v odvisnosti od sredstev in načinov za zagotovitev teh sredstev.

Zato pohitite ter **varčno in ekonomično naložite svoja sredstva v Delavsko hranilnico, ki vam jih bo gospodarno in ekonomično oplemenitila**. Samo tako bomo lahko materialno pomagali delavcem – članom sindikatov, kadar bodo to potrebovali.

Delavska hranilnica je približala svojo dejavnost varčevalcem v Zasavju. Pričakujemo vas na sedežu Delavske hranilnice, d. o. o. v Ljubljani, Dalmatinova 4, tel.: (061) 312-098, 316-881 ali na sedežu Agencije v Trbovljah, ulica 1. junija 19, tel.: 22-213, 21-092.

RAČUNAJTE NAME

UPRAVNI TEHNIK (V. stopnja)
Štefi Šribar, Kalce 18, Krško, posebna znanja: strojepisje, angleški jezik (pripravljenost za dodatno izobraževanje).

DIPL. ING. GOZDARSTVA (VII. stopnja)
Igor Vojvoda, Jamova 60, 61111 Ljubljana, telefon 061 263-437, posebna znanja: obžagovanje, strokovno urejanje krošenj, obrezovanje in podiranje drevja ter sanacija poškodb.

Ribiči brez morja

NA NAPAČNI STRANI MEJE

Pričakovali smo, da se nam bosta po odcepitvi od nekdanje Jugoslavije cedila med in mleko, sedaj pa ugotavljamo, da smo bili, žal, v mnogočem močno naivni. Zatika se na vseh mogočih področjih. Celo tam, kjer tega sploh nismo pričakovali. In ušтели smo se tudi pri našem trdnem prepričanju, da bomo s sosedi, predvsem Hrvati, vsa sporna vprašanja zgladili po prijateljski poti. In, seveda, v obojestransko korist. Danes pa bentimo in se čudimo, da nas sosedi obravnavajo kot tujce. Pa čeprav je med njimi in nami državna meja.

Med tistimi, ki jih danes zaradi osamosvojitve Slovenije najbolj boli glava, so tudi slovenski ribiči. In teh sploh ni tako malo. Že doslej so krepko garali za svoj kos kruha, saj ta dejavnost nikoli ni bila kdo ve kako donosna. Vendar se je dalo od ribolova živeti. Ne na veliki nogi, pa vendarle. Po novem pa za naše ribiče ne bo več ne dela ne zaslužka, če bo tako, kot predvidevajo sose-

dje. Pravijo namreč, da skupnega morja ni več in da bomo Slovenci v njihovih vodah to, kar so, denimo, Italijani in vsi drugi – tujci.

Glede na to, da imamo Slovenci zelo kratko morsko obalo in še toliko manj morja, pravijo, da le za nekaj deset Bohinjskih jezer, se morskega ribolovu slabo piše. Tudi če se bomo s Hrvati sporazumeli, da bomo lahko vlekli svoje mreže po njihovih vodah, bo to v vsakem primeru drag hec. Zato, ker je bil ribolov že doslej zelo draga dejavnost, ki je sicer prinašala dragoceno morsko hrano, ne pa tudi velikega zaslužka, in ker bodo po novem z morskim ribolovom še novi stroški. Kdo ve, koliko bodo zahtevali Hrvati, da bomo smeli loviti njihove ribe. Poceni to gotovo ne bo. Vendar nam zelo verjetno ne bo preostalo drugega, kot da se sprijaznimo s tem, da smo glede ribolova pač na napačni strani državne meje in da zato v prihodnje ne bo nikoli več tako, kot je bilo do-

slej. Zagotovo nikoli več.

Torej kot na dlani je, da bomo za hrano iz morja morali v prihodnje globlje seči v žep kot doslej. Čim manjša bo ponudba, tem višje bodo cene. Res je sicer, da bo veljalo v prihodnje še več vlagati v gojišča brancinov, orad in školjk in da si bomo z »umetnim pridelkom« lahko nekoliko pomagali. Vendar je treba vedeti, da so bele ribe iz gojišč drage kot zafran in da z njimi nikoli ne bo moč niti približno nadomestiti ulova cenene in zato tako dragocene plave ribe. Skratka, če bomo Slovenci želeli tudi v prihodnje imeti na svojih krožnikih kdaj pa kdaj zdravo hrano iz morja, se bomo morali s sosedi sporazumeti in jim, hočeš nočeš, radi ali neradi, nekaj odšteti za vstop v njihov lovski revir. Drugače ne bo šlo.

Pa ne gre zgolj za ribe oziroma zdravo hrano, to je kakih 2000 ton bele ribe in 3000 ton plavih rib, kolikor so jih slovenski ribiči nalovili vsako leto. Gre tudi za delo oziroma vprašanje zaposlitve 1100 ljudi, kolikor jih je doslej živelo od ribolova in predelave rib. Več kot 1000 ljudi pa ni tako malo. Zato verjetno nimamo kaj dosti alternativ. Morskemu ribolovu se ne moremo odpovedati, pa četudi bo vnaprej dražji, kot je bil doslej.

Andrej Ulaga

ZA SVOBODNO GIBANJE

Minuli teden je bil, vsaj v Ljubljani, v znamenju sejma Alpe Adria. Tokrat so prišli na svoj račun vsi tisti, ki jih zanima nautika, turizem, šport, kozmetika in prehrana, saj so razstavljali in priredili Ljubljanski sejem celotno dogajanje poimenovali Svoboda gibanja.

Sejem Alpe Adria ima kar bogato zgodovino. Ustanovljen je bil leta 1962 z namenom prikazati gospodarsko sodelovanje dežel na tem prostoru. Sejem se je z leti spreminjal, tako oblikovno kot vsebinsko, in je svoj vrh doživel leta 1990, ko je imel skoraj 80.000 obiskovalcev. Zato so ga naslednje leto razdelili na dva dela. Letos so mu dodali še tretji del, in sicer Svobodo ustvarjanja; ta je bil od 25. do 29. februarja. Na njem so želeli posebej poudariti vzgojo in izobrazbo, predstaviti dosežke na področju znanosti in tehnologije ter informatike.

Na sejmu Svoboda gibanja je predstavilo svoje dosežke in ponudbo 286 razstavljalcev iz 12 držav. Seveda je bilo največ domačih podjetij (kar 194), veliko pa je bilo razstavljalcev iz sosednje Avstrije in Italije. Za sejem je bil značilen tudi bogat spremljajoči program, saj je v hali B2 potekal Turistični forum z zanimivimi temami o turizmu. Iz snova

v dan so se vrstile degustacije in demonstracije, svoje predstavne dneve pa so imeli gostje iz Avstrije, Italije in Nemčije. Na svoj račun pa so prišli tudi obiskovalci, saj se je večino izdelkov, predvsem v salonu prehrane, dalo kupiti s kar znatnim popustom.

Komaj se je končal ta sejem,

Ljubljanski sejem že pripravljajo tretji del Alpe Adria. To bo Svoboda bivanja, ki bo od 7. do 11. aprila. Na njem bodo predstavili vse za dom in gospodinjstvo, aparte in opremo za gostinstvo in trgovino, zavarovalno elektroniko in glasbila.

R. P.

PRORAČUNSKI POKER

Čeprav ob zaključku redakcije minuli četrtek še zdaleč nismo vedeli, kako se bo končala skupščinska razprava o letošnjem proračunu, glede na velikansko število pripomb na vladni predlog in amandmajev, se je položaj že pred zasedanjem skupščine zasukal v prid – vlade. Namesto da bi se le-ta branila pred očitki poslancev, da je proračun preveč potrošno naravn, zlasti v nekaterih postavkah, vlada zdaj nastopa kot nasprotnik povečevanja proračuna. To vlogo so ji omogočili številni amandmaji na proračunsko razdelitev sredstev, ki v veliki večini – po oceni vlade – terjajo povečanje proračuna in s tem seveda tudi deleža javne porabe v družbenem proizvodu. Tako so poslanci s svojimi ožimi interesi vladi omogočili, da si je nadelala ovčjo kožo – čeprav seveda s predlaganim proračunom še zdaleč ni vse v redu in so mnoge pripombe kar se da upravičene.

Če se je že moč upreti novim zahtevam poslancev po povečevanju posameznih postavk v proračunu, v isti sapi nekaterim takšnim zahtevam ni mogoče odreči smotrnosti.

Denimo predlogu esdepejevskih poslancev, naj vlada subvencionira prehrano študentov. Podatki o življenjskem standardu študentov so grozljivi, zdaj si menda že polovica bodočega jedra slovenskega razvoja ne more privoščiti niti enega toplega obroka dnevno. Ali da naj se poveča znesek za republiške štipendije, ki so se lani drastično zmanjšale. Ali zahtevek za dodelitev večjih sredstev občinam, s katerimi bi v revnih občinah okrepili socialno varnost brezposelnih.

Seveda se je skozi več kakor sto amandmajev težko prebiti in oceniti, kateri od njih bi zaslužili, da ga vlada upošteva. Kaj žene vlado, da ne popusti pri financiranju vojske ali da hoče potrošiti nekaj deset milijonov tolarjev za vzpostavitev dodatne, svetovalne mreže za drobno gospodarstvo ali zakaj vztrajno tišči pri sebi precejšnja sredstva za intervencije v gospodarstvu, namesto da bi jih namenila za zagon tako malega kot »velikega« gospodarstva? Ali res namerava skupščino odriniti od odločanja o proračunskih sredstvih? Kakorkoli gledamo na dogajanja

v zvezi s proračunom v vladi in v skupščini, malo humoristično ali skrajno resno, vselej na koncu dobimo enak »rezultat«: proračun je še vedno potrošno, ne razvojno naravn, zato je tudi neusklajen med posameznimi resorji. Predvsem pa poslanci še zdaj ne vedo, kako je vlada porabila lanske sredstva in k proračunu za letošnje leto priloži prikaz premoženja in premoženjska bilanca republike, prav tako pa vlada ni predstavila ukrepov, ki bi zagotavljali razvojno politiko, sanacijo javnega dolga in bančnega sistema. Prav tako ni jasna politika, na kateri bo temeljila realizacija proračuna, zlasti še postavke za intervencije v gospodarstvo, kmetijstvo, socialne dajatve itd. Zagotovljen ni nadzor parlamenta nad izvajanjem proračuna. V takem položaju in glede na številne amandmaje bi bilo nemara res bolje, da skupščina proračuna ne sprejme, ampak se začasno financiranje še malo podaljša – če je moč realno pričakovati, da bodo medtem urejene vse našteje in še druge sporne zadeve.

Boris Rugelj

POTROŠNIK BO KRALJ

Potrošnik zanesljivo ne bo kralj niti po sprejetju novega zakona o varstvu potrošnikov, ki naj bi bil sprejet že v tem letu. Bo pa enakovrednejši partner proizvajalcem in prodajalcem dobrin ter izvajalcem storitev, kot je zdaj. To bo postal po zaslugi novega tako imenovanega krovnega zakona o varstvu potrošnika ter vrste dopolnilnih zakonov in drugih predpisov, ki bodo celovito zavarovali pravice potrošnikov.

Od ideje o celoviti zaščiti potrošnikov, porodila se je na ministrstvu za trgovino, je minilo že leto dni. Zdaj je zakon nared, da ga pogleda vlada (dne njeni komisiji sta ga že videli in dali prve

ocene). V skupščini bo obravnavan po normalnem tristopenjskem postopku.

Potrošniki so pri nas že leta zavarovani z vrsto zakonov in predpisov, ki pa s svojimi perutnimi potrošnikov ne pokrijejo v celoti. Določila, ki varujejo potrošnike, so »razmetana« po raznih zakonih, zato večina ljudi ne pozna svojih pravic in se ne zna zavarovati. Tudi ni ustreznega sistema sankcij, niti posebnih organov, ki bi aktivno nastopali v primeru kršitev, in tudi ni mesta, kjer bi se ti spori reševali. Povrh pa se obstoječi predpisi ne izvajajo dosledno.

Določila novega zakona, ki so jih avtorji prenesli k nam iz tujih držav, so v zahodnoevropskih državah, sedanje pomanjkljivosti odpravljajo. O podrobnostih bomo pisali potem, ko bo zakon doživel prvo verifikacijo pri vladi, zato tokrat omenjamo samo nekatere njegove značilnosti.

Bodoči zakon upošteva napotek Evropske skupnosti o odgovornosti proizvajalca za izdelek. Proizvajalec objektivno odgovarja za škodo, ki nastane z uporabo njegovih izdelkov, če ti pomenijo nevarnost zaradi svojih napak (na primer eksplozija TV in požar, ki ga je povzročila). Proizvajalec mora potrošnika na take lastnosti izdelka opozoriti, čeprav še ne pomenijo tudi napake izdelka. Potrošnik ima vedno pravico do odškodnine, in če ta presega v zakonu določeno vsoto, mora samo dokazati napako, škodo in vzročno zvezo med njima. Zakon ureja tudi jamstvo za izdelke z napako.

Zanimivo so urejeni pogodbeni pogoji. Večina podjetij jih potrošniku ponuja tako, da so jim v korist. Bodoči zakon pa bo določil, kateri kupoprodajni pogoji so za potrošnika škodljivi, in ti bodo, čeprav nemara zapisani v pogodbi, nični in brez pravnih posledic za kupce izdelkov. Zakon bo podrobno urejal vprašanja garancij in zmanjšal težave potrošnikov pri njihovem uveljavljanju. Pravico do reklamacije bo zakon razširil na področje storitev (pri nakupu blaga bo imel kupec po novem celih 15 dni časa za reklamacijo). Očitne napake pri opravljeni storitvi bo potrošnik lahko reklamiral v enakem roku kot napake na izdelkih, skrite pa v roku leta dni.

Marsikje je šteto za posebno prijaznost do potrošnikov, če kupec lahko (po pošti) kupljeno blago nekaj časa preizkuša, potem pa ga lahko tudi vrne. Bodoči zakon pravi: to je dolžnost

prodajalcev, ne njihova posebna prijaznost in potrošnik lahko v sedmih dneh po prejemu blaga po pošti od pogodbe odstopi, prodajalec pa mu mora vrniti kupnino. Enako velja v primerih, ko se pogodba sklene izven poslovnih prostorov podjetja (razen gradbenih in pogodb v zvezi z nepremičninami). Za oba primera zakon namreč šteje, da je potrošnik v podrejenem položaju, saj nima možnosti kakovosti in cenno primerjati z drugimi ponudbami na trgu.

Kdo bo varoval koristi potrošnikov? V načrtu je ustanovitev javnega zavoda za varstvo potrošnikov, ki naj bi predvsem vzgajal in izobraževal potrošnike, jih obveščal, organiziral primerjalno ocenjevanje izdelkov ter svetoval. Pripravil naj bi nacionalni program varstva potrošnikov, nam je dejal tržni inšpektor Roman Kladošek, ki sodeluje pri pripravi zakona. Nacionalni program varstva potrošnikov naj bi sprejela tudi vlada, financiral pa bi se iz proračunskih sredstev.

Pomemben zaščitnik potrošnikov bo »potrošniški branilec«. Skandinavci, odkoder zamisel izvira, mu pravijo »ombudsman«. Njegova naloga bo posredovati v primerih, ki so splošnega pomena za življenje, zdravje in delo potrošnikov.

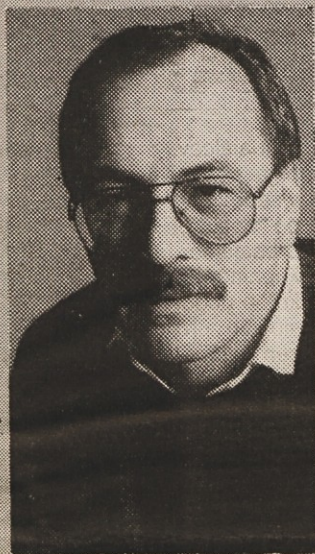
»To bi moral biti državljani z velikim ugledom in ustreznim znanjem, ki bi imel nekaj pomočnikov,« nam je povedal Roman Kladošek. »Na neformalen način bi skrbel za koristi potrošnikov in bi predlagal denimo opustitev škodljivih dejavnosti, začasno pa bi jih lahko tudi prepovedal. Najboljši bi bil strokovnjak za pravna vprašanja, ki bi imel tudi dovolj znanja z drugih relevantnih področij. Morda bi bil najboljši kak sodnik vrhovnega sodišča. Ali kak zelo ugleden gospodarstvenik. Za zdaj o konkretni osebi še nismo razmišljali, tožbe bodo reševali in ta namen ustanovljeni oddelki na sodiščih, reševanje naj bi bilo hitro in brez plačevanja sodnih taks. Da bi se izboljšala izobrazbenost potrošnikov, bo zakon vpeljal v osnovno- in srednješolski program pouk o temeljnih znanjih s področja varstva potrošnikov.

Takšno bo varovanje koristi potrošnikov na papirju. Kakšno bo v resnici, pa bo zelo odvisno od vseh nas.

Boris Rugelj

Kar nekaj analitikov slovenskega političnega prizorišča meni, da politične stabilizacije ne bo toliko časa, dokler ne bo nastal srednji družbeni sloj. Šele njegova ekonomska moč naj bi porodila tudi tiste politične sile, ki bi lahko učinkovito prestrazale takomenovane leve in desne udare.

Sociološko gledano je teza najbrž pravilna. Prepoved ali vsaj oviranje vsakršne zasebne pobude v preteklih petih desetletjih je zelo popačilo podobo družbene sestave, ki je značilna za zahodni svet. V teh preteklih letih bi zelo težko govorili tudi o vrhnjem sloju, če ga merimo z gmotnimi merili. Vrhnji sloj je bila slej ko prej vodilna garnitura edine stranke, ki je svojo moč črpala iz nadzora nad vsemi družbenimi segmenti. Toda te svoje politične moči praviloma ni spreminjala v osebni kapital ali, če hočete, v osebno bogatenje. Razlike med vrhnjim slojem na Zahodu in našim so bile v tem pogledu občutne, ne glede na to, da nam novodobni politiki iz propagandnih namenov skušajo dokazovati nasprotno. Če bi davkarji danes popisali premoženje znanih politikov iz tistega časa, jih še v današnji srednji sloj, ki ga tvorijo uspešnejši podjetniki, obrtniki, manjši del tehnične in humanistične inteligence, ne bi mogli uvrstiti. Veliko vprašanje je, če bi se Milan Kučan uvrstil med denimo deset tisoč tistih, ki imajo največ pod palcem. Kdo je torej nosilec politične oblasti na Slovenskem? Vrhnji sloj? Tega vsaj po zahodnih merilih (še) ni. Denacionalizacija, privatizacija (tudi tista divja) in tržno gospodarstvo bodo ta sloj šele oblikovali, pa še to v bistveno skromnejših primerkih, kot v svetu že obstajajo. Spodnji sloj? Ta je res najbolj številčen, saj je po podatkih že dve tretjini državljanov na robu revščine, toda realnega političnega vpliva nima. Njegova edina priložnost je v tem, da se vsaka štiri leta na volitvah odloči med to ali ono možnostjo, čeprav nobena od teh ni plod njegovega organiziranega političnega interesa.

Kdo je zares na oblasti

Jože Poglajen

Ostane še nekaj, čemur bi morda lahko rekli srednji sloj, čeprav ne ustreza vsem merilom sociološke definicije. Če je inteligenca razpeta med levo in desno politično opcijo, ki se izraža v spopadu med kozmopolitizmom in zagledanostjo v lastno narodnjaško veličino (značilen primer so kulturniki), ter tiste, ki skušajo med obema loviti ravnotežje (pa ne tisto dinamično dr. Capudra), ostanejo še večji obrtniki in že uspešni podjetniki. Prvi imajo svojo majhno stranko, resda precej glasno. Drugi so se razporedili po vsej politično strankarski paleti in jih najdemo tako v opoziciji kot v oblastni koaliciji strank. Gospodarska in intelektualna moč tistih slojev, ki tvorijo osnovo posameznih strank, je torej še precej nerazvidna.

Če bi pa gledali po tem, kaj in koliko oprijemljivega je kdo od teh podslojev, ki so podlaga strank na oblasti, (pri)dobili, je odgovor jassen. Kmetje in tisti, ki so se uspeli predstaviti za glasnike njihovih interesov. Z uspešno taktiko izsiljevanja v krogu Demosove kaolcije so največ pridobili z zakonom o denacionalizaciji. Še več, dolžniki so jim ostali vsi tisti, ki bodo dobili nazaj zemljo in gozdove, ne da bi imeli kakršne koli pogoje, da bi na njej kmetovali. Drugič, skozi parlamentarno proceduro so uspeli spraviti zakon o zadrugah, po katerem bo pod nadzor stranke zastoj prišla praktično vsa živilsko predelovalna industrija, ki v Sloveniji (glede na to, da je na jugu kupovala poceni surovine) ni tako majhna. Tretjič, so eni redkih, ki bodo iz državnega proračuna dobili za skoraj polovico več denarja kot lani. Za povrh pa bodo še sami odločali o tem, katere in koliko kmetijskih pridelkov bo država smela uvažati brez visokih posebnih dajatev.

VELIKO ZANIMANJE ZA POKOJNINSKI SISTEM

Udeležba na seminarju o novi ureditvi pokojninskega in invalidskega zavarovanja, ki ga je pripravil izobraževalni servis ČZP Enotnost, je pokazala veliko zanimanje zanj, čeprav seminarje na to temo ta čas prireja več organizatorjev. Razlog za takšen odziv je po eni strani »sveža« zakonodaja na tem področju, po drugi strani pa odličen priročnik s preglednim, temeljitim in tudi nestrokovnjaku ra-

zumljivim komentarjem zakona izpod peresa mag. Alekseja Cvetka. Priročnik je izšel v zbirki Aktualna tema pri ČZP Enotnost in so ga udeleženci prejeli kot gradivo za seminar.

Poleg avtorja priročnika je na seminarju predaval še dr. Ivan Žužek, prav tako sodnik sodišča združenega dela Republike Slovenije.

Anketa med udeleženci je pokazala, da so bili z redkimi izjemami zelo zadovoljni s seminarjem in bodo pridobljeno znanje s pridom uporabili pri vsakodnevem delu. Zaradi velikega zanimanja bo seminar v aprilu ponovljen.

I. Ž.
Slika: Sašo Bernardi

OBRATNA AMBULANTA

Prim. doc.
dr. Anton Prijatelj

Počakajmo rešilni avtomobil

Po prvi pomoči pri nezgodi je poškodovanca velikokrat treba prepeljati v bolnišnico. Nešteto krat priče zagradi panika in ga hočejo čimprej prepeljati v zdravstveni dom ali bolnišnico s kakršnim koli prevoznim sredstvom. Tarča takih zahtev so najpogostejše vozniški osebni avtomobili. In ti žal pogosto zares prepelejo poškodovanca v bolnišnico ali v zdravstveni dom. Zakaj pa ga ne bi smeli, boste mnogi vprašali.

Zato ne, ker:

- osebni avto nima prednosti pri vožnji,
- osebni avto nima ležišča,
- v osebem avtu ne moremo nuditi medicinske pomoči.

Po italijanski televiziji so pred kratkim posebej pohvalili primarija prve pomoči v nekem italijanskem mestu, ki je sam sedel za volan rešilnega avta in prepeljal v bolnišnico bolnika, ki je nujno potrebovala zdravniško pomoč. Premisljal sem o tem dejanju. Ni kaj reči. Se posebej v Italiji, kjer »signor dottore« nekaj pomeni. Toda gospod primarij je bil med vožnjo bolnice v bolnišnico samo voznik in ni mogel biti zdravnik, ker deh stvari ni mogel istočasno delati.

Tudi meni se je zgodilo, da sem peljal v bolnišnico otroka svojega prijatelja, ki se je dušil. Vem, kako sem vozil. Nisem mogel biti ob otroku in tudi sebe sem izpostavil nevarnosti, ker nisem upošteval prometnih predpisov. Osebni avto nima nobene prednosti na cesti, tudi če vozi umirajočega človeka v bolnišnico.

Kakšni so naši avtomobili, vemo: koliko so dolgi, koliko so široki. Vemo, da v avto ne moremo položiti poškodovanca, ki ima morda zlomljeno nogo ali pa, bog ne daj, hrbtenico.

Večkrat smo slišali ali prebrali, da so v osebni avto (morda celo starega priključenega fička) položili smučarke, ki je padla in se udarila v hrbet. Pripeljali so jo na kliniko, in ko so jo dvignili, ni mogla hoditi, ker je med vožnjo zlomljena hrbtenica tako poškodovala živce, da je dekle postalo in ostalo za vse življenje hrom.

Vsakogar s poškodovano hrbtenico moramo voziti v bolnišnico v rešilnem avtu, po možnosti na popolnoma trdi podlagi. Isto velja za vse poškodbe nog in dolgih kosti nog.

Še posebej moram tu omeniti bolnike in poškodovance, ki so v nezvesti. Te moramo v bolnišnico prevažati v bočnem položaju. Če namreč ležijo na hrbtu in začno bruhati (kar je zelo pogosto pri pretresu možganov), se lahko zadušijo. Pri bočnem položaju pa se to ne more zgoditi. Zatorej upoštevajmo pravilo: **Nezvestni bolnik mora v bolnišnico v rešilnem avtu ležati, v bočnem položaju.**

Poškodovanec pogosto potrebuje med vožnjo pomoč, medicinsko ali pa samo prvo pomoč. Če ne more dihati, mu moramo dati umetno dihanje, če mu srce ne bije, mu je treba masirati srce. Voznik osebnega avta mu tega ne more nuditi. V osebem avtu pa za take posege, tudi če kdo sedi poleg poškodovanca, niti ni prostora.

Zatorej lahko v osebem avtu peljemo samo osebo, ki ima poškodovano roko ali ramo in še to, če se ne bojimo, da se bo onesvestila. Pri vseh drugih poškodbah **počakajmo rešilni avtomobil.**

ŽIVLJENJE TEČE...

Piše:
Mag. Aleksej Cvetko

Pravice delovnih invalidov II. in III. kategorije invalidnosti

Pravica, do katerih je upravičen zavarovanec s preostalo delovno zmožnostjo – invalid II. ali III. kategorije invalidnosti – so v novem zakonu, enako kot so bile v starem, taksativno naštetje. Te pravice, ki se mu priznajo, če izpolnjuje zahtevane pogoje, so:

- pravica do dela z delovnim časom, ki ustreza preostali delovni zmožnosti – pravica do dela s skrajšanim delovnim časom,
- pravica do zaposlitve oziroma razporeditve na drugo ustrezno delo,
- pravica do poklicne rehabilitacije,
- pravica do denarnega nadomestila.

Prav tako so taksativno naštetje tudi denarna nadomestila, ki se priznavajo zavarovancu s preostalo delovno zmožnostjo, če so mu priznane pravice iz invalidskega zavarovanja. Denarna nadomestila, ki se zagotavljajo delovnim invalidom II. in III. kategorije invalidnosti, so:

- nadomestilo plače za čas čakanja na poklicno rehabilitacijo,
- nadomestilo plače za čas poklicne rehabilitacije,
- nadomestilo plače za čas čakanja na razporeditev oziroma zaposlitev na drugem ustreznem delu ali na delo s skrajšanim delovnim časom,
- nadomestilo plače zaradi dela s skrajšanim delovnim časom,
- nadomestilo plače zaradi manjšega osebnega dohodka na drugem ustreznem delu.

Smisel priznavanja pravic delovnim invalidom II. ali III. kategorije invalidnosti je, da se jim omogoči še naprej opravljati ustrezno delo. Možno jih je priznavati samo do dopolnitve določene starosti. Prav zaradi tega pridobi zavarovanec s preostalo delovno zmožnostjo pravico do dela s skrajšanim delovnim časom ali pravico do zaposlitve ali razporeditve na drugem ustreznem delu, če nastane invalidnost pri njem pred dopolnitvijo starosti, ki je določena za pridobitev pravice do starostne pokojnine; pravico do poklicne rehabilitacije pa pridobi, če nastane invalidnost pri njem pred dopolnjenim 50. letom starosti oziroma pri zavarovanki pred dopolnjenim 45. letom starosti.

Zavarovanec, ki je ob nastanku invalidnosti v delovnem razmerju ali je obvezno zavarovan kot nosilec osebnega samostojnega dela, kmrret, lastnik zasebnega podjetja ali zavoda, vrhunski športnik ali šahist ali oseba, ki prejema nadomestilo za primer brezposelnosti ali opravlja javna dela v skladu s predpisi o zavarovanju za primer brezposelnosti, pridobi pravice kot invalid II. ali III. kategorije ne glede na dopolnjeno pokojninsko ali zavarovalno dobo. Zavarovanec, ki ob nastanku invalidnosti ni v delovnem razmerju in tudi ni obvezno zavarovan, mora za pridobitev pravic kot invalid II. ali III. kategorije invalidnosti izpolnjevati pogoj pokojninske oziroma zavarovalne dobe, določene za pridobitev pravice do invalidske pokojnine.

Nadaljevanje prihodnjic

KAZIPOT CEN

Verjetno ste opazili, da prejšnji teden v časopisu ni bilo naše rubrike. »Izpadla« je namreč, ker je bila celotna številka posvečena splošni stavki. Zato naj vas potolažimo, da se v teh dveh tednih cene niso bistveno povišale. So pa tako ali tako visoke, da se izplača dobro pogledati, kje so cene posameznih artiklov vsaj nekoliko nižje.

Podražila sta se le dva artikla z našega seznama, in sicer Fructalov jabolčni sadni sirup in pralni prašek Henkel – Persil. Če prvega kupite v Maximarketu, prihranite več kot 70 tolarjev. Če pa se po drugega napotite v Mercator na Slovenčevi, privarčujete celo 180 tolarjev. Ostale cene se, kot že povedano, niso bistveno spremenile, kljub temu pa boste ob večjem nakupu kar precej prihranili, če boste nekatera živila kupili v pravi prodajalni.

Saj poznate tisto: zrno na zrno pogača, kamen na kamen palača. Toliko za ta teden, do prihodnjic pa pridno zbirajte zrnca za pogačo.

BLAGO/TRGOVINA	Maxi-market Lj.	Super-market Lj.	Nama Dunajska	Blagov. Bežigrad	Mercator Slovenč.	Emona Cigalet.	Delikatesa Dunajska	Emona Hubad.	Kašča Vojkova	Sončnica Maroltova	Fortis Vojkova	Forum Dunajska
OLJE – 1 l, steklenica Cekin-rastlinsko	127,80	115,40	–	127,80	126,60	127,80	120,10	127,80	–	124,40	–	119,90
KIS – 1 l, PVC Šampionka-vinski	126,00	110,60	–	117,90	126,00	121,10	–	131,10	–	–	–	127,10
SLADKOR – 1 kg TSO Ormož-kristal	60,30	70,60	–	71,20	68,60	70,60	70,00	70,60	68,60	73,60	69,30	62,40
SOL – 1 kg, morska Droga-mleta	44,70	47,70	51,00	55,90	44,90	50,60	43,20	44,70	–	49,40	44,60	44,90
MOKA – 1 kg Mlinotest-tip 500	59,70	55,20	–	–	–	55,20	–	55,20	–	56,90	–	–
SALAMA – 1 kg MIZ Emona-posebna	407,50	407,50	425,00	436,50	–	407,50	–	407,50	–	–	–	–
SADNI SIRUP – 1 l Fructal – Jabolko	118,20	–	182,50	182,50	–	–	189,70	–	–	192,70	–	–
MLEKO – 1 l, PVC LM-3,2%	38,70	38,70	–	38,70	38,70	38,70	38,70	38,70	38,70	38,70	38,70	–
ŠPAGETI – 0,5 kg Mlinotest – Ceres	66,80	66,80	–	–	66,80	69,60	–	66,80	67,00	72,30	55,80	–
PRALNI PRAŠEK Henkel-Persil	720,10	720,10	750,60	720,10	592,90	720,10	–	720,10	–	732,20	–	771,90

SOCIALNI PROBLEM POLITIČNO VPRAŠANJE?

Pred dnevi so pozorni bralci v našem osrednjem dnevniku lahko prebrali drobno vestičko o porastu brezposelnosti na Švedskem; povzpela se je na 4 odstotke.

Prav tako pred kratkim, morda istega dne, sem se udeležila neke okrogle mize, kjer so razpravljali o socialno ogroženih v Sloveniji. Ene izmed številnih na to temo v zadnjem času. Kar me je na tej presenečilo, je bilo dejstvo, da smo se zdaj že pri preprosti oceni stanja celo »socialci« politično razdelili. Tisti, ki smo poudarjali velikost in težo problemov, smo bili seveda uvrščeni v hudobno opozicijo ali menda kar med potuhnjene pristaše starega režima. Politična pisanost pogledov je seveda tudi v socialni zaželenosti in koristnosti; toda dejstvo, da danes živimo precej slabše, kot smo živeli še pred dvema letoma, je tako očitno, da ga ne bi smela spregledati nobena politična privrženost. Opozarjati na problem pa a priori tudi ne pomeni, da kaniš uprizoriti kakšno »levo revolucijo«.

Jaz mislim, da Slovincem, ki smo pač petinštirideset let živel v ideologiziranem režimu, ni do tega, da bi eno ideologijo zamenjali z drugo; samo čisto pragmatično si želijo živeti bolje.

Beseda je namreč tekla o brezposelnosti in o tem, ali je velik socialni problem ali ne. Če bi takšne vrste razpravljanja uprizorili denimo pred zborom brezposelnih, bi ga najbrž večina teh po pravici ocenila za čvekanje. Če je velikansko število do včeraj povsem običajnih in normalnih ljudi nenadoma zašlo v kategorijo »socialni problem«, to seveda je politično vprašanje. Če so plače padle pod raven »enostavne reprodukcije« ali, povedano po kmečko, če se s plačo ne da preživeti, je to kajpak zelo bistveno politično vprašanje. Je pa eno in drugo predvsem velika socialna stiska, najprej vsakega posameznika, ki jo občuti, ko pa je teh posameznikov veliko, tudi družbe in države. Delati se, da problema ni ali da ni tako zelo velik, je lahko politična drža (ki pa po mojem

ne more biti pametna, saj zelo očitnih dejstev tudi politika ne more spreminjati), ne more pa biti strokovno stališče.

Iz tega razloga se mi je v misel prikradla prej navedena vestička s Švedske. Tam pri 4-odstotni nezaposlenosti zvonijo alarmi. Naj spomnim, da je Švedska v nasprotju z drugimi evropskimi državami, ki so za premagovanje recesije uporabljale bolj ali manj blage recepte »reaganomike«, vedno ohranila kot politično vodilo polno zaposlenost; tudi v najbolj kritičnem času se pri njih brezposelnost ni spustila pod 6 odstotkov. To je lahko odgovor strokovnjakom in politikom, ki so, vsaj tako kaže, nekako natiho sprejeli logiko, da je za zdravljenje gospodarstva in za zdravo gospodarstvo nasploh velika »rezervna armada delovne sile« nujna. Ni! Poti za izhod iz recesije in gospodarskih težav so različne in če imajo politiki po eni strani pravico predlagati take, ki iz velikega dela slovenskih delavcev delajo poklicne brezposelnice,

imajo le-ti po drugi strani pravico temu nasprotovati.

Ni težko uganiti, kakšni filozofiji služi potiskanje odgovornosti na stran brezposelnih! To se danes počenja s »strokovnim« opozarjanjem na dejstvo, da smo pač iz sistema državne skrbi prešli v »sistem znajdi se sam«, v katerem je morda potrebno zgolj nekaj pomoči pri tem »znajdevanju«, ne pa na primer, sistem socialnih pomoči, ki bi dolgotrajno nezaposlenim in njihovim družinam pomagal preživeti. Po tej logiki je torej brezposelnost prvenstveno odgovornost slehernega posameznika. Kako naj se ljudje znajdejo, če država ne stori potrebnih korakov, da bi se nova delovna mesta lahko odpirala, ne pa zgolj ukinjala? In kje so ukrepi, ki jih pozna sleherna spodobna država, da bi zagotovila možnosti tudi tistim, ki na trg delovne sile prihajajo hendikepirani, zavoljo mladosti, pomanjkanja delovnih izkušenj, ki jih niso imeli možnosti pridobiti, zavoljo pomanjkljivih znanj, zaradi starosti ali drugih okoliščin, zaradi katerih niso prvovrstna »delovna sila«?

Navsezadnje, država ni samo za to, da pobira davke. Državljeni imamo pravico od nje zahtevati več. Če tega ne zna ali noče, ji tudi Bog ne bo pomagal!

Marija Cigale

PRIROČNIKI ZA SINDIKALNE ZaupNIKE, STROKOVNE SLUŽBE PODJETIJ IN POSAMEZNIKE

● več avtorjev:

KAKO UVELJAVITI SPLOŠNO KOLEKTIVNO POGODBO V PRAKSI

Navodila – Splošna kolektivna pogodba za gospodarstvo. Cena 330,00 SLT

● Janez Kopač

DAVKI PO NOVM

Nove neposredne dajatve in socialni prispevki in nove dajatve ter sprejete novosti in predlogi za spremembo decembrskega davčnega svežnja. Cena 150,00 SLT

● več avtorjev:

MOJE PRAVICE NA DELOVNEM MESTU

Delovno razmerje – Prenehanje potreb po delavcih – Posebno varstvo žensk, mater, delavcev z družinskimi obveznostmi, mladine, invalidov in starejših delavcev – varstvo pravic delavcev – Varstvo pri delu – Pravice iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja, za primer brezposelnosti, zdravstveno, socialno varstvo – Seznam služb pravne pomoči. Cena 200,00 SLT

● Mira Becele

STANOVANJSKA RAZMERJA PO NOVM

Priročnik za lastnike stanovanj in za tiste, ki bi to radi postali... Stanovanjski zakon s komentarjem in primeri praktične uporabe njegovih določil. Cena 330,00 SLT

● Gregor Miklič

NOVA DELOVNA ZAKONODAJA

Prečiščeno besedilo Zakona o delovnih razmerjih in Zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti s komentarjem. Cena 330,00 SLT

● Bogdan Kavčič

DELAVCI IN UPRAVLJANJE

Participacija – vzroki, cilji, vsebina in moč, organizacijske oblike, prednosti in kritike, evropski modeli participacije in kaj prinaša novi »Zakon o sodelovanju delavcev pri upravljanju podjetij«. Cena 250,00 SLT

● več avtorjev:

KAKO POSTATI PODJETNIK – KAKO USPEŠNO POSLOVATI

Iz zbirke ABC PODJETNIŠTVA. Cena 300,00 SLT

● ROKOVNIK – PRIROČNIK 92

Vsebina: Koledarski vložek, zapisniški vložek, priročnik za sindikalne zaupnike. Cena 450,00 SLT

● Aleksej Cvetko

ZAKON O POKOJNINSKEM IN INVALIDSKEM ZAVAROVANJU Z OBRAZLOŽITVIJO

Zakaj so bile potrebne spremembe v pokojninski in invalidski zakonodaji – Spremembe pogojev za upokojevanje – Nova definicija invalidnosti in kaj to pomeni – Nov sistem odmere nadomestil plač invalidom II. in III. kategorije invalidnosti – Sprejemni postopki za uveljavljanje in varstvo pravic, revizija, sodno varstvo – Organizacijske spremembe – Kako s pridobljenimi pravicami. Cena 500,00 SLT

Vse informacije o knjigah – priročnikih objavljamo v časopisu »DE«. Časopis DE in knjige lahko naročite pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, telefoni (061) 321-255, 110-033, 313-942, 311-956. Fax. (061) 317-298

NAROČILNICA NA ČASOPIS »DE«

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, naročamo (do pisnega preklica) izvod(ov) tednika »DE«. Pošljite nam ga na
naslov:
Ulica, poštna št., kraj:
Ime in priimek podpisnika:
Dne: Žig Podpis naročnika

Naročnino bomo poravnali v zakonitem roku.

NAROČILNICA ZA KNJIGE – PRIROČNIKE

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročamo
..... izv. ● Kako uveljaviti izv. ● Davki po novem
..... izv. ● Moje pravice na izv. ● Stanov. razmerja
..... izv. ● Nova del. zakon. izv. ● Delavci in upr.
..... izv. ● Kako postati podj. izv. ● Rokovnik 92
..... izv. ● Zakon o pokojnin.
Od 1. 2. 1992 se za knjige zaračunava 5-odstotni prometni davek.
Naročeno mi pošljite na naš naslov:
Ulica, poštna št. in kraj:
Ime in priimek podpisnika:
1. Račun bomo plačali v zakonitem roku.
2. Kot ind. kupec bom plačal po povzetju.
Dne: Žig Podpis naročnika

KAJ JE DOBRO VEDETI O POKOJNINSKEM ZAKONU – IZBOR NOVOSTI

- Zakon začne veljati 1. 4. 1992.
- Pravice, odmerjene po starem zakonu do 31. 3. 1992, se lahko odmerijo na novo po novem zakonu, če je to ugodnejše (to je pomembno zlasti za delavce s spremenjeno delovno zmožnostjo, ki naj zahtevek vložijo, če se le da, do 30. 6. 1992).
- SPIZ bo po 1. 4. 1992 postal javni zavod z imenom Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije.
- Zavod ima 40-člansko skupščino, v kateri imajo sindikati 13 sedežev.
- Upokojevcem prinaša ugodnejše mesečno usklajevanje pokojnin – upravičeni so do poročna za en mesec več.
- Kdor se bo upokojil (in ne le izpolnil pogoje za upokojeitev) od 1. 1. do 31. 3. 1992, bo imel 7,6% višjo pokojnino do konca življenja, kot če se upokoji po 1. 4. 1992. Enako bodo imeli 10% višjo pokojnino tisti, ki so se upokojili od 1. 1. do 21. 3. 1991 (odločitev ustavnega sodišča).
- Možnost je, da do 31. 3. 1992 izpolnite pogoj za upokojeitev z vložitvijo zahtevka za dokup pokojninske dobe. Vseeno je, če boste dokup plačali kasneje.
- Kdor je izpolnil pogoje za upokojeitev po starem zakonu do 31. 3. 1992, se bo lahko upokojil po teh predpisih tudi po 1. 4. 1992. Pri tem se mu bo upoštevala tudi kasneje dosežena zavarovalna doba.
- Brezposelni, ki prejemajo denarno nadomestilo za čas brezposelnosti, in trajni presežni de-

- lavci z dokončnim sklepom o odpustu, izdanim do 31. 3. 1992, ki jim do upokojitve manjka največ 5 let starosti ali največ eno leto pokojninske dobe, lahko uveljavijo pravico do pokojnine po predpisih, ki so veljali do 31. 3. 1992.
- Denarna nadomestila delovnih invalidov se bodo na novo odmerila po uradni dolžnosti. Če bo staro višje od novega, se bo staro izplačevalo, dokler ga novo ne preseže.
- Zakon uvaja novosti, ki jih Slovenija doslej ni poznala:
 - prostovoljno zavarovanje,
 - dodatno zavarovanje,
 - zavarovanje za ožji obseg pravic,
 - delno pokojnino.
- Prispevne stopnje za neobvezne oblike zavarovanja bodo znane, ko se bo sestala skupščina zavoda.
- Dokup pokojninske dobe je po novem možen tudi v teh primerih:
 - do 5 let presežni delavci, ki izgube delovno razmerje,
 - do 5 let vsakdo, ki je izpolnil starost za starostno upokojeitev,
 - za čas zaključenega rednega šolanja na višji in visoki šoli,
 - za čas služenja vojaškega roka.
- Cena dokupa je odvisna od plače, starosti in pokojninske dobe posameznika. Cena dokupa za čas študija in služenja vojaškega roka pa je enaka za vse. Točna cena še ni znana in se bo spreminjala. Približna ocena za april 1992: mesec bo stal 4.700 tolarjev, leto pa 56.000 tolarjev.

- Zakon določa višjo starost za upokojeitev. V prehodnem obdobju od 1. 4. 1992 do 1. 1. 1997 se bo dvigovala postopno, vsako koledarsko leto za 6 mesecev starosti.
- Zakon uvaja nov starostni pogoj za upokojeitev s polno pokojninsko dobo. V prehodnem obdobju od 1. 1. 1993 se bo potrebna starost vsako koledarsko leto povečala za 6 mesecev. Za vsako leto dela nad 40 oziroma 35 let pokojninske dobe se bo odmera od pokojninske osnove zvišala za 1%.
- Pogoji za starostno upokojeitev moškega po 1. 4. 1992:
 - ali vsaj 20 let pokojninske dobe in vsaj 60,5 leta starosti (leta 1997 – 63 let),
 - ali vsaj 15 let pokojninske dobe in vsaj 65 let starosti;
 - ali vsaj 40 let pokojninske dobe (od 1993 tudi še vsaj 55,5 leta starosti, 1998 – 58 let);
- Pogoji za starostno upokojeitev ženske po 1. 4. 1992:
 - ali vsaj 20 let pokojninske dobe in 55,5 leta starosti (1997 – 58 let),
 - ali vsaj 15 let pokojninske dobe in 60 let starosti,
 - ali vsaj 35 let pokojninske dobe (od 1993 dalje tudi še vsaj 50,5 leta starosti, 1998 – 53 let).
- (Opomba: materinstvo ne vpliva na pogoje za upokojeitev.)
- Po 1. 4. 1992 se bodo lahko predčasno upokojili samo tisti, ki bodo izpolnjevali starostni pogoj in pokojninsko dobo, tisti, ki bodo presežni delavci, ki so izgubili delovno razmerje, delovni invalidi I. in III. kategorije in brezposelni, ki so bili v zadnjih 24 mesecih vsaj 12 mesecev brezposelni.
- Pogoji za predčasno upokojeitev moškega: 35 let pokojninske dobe in 55,5 leta starosti (1997 – 58 let).
- Pogoji za predčasno upokojeitev ženske: 30 let pokojninske dobe in 50,5 leta starosti (1997 – 53 let).

Lučka Böhm

**Novo in koristno
Za vse, ki vas zanima**

Zaradi velikega zanimanja bomo

Seminar o novem pokojninskem in invalidskem sistemu ponovili.

Seminar bo predvidoma v prvi polovici aprila v Ljubljani. O kraju in datumu bomo prijavitelce obvestili po pošti. Kotizacija za drugi seminar znaša 2.200 tolarjev. Nakažite jih na ŽR ČZP Enotnost: 50101-603-46834.

Natisnjen je priročnik Nova ureditev pokojninskega in invalidskega zavarovanja skupaj z zakonom avtorja mag. Alekseja Cvetka.

Naročniška cena je 500 tolarjev.

Naročite ga lahko pri ČZP Enotnost, Dalmatinova 4, Ljubljana, telefoni (061) 321-255, 110-033, 311-956, 313-942, Fax (061) 317-298

S 1. 2. 1992 se za knjige zaračunava 5 odstotni davek.

PRIJAVNICA ZA 2. SEMINAR O NOVM POKOJNINSKEM IN INVALIDSKEM SISTEMU

Naslov:
Ulica, poštna št., kraj:
Ime in priimek podpisnika:
1. Kotizacijo 2.200 SLT bom poravnal na ŽR ČZP Enotnost, Dalmatinova 4, Ljubljana, št. 50101-603-46834
2. Potrdilo o plačani kotizaciji bom predložil na seminarju.
Žig Podpis:

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost, Dalmatinova 4, nepreklicno naročam izvod(ov) priročnika Nova ureditev pokojninskega in invalidskega zavarovanja z obrazložitvijo in Zakon o invalidskem in pokojninskem zavarovanju.

Naročeno pošljite na naslov:
Ulica, poštna št., kraj:
Ime in priimek podpisnika:
1. račun bomo plačali v zakonitem roku
2. priročnik pošljite po povzetju
Posameznim kupcem in naročila po telefonu pošiljamo po povzetju!
Žig Podpis naročnika:

Uroš Ruprecht: Kdo želi največjo žago v Evropi

MARLESOVA SONČNA HIŠA

Maribor in njegovo gospodarstvo – ne gre zanemariti, da je to drugo največje industrijsko središče v državi, se le s težavo izvija iz tehnološke zaostalosti in gospodarskega potopa. Nezadovoljstvo delavcev je strah zbujač socialna bomba, ki tli že nekaj zadnjih let. Iz časa, ko so nekdanji velikani, ki bi naj bili stebri bodočega razvoja, drug za drugim klecali, drseli v stečaje. Eden izmed teh, nad katerim se je takratna vladajoča politika sesula, je bil – Marles.

Grožnje namesto denarja

Resnici na ljubo moramo priznati, da se v Marles spet nismo odpravili slučajno prav v času delavskih nemirov, ob opozorilni stavki slovenskega delavstva. Nasprotno, Marles smo izbrali prav zato, ker je to v Mariboru in Sloveniji eden redkih primerov, kako se z mukotrpnim delom, z znanjem in voljo da marsikaj rešiti.

»Tudi to je premalo, če za vsem tem ne stoji še – kapital,« nas takoj popravi UROŠ RUPREHT, dipl. oec., direktor Marles Holdinga. Isti UROŠ RUPREHT, ki je v Marles prišel v najkritičnejšem času kot – stečajni upravitelj.

Pričakovali smo, da bodo delavci Marlesa ob napovedani opozorilni stavki na cesti med najglasnejši. V resnici pa so ostali v tovarni...

»Tudi naši delavci so podprli sindikat in se vključili v opozorilno stavko. Tisti dve uri smo porabili za pogovore, kako naprej, kajti samo to danes delavca zanima.«

Ne zamerite, ob stečaju ste odpustili vse delavce, po prvih burnih reakcijah se je vihar podel, danes o Marlesu ni slišati drugega, kot da spet trdo stopa po tujem trgu.

»Nikakor si ne bi upal omalovaževati težav, ki so delavce in Marles doletele. Bilo je hudo tako za nas, ki smo se lotili saniranja, kot za delavce. Tako za one, ki so se v Marlesu znova zaposlili in še bolj za one, ki so ostali brez dela, morali predčasno v pokoj ali si poiskati delo drugje.

To so bili časi groženj, neprečutih noči, snovanj, pogajanj in načrtovanj. Namesto denarja so bile grožnje, psovke, žalitve. K sreči tudi v najtežjih trenutkih naletiš na ljudi, ki ne klonejo. Tudi v Marlesu so bili taki in s temi smo se lotili reševanja.«

Vlaganje v zidovje namesto v stroje

Marles je slovel kot vzorec dobrega gospodarjenja, pametnih naložb, zato je bilo preseñenje ob propadu toliko večje in nerazumljivo.

»Zgodba o Marlesu je na las podobna zgodbam ostalih gigantov socialistične ekonomije: vse veliko, lepa pročelja, vlaganja v zidovje, svečane proslave.

Poglejte, prav zdaj se trudimo najti kupca za drugo največjo žago v Evropi. Verjeli ali ne, žaga je zgrajena tu, nikoli ni obratovala s polno zmogljivostjo, ker je njena zmogljivost večja od vseh količin hlodovine, ki v letu dni pade pod slovenskimi žagami. Omenili smo le žago, hočem pa reči, da v tem istem Marlesu ropotajo stroji, ki so stari nekaj deset let, da delamo v Marlesu še vse »peš«, medtem ko naši sosedi uvajajo že drugo generacijo robotov...«

Vi ste od vsega začetka trdili, da je največji kriminal izvažati hlodovino kot nacionalno bogastvo, da je perspektiva in edina možnost preživetja slovenskega lesarstva v finalizaciji proizvodnje.

»To trdim in dokazujemo danes. Poglejte, tudi ob stečaju, v najkritičnejših trenutkih v Marlesu nismo prekinili dela v razvoju, seveda s prepolovljenim številom strokovnjakov, ki smo jih uspeli prepričati, da so ostali, in ki jih prejšnje vodstvo že ni nagnalo. To pravim zato, ker se nam je v Nemčiji pripetil vesel dogodek. Na razstavi v Kölnu smo sodelovali tudi z našo kuhinjo. Ta Marlesova kuhinja je vzbudila izjemno pozornost, prodali smo jo, še preden so se dodobra zaprla sejemska vrata...«

Govorite o strokovnjakih, ki so v Marlesu ostali. Prav odpust vseh delavcev je tiste dni osupnil Maribor in Slovenijo.

»Točno, odpustili smo vse in takoj zaposlili najpotrebnejše, zatem pa postopoma znova zaposlovali delavce po obratih, kot smo jih obujali. Danes Marles Holding d.d. že spet zaposluje tisoč delavcev. Od nekdanjega Marlesa je ostalo

skoraj vse, razen obrata v Radencih, ki je bil že takrat v več kot polovični lasti italijanskega lastnika. Danes stoji le obrat v Vinkovcih, ker je tam vojna. Mimogrede naj povem, da smo za tamkajšnje delavce poskrbeli tako, da smo jih z družinami

vred preselili v Slovenijo. Na Pohorju smo najeli počitniški dom Planiko in v njega preselili družine iz Vinkovcev.«

Vojna pri nas, vojna na Hrvaškem, srbska blokada in zaplembe slovenskega premoženja...

»Gre za velike težave, vendar jih postopoma premoščamo. Naša lastnina, ki jo je Marles imel v Srbiji, je prenešana v naše podjetje na Dunaju in so jo Srbi pustili na miru, poglavje zase pa je izguba trga. Prodaja se je prepolovila, še huje pa je to, da so plačila vprašljiva zaradi valutacije. Ne preostaja nam drugega, kot da namesto denarja sprejemamo plačilo v blagu, iz Bosne vozimo premog, s Hrvaške žarnice...«

»...V Marles sem prišel kot stečajni upravitelj. Povedal sem, da vidim edino pametno rešitev v dogovarjanju z upniki in v odpustu delavcev. Lahko si predstavljate, kako so me sprejeli...«

Novo podjetje v Sankt Petersburgu

Nekje smo prebrali, da je Marles spet eden največjih mariborskih izvoznikov.

»Drži. Soočamo se celo s problemom, kako zadostiti kupcem. Proizvodni program naših hiš je razprodan. 99 odstotkov jih izvozimo in ne zmoremo vseh naročil.

Po istih korakih ubira naša pohišvena industrija. V Marlesu trdimo, da bo od naših lesarjev uspel tisti s kvaliteto, sodobno obliko in tisti, ki bo v celoti zadostil želji kupca. Sem poleg navedenega sodi točnost izdobe.

Ko ste me v tistih kritičnih časih spraševali, zakaj se lotevam reševanja tega potopljenega velikana, sem vsem trdil, da zato, ker ima Marles tri pogoje za življenje: ime, trg in dober program. Da je to res, smo dokazali, kajti v tako kratkem času smo že skoraj na zeleni veji. Drži, Slovenija je pomagala s povračili za brezposelnost, s predčasnimi upokojitvami enega dela Marlesovih delavcev, upniki so pozabili na polovico terjatev, vendar je bila že v letu 1990 bilanca rahlo pozitivna in delničarji so dobili že revalorizirane delnice. Žal še ne ustvarjamo dobička, ki bi ga lahko vlagali v posodabljanje proizvodnje. Toda ostali smo na trgu, izvažamo v Avstrijo, Nemčijo, Madžarsko, v Rusijo in Poljsko. V nekdanjem Leningradu smo ustanovili podjetje Slovenija, ki ima izredne možnosti za razvoj.

Prav tako se ne moremo še pohvaliti, da imamo dobre plače. Imamo pa delo in plače, ki letos dosegajo 80 odstotkov višine s kolektivno pogodbo odmerjene plače.«

Zanimivo je, da je o Marlesu v zadnjem času malo slišati.

»Hvala bogu, da nas pustijo in pustite tudi novinarji na miru, da se lahko ubadamo samo s svojimi težavami. Pogovarjali ste se z delavci, trdo delo je za nami in trdo pred nami. Marles je resda že 99 odstotkov v Evropi, vendar smo z našo miselnostjo in načinom dela dober korak

»...Vsi, ki so Marles spravili na kolena, so že prej odšli in pred tem seveda nagnali strokovnjake in mene psovali, da sem grobar. Danes je v Marlesu že spet tisoč delavcev...«

zadaj. Slovenija je še predvsem za Zahod del Balkana, kupec vso reč dvakrat obrne, podvomi in skuša odkriti napako. Zato je naš adut edino v perfekcionizmu, v pedantnem delu, kvaliteti. To doseči na naših starih strojih in ob pomanjkanju dobrih strokovnjakov pa zahteva dodatne napore vseh zaposlenih.«

Vsaka hiša je unikat

Osupljivo je, da ste v sorazmerno kratkem času osvojili trg z masivnim pohištvom in dosegli višje cenovne razrede. Še bolj pa je zanimivo, da ste tako uspešni s prodajo vaših hiš...

»Prehod na izdelke iz masivnega lesa je bila nuja, saj v Zahodnem svetu že nekaj časa prevladuje zanimanje za izdelke iz »lesa«, ne iz iveric.

Že prej sem omenil, da so naši strokovnjaki v razvoju delali naprej ne glede na razmere. Tako smo prišli do načrtov naših hiš, ki so tako iskane v tujini. Naši strokovnjaki so uspeli načrte prilagoditi kupcu tako, da je vsaka hiša dejansko unikatna, ker jo kupec po želji sooblikuje.

Največji uspeh, ki smo ga poleg tega v tem času dosegli pa je v vspostavitvi tesnih vezi in sodelovanja s tehniško fakulteto Univerze v Mariboru in Raziskovalno skupnostjo Slovenije. Gre za skupen projekt takšne nove hiše, ki bo prijazna okolju in obenem energetska varčna. Gre za načrte, da bi se hiša s pomočjo sonca večidel sama ogrevala. Laično povedano, načrtujemo Marlesovo sončno hišo, katere streha bo sestavljena iz sončnih kolektorjev in grajena iz materialov, ki bodo hišo še bolj izolirali. To v celoti gledano ni novost, novost je v tem, da ta Marlesova sončna hiša ne sme biti dražja od klasične...«

Božena Balaš
Sliki: LukaS

Zgodbe, ki jih piše življenje

Zgodba mojega znanca

Sosed mi je dejal: Anza je zares Kristus, ki je na Kalvarijo križev pot potil. Nekaj let sva v fabriki skupaj delala. Potem se dolgo nisva videla. Ko pa sva le prišla skupaj, sem ga povabil na dva deci in mi je pripovedoval:

»... Veš, kamerad, življenje ni praznik, je delovni dan. Pred poroko nisem vedel, da ženo meče božje. Prešikana je bila, da bi jo zapustil, samo otrok ne smeja imeti, ker je ta stvar dedna. Jaz pa tudi nisem mogel izbirati. Saj se spomniš, ko sem z nožem zabodel bogatega vampeža. Stegnil se sicer ni. Sodniki pa so po svoje ugotovili, da je bil poskus umora, me zašili za pet let strogega zapora. Bil pa sem priden in discipliniran in sem 'služil' samo tri leta. Toda črna pika je bila tu in dekleta so se me na daleč izogibala, pa sem vzel čedno Lenko. Šihta v fabriki ni dobila, zato je hodila delat h kmetom. Nobeden je ni socialno zavaroval in tako je socialna podpiranka s tremi tisočaki. Jaz jih imam pet, skupaj torej osem. V solidarnostnem bloku imava garsonjero. Stanarine in elektrike ne moreva plačevati in tako naju hoče občina postaviti na cesto. Zato sem skoraj vsak ponedeljek in sredo pred vrati sociale. Kaj bi spet radi? zadirčno sprašuje referentka, ki bi jo najraje zabodel, kakor sem tistega vampeža.

– Kaj? Recept, kako naj z osmimi tisočaki dva živiva!

– Drugi še toliko nimajo ali nimajo nič.

– Beračijo, beračijo, častitljiva gospa. Na tisoče jih berači.

– Pa dajte še vi. In ne hodite me nervirat.

Pisal sem na občinski izvršni svet. Nič. Pisal na republiški izvršni svet, predsedstvo. Nič. Za znamke ne premorejo, da bi vsaj odpisali. Mi, osli, pa smo jih s takim zaupanjem volili.

Mislil in tuhtava oba, pa se domisliva: žena ima srednjo ekonomsko, čudno, kako jo je naredila, ko jo

je božje metalo, zdaj pa službe ne dobi. Kar precej let sva oba na kmete hodila delat, ima pa tudi žilico za pisanje. Pravi, da bo o najinem življenju knjigo pisala. V »DELO«, rubriko »Pisma bralcev« je napisala kratko, v srce segajočo zgodbo, napisala najin poln naslov in številko žiro računa, ki sem ga odprl, ko sem si izposodil 1000 tolarjev. Presenečenje in vera v dobre ljudi, ki poznajo in spoštujejo solidarnost. Nekako po pregovoru: Zrno do zrna pogača, dinar na dinar palača.

Na žiro račun je kapljalo, kapljalo in je toliko nakapljalo, da je bilo za hišo ravno prav. V tako imenovani »gmajni«, kjer je raslo samo trnje, mi je kmet, dober znanec, podaril tri are, samo prepis sva morala plačati. Po odmeri geometra sva z ženo tako rekoč čez noč očistila zemljišče. Kmet, ki nama je zemljišče podaril, ga je z globokim plugom tudi preoral. Temelje sva izkopala sama, tudi zabetonirala, pri zidanju so pomagali dobri znanci – in tako sva prišla do lastne hiške 7 × 5 in še do lepega vrta, njive, kjer je prostora za zelenjavo in sadna drevesca.

Ženo je od sreče božje vrglo, pa je kmalu prišla k sebi. Začela je moliti za vse dobre ljudi in tudi v več časopisih je objavila zahvalo. Nikjer ni zapisala: Verujem v Boga. Ne! Verujeva v poštene delovne ljudi.

Zdaj je tega leto dni in moje žene božje še ni vrglo. To je dobro znamenje za vsaj delno ozdravitev. Ko bi bila mlajša, bi se morda odločila za otroka. Čeprav sva vseskozi revna kot cerkvena miš, sva »Delavsko enotnost« v kioskih vedno kupovala, ker imata besedi »delavska enotnost« human pomen. Žal nama je, da danes ni več povsem tako. Kaže pa, da delavska humanost nikoli ne bo izumrla. To pa je za naju, za ves delavski svet nekaj plemenitega, nekaj, kar ni moč pozabiti,« je končal Anza, delavec v pokoj.

Drago Kumer

Kot povprečen Slovenec sem se odločil, da ustanovim svojo stranko. Imenoval jo bom Lakotnikova stranka. Vso stvar sem dobro premislil, tako da v grobih črtah lahko predstavim tudi program, za katerega se bo stranka zavzemala:

1. Lakotnikova stranka je neodvisna stranka. Njen cilj je poskušati nemogoče, torej preživetje z delavsko plačo.

2. Lakotnikova stranka, odslej s kratico LaS, se bo trudila, da bo kar najširša javnost obveščena o urah pogrebov njenih zvestih članov, ki bodo ali pa so že umrli za lakoto. (Glede na to, da se v parlamentu rešujejo medsebojni spori, namesto da bi reševali sestradane državljanke, je pričakovano trend rasti umrljivosti. Za ilustracijo naj navedem, da je pričakovati mesečno rast lačnih v odstotku mesečne inflacije, + –10 %.)

3. LaS se bo zavzemala, da se v parlamentu sprejme zakon o brezplačni kremaciji njenih članov. Ta vlada očitno ni sposobna omogočiti ljudem preživetja, zato naj poskrbi vsaj za minimalno pomoč ob smrti.

4. LaS ne bo imela ne članarine in ne svojih prostorov. Zaradi tega bodo potekale informacije največ po telepat-

Program Lakotnikove stranke

skih poteh. Le-te še niso ne obdavnice in tudi ne monopolizirane, torej so nam dostopne.

5. LaS se bo trudila dobiti pisno zagotovila, da se bo od zadnjega umrlega lačnega Slovenca poslovil ves parlament s predsednikom vlade na njenem čelu. Izrecno se bomo zavzemali, da bo naš zadnji umrli član pokopan v skupno, neodvisno in suvereno grobnico. Dragi gostje na pogrebu bodo opozorjeni, da ne smejo imeti nobenih govorov, da ne bi pokvarili slovesnosti trenutka.

6. Telepatske prijave sprejemam med 7. in 11. uro vsak dan. (V primeru, da umrem od lakote, se mi prijavite tako, da boste meditirali na bodočih lokacijah, na pokopališčih. Zaradi točne evidence bo šte-

vilo članov ugotovljeno šele post festum, torej po smrti.)

7. Vsi spori, ki bi nastali med člani LaS ali z drugimi strankami, se bodo reševali v nebesih, pod predsednikovanjem častnega senata sitih z gospodom Bogom na čelu. (Še sreča, da vsega tega dela ne bo dobil tisti osovraženi Marx in njegovi, saj bi lahko še zaostрил nekatere poglede na moderne kapitalistične tvorbe.)

Bodoče člane naprošam, naj pazijo na svoje moči in naj me ne kličejo po telefonu ali mi pišejo. Pri izjemno važnih zadevah naj uporabijo telepatsko pot, vendar naj bodo pozorni na delovni čas (od 7. do 11. ure) kot tudi na to, da niso sami.

Z lakotnim pozdravom!

Dušan Mirić

Dohodnina kot demokracija

Vse več je razlagalcev zakona o dohodnini, so pa predvsem iz vrst kopačev te ljudske nadloge, ki naj bi iz nas napravila po njihovem mnenju državljane in davkoplačevalce. Če bi vse, kar zdaj govorijo nam, povedali poslancem ob sprejemu tega zakona, le-ta zanesljivo ne bi bil tak kot je.

Zakaj sem se lotil te teme? Preprosto, ni ga več kraja, kjer ljudje ne bi razpravljali o dohodninski nadlogi in si medsebojno svetovali. In ni ga medija, ki ne bi v teh dneh poskrbel za osveščenost bralcev, gledalcev, poslušalcev.

Hkrati pa veš, da moraš za ustrezna potrdila povsod odšteti nekaj sto tolarjev in je tako dohodninska nadloga postala čeden vir prihodkov. Na vhodnih stopnišnih vratih naših blokov visi poziv državljanom, naj pokličejo to in to številko ob času, ki si ga izberejo sami, in njihovo napoved bodo pripravili v trenutku!

Zaenkrat je znano, da jo je moč pripraviti na šest (6) različnih načinov in ugotoviti, kateri je za človeka ustrenejši.

Ima pa stvar svojo politično vrednost tudi v tem, da se ve, kako v tej državi cenimo matere in otroke. Nekako tako kot regres za letni dopust! Pričakoval sem, da bo o teh stvareh spregovoril gospod Anton Ervin, ampak molči in ustanavlja novo Marijino družbo, levica pa pospešeno pripravlja levosredinski blok in nima časa za državljanske težave ali pa jih ne zna politično uporabiti.

Zatorej plačajmo in se hujdujmo ter upajmo. Dohodnina je sintetični davek, življenje pa organska stvar! Ni dovolj, da nas ima v evidencah vojska skupaj s policijo, ampak nam sedaj direktno v denarnice gleda tudi davkarija.

Milan Bratec

Skok v Južno Ameriko

(13.)

Med vožnjo do Rio de la Plate smo se peljali tudi mimo »otroškega mesta« (Deisneylanda). Morda so njegovi graditelji imeli v mislih znameniti Disneyland na Floridi, vendar je v argentinski izvedbi vse skupaj prišlo le do značilnega Disneyevega gradu na vhodu v mesto in nekaj hišic in igrišč. Morda ga bodo vrli Argentinci kdaj kasneje uspeli še dognati.

V Bangkoku sem videl tajsko inačico Disneylanda na robu mesta. S taksijem smo do njega od centra (od hotela Montien na Patpongu) potrebovali skoraj uro vožnje. Toda ta je opremljen s čudovitimi tobogani, bazeni, vodnimi drsalnicami, s čolni, ogromno gugalnico v obliki zmaja, »vlakom smrti« in podobnimi vrtljaki. Kljub temu pa se ne more primerjati z originalnim Disneylandom in s podobnimi zabavišči v Californiji.

V Evropi imamo dunajski Prater, koebenhavenski Lunapark. V Moskvi imajo takšno zabavišče za otroke in odrasle kar na razstavišču »dosežkov« sovjetskega gospodarstva (imenovanem VDNH).

Ko smo se peljali mimo uboge argentinske kopije Disneylanda, sem si mislil: »No, upam da bo Rio de la Plata kaj bolj atraktivnega.«

Pa ni bilo. Ugotovil sem (seveda ko sem tja prispel), da je Rio de la Plata le srednje veliko mesto, zapuščeno, zaprašeno in nezanimivo. Pozneje sem zvedel, da napis Rio de la Plata pomeni ime avtobusnega prevoznika, mestece pa se imenuje La Plata. Tako veliko število avtobusov in potnikov v obe smeri je bilo posledica dejstva, da veliko ljudi iz La Plate (kakor tudi iz drugih okoliških mestec v bližini Buenos Airesa) dela v glavnem mestu. Tako se vsak dan vozijo na delo in nazaj domov (nekaj podobnega kot pri nas Grosuplje in Domžale). Tako se je moje odkrivanje »svetovno znanih« argentinskih turističnih znamenitosti to pot kaj klavarno končalo.

Eden izmed mojih poglavitnih ciljev južnoameriškega popotovanja pa je bil dosežen. Odpočil sem se. Povsem sem izpregel iz vakodnevne garaškega ameriškega delovnega ritma. Pozabil sem, kaj sploh v ZDA počnem, kaj sem že naredil in kaj vse me še čaka. Zaposlili so me »strateški problemi« v kateri slaščičarni bom pojedel torte, v kateri sendvičarni bom naročil sendviče, ali bom danes jedel meso na žaru ali špagete, kateri film si bom zvečer ogledal,

Piše:
Bogomil
Ferfila

ali bom našel trgovino z zanimivimi spominki in darili...

Z »napolnjenimi akumulatorji« sem se vrnil v Pittsburgh, k mojim kitajskim špagetom (lo-mein) v stiroporasti škatli in s plastičnim jedilnim priborom. Vendar le za toliko, da sem počasi spakiral vso mojo prtljago iz moje pisarne brez oken, v kateri sem pregaral toliko ur. Nato pa na avtobus in k moji naslednji delovni nalogi – začel se je spomladanski semester mojega študija primerjalnih sistemov na Cleveland State University v Ohio.

Duh

Že nekaj dni po vrnitvi iz Južne Amerike, ko sem se privajal na novo delovno in bivalno okolje v Clevelandu, se mi je razvila oziroma izkristalizirala nova predstava o mojih popotovanjih. V Clevelandu sem spet pričel ostajati pozno v noč v betonskem

kompleksu Cleveland State University in se sam samcat sprehajati po kampusu, ko so vsi drugi že davno odšli. To je oživilo občutek osamljenosti, često tudi groze in izgubljenosti v ameriški betonski držungli. Vračajoč se v študentski dom v poznih nočnih urah, tava-joč med razkošno razsvetljenimi univerzitetnimi stavbami, sem poslušal le zavijanje policijskih in ambulantnih siren. To ni moj svet, v njem sem le tujek v mravljišču življenja. Živo sem se spomnil filma Ghost (Duh), v katerem se glavni junak Patrick Swayzee (v ZDA ga nenehno srečujem), potem ko ga ubijejo na cesti, neviden vrne na Zemljo. Za zemljane neviden skuša sodelovati v vsakodnevem življenju drugih, njemu dragih oseb. Tudi sam sem se v Clevelandu sprva počutil kot duh, ob katerem so vsi živeli svoje življenje, ne vedoč za duha, ki se tudi sam postopoma nehuje vpletati oziroma vključevati v življenje drugih.

Življenje v tujini stopnjuje takšne občutke, če si praviloma pogosto prepuščen sam sebi, brez primarnih vezi. Po drugi strani pa se lahko bolj posvetiš stroki, študiju, rekreaciji. Pravzaprav bi bilo zanimivo takšen življenjski stil gojiti nekaj let. Verjetno bi se navezanost na dom, domovino, prijatelje in znance postopoma ohlajala, bledela, izgubljala v megli. Postopoma bi se vključil v novo okolje, navezal nove stike, poznanstva. Čeprav bi praznina verjetno vedno ostala...

Med vsemi mojimi potovanji in bivanji v tujini nisem nikoli resneje razmišljal o možnostih vsaj srednjeročnega, nekajletnega dela

ali študija izven Slovenije. Dalj kot pet mesecev skupaj nisem nikoli ostal zunaj. Vedno sem si privoščil razkošje vračanja domov, pričakovanja in nestrpnosti pred snidenjem z domačimi, dragimi.

Druga stvar je, če nimaš doma, družine in prijateljev, oseb, ki so ti blizu. Potem ostane le domačnost okolja, kraja, jezika, hiše in dvorišča, stanovanja in stvari.

V tujini se ti življenje izkristalizira kot mreža socialnih stikov, odnosov, ki jih vzpostaviš mnogo težje. Mrežo moraš pravzaprav pričeti plesti povsem od začetka.

Z leti pa se vse težje lotiš začetnih del...

Zakaj na pot

Cela vrsta razlogov je, zakaj se podaš na potovanje. Je tudi cela vrsta načinov, kako lahko potuješ. Razlogov za različne načine potovanja je spet veliko, vendar lahko

vseeno najdemo tudi skupen vzvod: življenjski nemir in radovednost, interes za spoznavanje novega, pripravljenost na soočanje z neznanim, nepredvidljivim.

Seveda je bistveno drugače, če potuješ s turistično agencijo, kjer je vse do potankosti določeno, kjer vodiš malodane za roko vodi skupino od znamenitosti do znamenitosti, ali pa če se v ocean popotovanj vržeš na lastno pest.

Praviloma sem potoval sam, le izjemoma s kolegom. V tem je določeno čar. Sam v tujini se počutiš kot svetilnik v temni noči – sam samcat, prepuščen na milost in nemilost tujemu in trdemu okolju, brez opore, prijateljev. Brez dvoma pa ti takšen način potovanja najbolj poteši pustolovsko žilico, da ti občutek svobode, neomejenosti.

Nadaljevanje prihodnjic

DE časopis slovenskih delavcev

- Izdaja ČZP Enotnost, 61000 Ljubljana, Dalmatinova 4, poštni predal 479
- Direktor in glavni urednik: Marjan Horvat, telefon 313-942, 311-956
- Namestnik glavnega urednika: Franček Kavčič, telefon 311-956, 313-942
- Odgovorni urednik: Ciril Brajer, telefon 116-163, 311-956, 313-942
- Časopis urejajo: Andrej Agnič (Sindikalni zaupniki) Sašo Bernardi (fotografija), Brane Bombač (oblikovalec), Marija Frančeskin (Življenjska razpolja), Ivo Kuljaj (Ravbarkomanda, Najpomembnejša stran), Damjan Križnik (Kazipot), Robert Peklaj (novinar), Boris Rugelj (Na trznem prepihu), Sonja Seljak (lektorica), Andrej Ulaga (Na trznem prepihu), Igor Žitnik (Razum in srce) in Jožica Anžel (tajnica), telefon 313-942, 311-956
- Naročnina: 321-255
- Posamezna številka DE stane 60 tolarjev
- Žiro račun: 50101-603-46834
- Tisk: Tiskarna Ljudske pravice, Kopitarjeva 2, Ljubljana
- Časopisni svet: Metka Roksančič, Mira Videcnik, Alojz Omejc, Ciril Urek, Edo Kavčič, Jernej Jeršan, Dušan Semolič

- Delavska enotnost je bila ustanovljena 20. novembra 1942
- DE – časopis slovenskih delavcev je glasilo Svobodnih sindikatov Slovenije

Odgovor na članek »IMP-Klima montaža v primežu nezakonitosti in zlorab«

JANEZ TROST: RAZREŠITI FRANCA SKINDERJA

V vašem časniku z dne 13. 3. 1992 je bila v članku pod naslovom »Gospod Pučnik: kje je vaša socialna država?« v senzacionalistični maniri z uvodnikom nepodpisanega avtorja objavljena pobuda družbenega pravobranilca samoupravljanja mesta Ljubljane g. Franca Skinderja, ki jo je naslovil na IMP Klima montaža, d.o.o. Ljubljana, Vojkova 58, ter v okvirju s podnaslovom »Podkupnina?« izveleček iz zapisnika seje sindikalne organizacije tega podjetja. Nimam namena braniti niti g. Pučnika niti g. Koržeta, saj ne dvomim, da bosta to bolje storila sama, če bosta imela za potrebno, izražam pa ogorčenje, da pisec članka ni našel časa, ali pa ga ni hotel, da bi slišal tudi drugo stran, kar mu nalaga novinarski kodeks, in s tem bralcem podal objektivno stanje, ne pa zgolj enostransko in pristransko informacijo.

V našem podjetju smo v zadnjih nekaj letih, tako vodstvo kot delavci, vložili izjemne napore, da smo se izognili stečajni, konsolidirali delovni proces in pridobili nove posle v takšnem obsegu, da smo lahko ponovno zaposlili delavce, ki so bili ugotovljeni kot tehnološki presežek, ter poslovno leto 1991 zaključili uspešno z dobro perspektivo tudi za prihodnje. Tega očitno nočejo videti pobudniki spornega članka niti avtorji sindikalnega zapisnika, žalostno pa je, da se jim je v destabilizaciji ugodne delovne klime z nerazumljivo visoko stopnjo angažiranosti pridružil nosilec družbene funkcije, ki bi na prvem mestu moral družbenemu podjetju pomagati, ne pa z nestrokovnimi posegi rušiti, kar je bilo z ogromno truda in energije ustvarjenega izključno v dobrobit družbenega premoženja in delavcev. S tem imam v mislih družbenega pravobranilca samoupravljanja Ljubljana g. Franca Skinderja, ki v svoji pobudi, ki jo citira sporni članek, ni uspel svojih navedb argumentirati niti z enim konkretnim določilom zakona ali splošnega akta podjetja, temveč zgolj s pavšalnimi obtožbami v stilu »...delavski svet je hudo zlorabil svoja pooblastila, ker je v nasprotju s statutom in zakonom... sprejel sklep o spremembi podjetja v družbeni lastnini v družbo z omejeno odgovornostjo... delavski svet je ravnal tudi skrajno neodgovorno in nestrokovno, ker je dopustil...«, »...zaradi tega je registracija IMP Klima montaža d.o.o. nična...«, da ne navajam dalje.

Na takšne obtožbe, ki napadenemu ne dajejo možnosti obrambe in ga s tem že razglasijo za krivega – ali pa je bil to tudi namen, sem imel namen odgovoriti na podlagi tega, kar domnevam, da je za g. Skinderja sporno, in pri tem izhajati iz njegove tožbe na izbris registracije d.o.o. Ker pa je medtem Temeljno sodišče v Ljubljani tožbo g. Skinderja na izbris registracije IMP Klima montaža, d.o.o. zavrnilo kot neutemeljeno in v obrazložitvi v celoti potrdilo naša stališča, menim, da bo verodostojnejši odgovor objava cit. sodbe, ki dokazuje, da je bil postopek preoblikovanja našega podjetja v celoti zakonit in strokovno izpeljan.

V zaključku ocenjujem poziv izvoljenim predstavnikom družbenega kapitala na bojkot ustanovne skupščine kot hudo zlorabo položaja in prekoračitve pooblastil g. Skinderja, na podlagi katerih bi bila umestna pobuda za njegovo razrešitev s funkcije družbenega pravobranilca samoupravljanja.

Direktor: Janez Trost, dipl. inž.

TEMELJNO SODIŠČE V LJUBLJANI

SODBA V IMENU LJUDSTVA

2. Tožbeni zahtevek, ki se glasi:
Ugotovi se, da so sklepi Temeljne sodišče v Ljubljani, Enota v Ljubljani o vpisu v sodni register/podjetij:
– podjetja IMP KLIMA MONTAŽA d.o.o. LJUBLJANA, Vojkova 58, Srg 4577/91
– podjetja INMONT d.o.o. LJUBLJANA, Vojkova 58, Srg 4565/91 in
– podjetja AIRCO d.o.o. LJUBLJANA, Vojkova 58, Srg 4566/91
nični,
ker temeljijo na sklepih delavskega sveta IMP KLIMA MONTAŽA p.o. z dne 30. 7. 1991
– o preoblikovanju IMP KLIMA MONTAŽA p.o. LJUBLJANA Vojkova 58 v družbo z omejeno odgovornostjo
– o ustanovitvi d.o.o. INMONT LJUBLJANA in
– o ustanovitvi d.o.o. AIRCO LJUBLJANA, Vojkova 58
kateri so bili sprejeti v nezakonito izvedenem postopku, namesto, da bi o tem odločali delavci na referendumu

se zavrne.

Obrazložitev:

Tožeca stranka v tožbi navaja, da je delavski svet IMP KLIMA MONTAŽA p.o. sprejel ne da bi bili delavci podjetja o tem predhodno seznanjeni oziroma, da bi predhodno obravnavali in podali svoje mnenje akt o preoblikovanju podjetja v družbeni lastnini v družbo z omejeno odgovornostjo in o ustanovitvi dveh d.o.o. in sicer INMONT in AIRCO. S tem je bil kršen osmi člen statuta podjetja IMP KLIMA MONTAŽA p.o., ki določa, da sklep o pripojitvi spojitvi in delitvi podjetja sprejme delavski svet po predhodni obravnavi na podlagi mnenja delavcev in tudi v nasprotju s 14. členom tega statuta, ki določa, da delavci na zboru delavcev določajo stališča pri uresničevanju pravice dela z družbenimi sredstvi in drugih samoupravnih pravic. Ker so bili navedeni akti sprejeti v nasprotju s statutom podjetja je bil postopek sprejemanja nezakonit, zato tožeca stranka v skladu z določbo 71 a člena Zakona o postopku za vpis v sodni register predlaga, da se ugotovi, da je vpis za vse tri d.o.o. v sodni register ničen, da je bil opravljen na podlagi listine izdane v nezakonito izvedenem postopku. Tožeca stranka je tudi predlagala izdajo začasne odredbe s katero bi se vzdržal v veljavi sklep tožeče stranke s katerim je začasno zadržala akt SDK, da se odpre žiro račun drugo, tretje in četrtoženi stranki.

Tožene stranke v odgovoru na tožbo navajajo, da v konkretnem primeru ne gre za kršitev osmega člena statuta prvotožene stranke, saj se le-ta nanaša na pogoje za delitev pripojitev in spojitve podjetja ne pa na organizira-

nje v družbo z omejeno odgovornostjo in ustanavljanje podjetij za kar je šlo v konkretnem primeru. Protivile so se tudi izdaji začasne odredbe, ki jo Zakon o izvršilnem postopku ne pozna, SDK pa je pri odpiranju žiro računov dolžna ravnati po Zakonu o splošnem upravnem postopku in tako takšno odločbo družbeni pravobranilec samoupravljanja ne more začasno zadržati izvršitev njenega akta.

Sodišče je opravilo glavno obravnavo v navzočnosti obeh pravnih strank.

Tožeca stranka je dopolnila tožbeni zahtevek tako, da je dodala prvotnemu zahtevku še, da bi morali delavci o tem odločati na referendumu.

Dopolnitev je obrazložila s tem, da gre v konkretnem primeru za bistveno spremembo statuta in bi se zato morali delavci odločati na referendumu kot določa deseti člen statuta prvotožene stranke, enake za odločbe pa ima tudi Zakon o podjetjih. Tožeca straka je tudi navedla, da gre v konkretnem primeru za razdelitev podjetja, saj sta bili ustanovljeni dve novi d.o.o. in je prišlo do razdelitve delovnega procesa Klime Montaže p.o. Tu je prišlo do kršitve osmega člena statuta prvotožene stranke, ki je identičen z določbami 187/a Zakona o podjetjih. Tožene stranke so navajale, da veljajo v konkretnem primeru določbe 49 čl. Zakona o podjetjih in je takšno odločanje v pristojnosti delavskega sveta in da v konkretnem primeru ne gre za spremembo statuta.

49. člen Zakona o podjetjih določa pristojnosti delavskega sveta družbenega podjetja, med katere spada tudi da delavski svet določa organizacijo družbenega podjetja. Iz citiranih določb izhaja, da organizacijo podjetja ureja delavski svet s splošnim aktom ali tudi sklepom, ki ima naravo splošnega akta. Iz zapisnika seje delavskega sveta z dne 22. 8. 1991 (A1) je razvidno, da je delavski svet na tej seji sprejel akt o spremembi IMP KLIMA MONTAŽA iz podjetja v družbeni lastnini v družbo z omejeno odgovornostjo v družbeni lastnini in akta o ustanovitvi dveh družb z omejeno odgovornostjo v družbeni lastnini INMONT in

AIRCO. Sodišče ugotavlja, da je šlo v tem primeru za organizacijo – preoblikovanje že obstoječega podjetja v novo podjetje in ustanovitev dveh novih podjetij, kar je v pristojnosti delavskega sveta (49. člen Zakona o podjetjih). To izhaja tudi iz registrskega spisa tega sodišča Srg 4577/91 (C3) iz katerega izhaja, da je ustanovitelj IMP KLIMA MONTAŽA d.o.o. KLIMA MONTAŽA p.o., ki je vložila kot ustanovitveni kapital glavnic v znesku 23.166.000,00 din, kar predstavlja družbeni kapital po bilanci stanja na dan 31. 12. 1990. Iz registrskega spisa tega sodišča Srg 4566/91, ki se nanaša na vpis INMONT d.o.o. Ljubljana je razvidno, da je ustanovitelj te d.o.o. prvotožena stranka, ki je vložila ustanovitveni delež 100.000,00 din (C2) enako pa je tudi razvidno iz registrskega vpisa tega sodišča Srg 4565/91, ki se nanaša na vpis AIRCO d.o.o. LJUBLJANA (C1). Iz navedenega izhaja, da v konkretnem primeru ne gre za pripojitev spojitve ali razdelitev IMP KLIME MONTAŽE p.o. ampak gre za drugačno organiziranje tega podjetja in za ustanovitev dveh novih podjetij. Zato ni podana kršitev osmega člena statuta prvotožene stranke. Sodišče tudi ugotavlja, da v konkretnem primeru ne velja določba 187/a člena Zakona o podjetjih, ki se nanaša na takšne statusne spremembe podjetja, temeljno podjetje preneha. Tudi v citiranem členu je navedeno, da sklep o takšni statusni spremembi sprejme organ upravljanja kar je tudi delavski svet (47. člen Zakona o podjetjih). Sodišče tudi ocenjuje, da v konkretnem primeru ne gre za kršitev 10. člena statuta prvotožene stranke, saj sprejem aktov o ustanovitvi treh d.o.o. ne pomeni spremembo statuta, da bodo družbe z omejeno odgovornostjo sprejele statut družbe, za kar pa je potreben referendum (46. čl. Zakona o podjetjih). Prav tako ne gre v konkretnem primeru za kršitev določbe 14. člena statuta prvotožene stranke, saj je delavski svet prvotožene stranke sprejel na svoji seji akte o ustanovitvi d.o.o. v družbeni lastnini.

Glede na vse navedeno ne gre za listine izdane v nezakonito izvedenem postopku, in je zato sodišče tožbeni zahtevek zavrnilo.

SODIŠČA ZDRUŽENEGA DELA NA KOLENIH

Predsedstvo ljubljanske organizacije Delavske stranke Slovenije je imelo na dnevnem redu svoje zadnje seje spet »vročo temo«, tokrat o (ne)učinkovitosti pravnega varstva delavcev. Glavno oporo za stališče, ki ga je sprejela, ji je nudilo poročilo o delu Sodišča združenega dela Ljubljana leta 1991. Iz tega gradi diva izhaja, da število sporov pred tem sodiščem zadnje mesece strmo narašča, kar priča o vse večji socialno varstveni tiski tistih, ki se na ta naslov zatekajo po pravico.

Pred sodišče je lani samo iz ljubljanskih občin prišlo 1713 zadev, vseh pa je bilo 3822. Najbolj naglo narašča število sporov zaradi prenehanja delovnega razmerja, v disciplinskih zadevah in iz drugih razlogov (1444 zadev) ter zaradi presežkov zaposlenih (prenehanje potreb po delavcih zaradi sprememb v proizvodnih procesih v podjetjih oz. pri delodajalcih) in odpravnin. Po-

manjkanje dela in vse večja brezposelnost odvrčata delavce od uveljavljanja pravic, ki naj bi jim sicer bile po zakonu zagotovljene. Uveljavljajo le bistvene pravice za ohranitev svoje socialne varnosti. Zato so spori, ki prihajajo na sodišče, pravno vse bolj zahtevni in za življenje delavcev ter njihovih družin tudi vse bolj pomembni.

Sodišče je lani rešilo 1544 zadev – polovico vseh novih vlog – čeprav sodniki to sodišče zapuščajo. Število aktivnih nepoklicnih predsednikov senata se je že v letu 1990 zmanjšalo na 14, lani pa na 10. Po lanskem 1. avgustu je do srede decembra pri sodišču delalo samo še 5 poklicnih sodnikov in predsednik, kar je reševanje vlog močno upočasnilo. Na zastoj pri delu je vplivalo tudi dejstvo, da udeleženci zprav niso redno plačevali začasnih predujmov za nagrade izvedencem. Te predujme je bilo potrebno izterje-

vati celo preko izvršilnega sodišča, to pa je povzročalo, da so izvedenci zavračali delo.

Reševanje sporov pri sodišču je izredno težavno in zamudno tudi zato, ker je v številnih zadevah, ki jih obravnava sodišče, udeleženi po več 10 delavcev hkrati – pogosto tudi nad 100 predlagateljev tožb. Z izvolitvijo štirih novih sodnikov, ki jih sodišče nujno potrebuje, naj bi pri tem sodišču poslej sodili le profesionalci.

S tem nameravajo izboljšati strokovnost dela, pa tudi učinkovitost sodišča, ki se zdaj duši v pravdah.

Z novo ustavo Republike Slovenije je predvideno, da bodo spore iz delovne in socialno varstvene zakonodaje reševala splošna in specializirana redna sodišča. Zato bi morali čimprej sprejeti nove predpise o pristojnostih in nalogah sodišč v Sloveniji, to je ustanoviti specializirana redna sodišča za delovne

spore, za gospodarske spore itd. Negotov položaj sodišč združenega dela izkoriščajo udeleženci pravnega postopka, ki tega sodišča ne upoštevajo tako kot druga, kar se izraža tudi v tem, da se vse pogostejše ne odzivajo na povabila sodišča, k pravnim vlogam pa ne prilagajo splošnih aktov in listin podjetij. Tako je bilo delo ljubljanskega sodišča močno ovirano tudi zaradi večkratnega prelaganja obravnave in podaljševanja postopkov.

Na predlog Andreja Satrana, predsednika ljubljanske organizacije DSS (in pravnik) je predsedstvo DSS terjalo, naj se država čimprej loti predvseh pravnosodnih reform in sodišča združenega dela preimenuje v primernejši naziv, takšen, ki bo imel v družbi več ugleda ter bo bolj ustrezen sodobnim razmeram. Pri tem je predsedstvo poudarilo, da so bili delovni spori že pred uveljavitvijo zdaj sporne zakona v združenem delu, pojavljali pa se bodo tudi v prihodnje – vse dokler bo obstajala država. Razlogov za pravno učinkovito reševanje delovnih sporov je vsak dan več, posluha za to nalogo pa vse manj.

V. B.

CERKVE SVETEGA JOZEFA V IVANČNI GORICI

Rup. urad Ivančna Gorica
61295 Ivančna Gorica

Žiro račun:
LB. Grosuplje
50100-620-133-05-1022113-398071

1.3.1992

Spoštovani prijatelji!

V mesecu marcu praznujemo god sv. Jožefa. Njemu je posvečena naša nova župnijska cerkev. Ki že dobiva svojo podobo in tudi Vi nosite ime velikega svetnika Cerkev. V imenu vseh faranov in v svojem imenu Vam ob vašem osebnem prazniku iz srca želimo vsega dobrega z željo, da bi Vam prigrinja sv. Jožefa bila v veliko pomoč za Vaše telesno zdravje, notranje veselje in mir ter lepo urejeno družinsko življenje. Na Vaš godovni dan se Vas bomo spomnili v molitvah in pri svetli maši.

Že lani smo mnogim Jožetom in Jožicam pisali za godovni dan in dobili toliko prijaznih odgovorov, zahval in tudi donarne pomoči za gradnjo nove cerkve posveče sv. Jožefu. Mnogi ste nam pomagal ob obljubi. Vsem se na tem mestu iz srca zahvaljujem, naj Vam bo naša molitev znamenje hvaležnosti in prijateljstva, Bog pa Vam bodi bogat plačnik.

V veselju Vam sporočamo, da gradnja cerkve od oktobra lepo napreduje. Bog nam je dal lepo zimo, da podjetje brez prekinitve lahko gradi. Kakor na eni strani čutilo izredno dobro veste, kako težko je danes kaj preizvesti, ali kaj zbrati. Zato smo v veliki finančni stiski, zaupamo v Boga, v Vas dobre ljudi in načrtujemo z delom nadaljevati do uresničitve naših načrtov. Prepričani smo, da nam boste Vi, ki nosite ime svetega Jožefa, radi pomagali z molitvijo, dobrimi željami in seveda tudi z denarjem po svojih močeh. Že danes se Vam iz srca za Vašo dobroto prisrčno zahvaljujemo.

22. marca, ob dveh popoldne bo na gradbišču nove cerkve lepa slovesnost. Gospod nadškof dr. Alojzij Šuštar bo blagoslovil gradbišče in temeljni kamen nove cerkve. Vabimo Vas, da se nam pridružite v pravlji in zahvali k dobremu Bogu in se z nami razveselite ter se skupaj priporočimo našemu zavetniku, ki bo nekaj dni prej godoval.

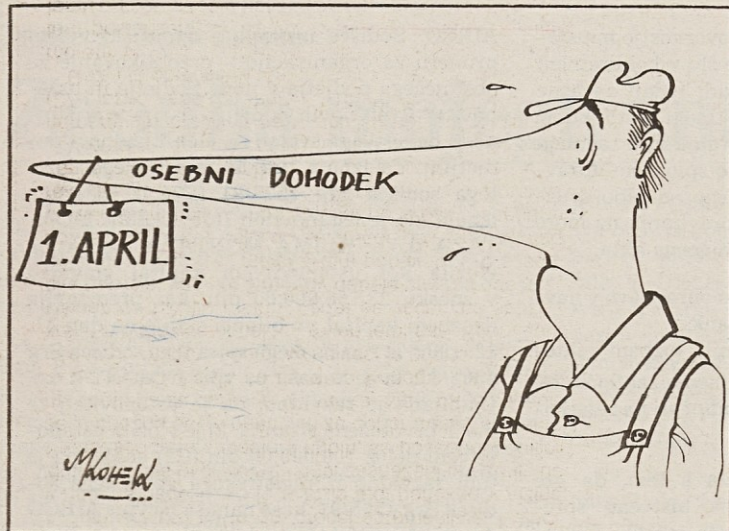
Hvala vsem, ki ste v mislih z nami, hvala vsem, ki ste ali še boste pomagali. Vam Jožicam in Jožetom smo zaupali naše težave, ker vemo, da Vam je v veselje in ponos, ker bomo v naši svobodni domovini imeli tako lepo cerkev posvečeno sv. Jožefu, to bo prva nova cerkev v svobodni, samostojni Sloveniji. S pomočjo vgrajimo vsaj nekaj svoje ljubezni za čast sv. Jožefa.

Ko končujemo kramljanje z Vami, Vam še enkrat želimo vse najboljše za god, hkrati pa Vam že vnaprej voščimo blagoslovljeno velikonočno praznike in Vas prisrčno pozdravljamo

**ŽUPNIJSKI URAD
IVANČNA GORICA**
61295 Ivančna Gorica
Tel. 061/78-525

verniki župnije Ivančna Gorica in župnik

Jože Karič

Horoskop

Slava osvoboditelja

Slovenci v svoji zgodovini žal nimamo kakega velikega državnika ali vojskovodje, kakor jih ima veliko drugih držav. Še nekako najbolj se liku zedinitelja in osvobodilca približuje general in pesnik Rudolf Maister (rojen 29. marca 1874). Polom Avstro-Ogrske je bil za Slovence hud problem, saj je nastalo popolno brezvladje, v katerem so vsi narodi bivše monarhije poizkušali oblikovati nove države in pri tem, jasno, obdržati čim večji kos pogache. Za Slovence, brez vojske, je bila nevarna nemško-avstrijska težnja po Stajerski in Koroški, pa tudi italijanska po čimvečjem delu Slovenije. Takratni major Maister je na severni meji slovenskega ozemlja naglo iz vojakov in oficirjev slovenskega rodu bivše avstro-ogrske armade formiral vojsko, ki je uspela zavarovati velik del slovenskega ozemlja in preprečiti avstrijski pogoltnosti prevelik zalogaj. Žal pa nismo imeli takšne sreče na meji proti Italiji, kjer so se Italijani globoko zajedli v naše ozemlje. Nekatera sporna ozemlja pa smo izgubili v mednarodnih dogovorih, saj je srbsko politično in vojaško vodstvo v novi državi, ki je nastala iz Srbije, Črne gore in delov bivše monarhije, bolj zanimala korektura meja z Bolgarijo kot z Avstrijo in Italijo. Kljub temu je Maister opravil odlično delo in zasluži, da se ga vsi Slovenci s hvaležnostjo spominjamo.

Slovenci imamo Maistra, Nemci pa imajo kot zedinitelja Otta von Bismarcka (rojen 1. aprila 1815). Otto von Bismarck je bil junkerski častnik in državnik, bil je vse, kar ta beseda pomeni. V študentskih letih se je odlikoval po množici dvobojev s sabljami, po končanih študijah pa se je z vso energijo vrget v ustanjevanje velike nemške države. Na posamezne kraljevine, kneževine in vojvodstva razdeljeno Nemčijo je strnil v enotno cesarstvo pod prusko nadoblastjo, izrinil je Avstrijo iz nemške zveze, v vojnah z Dansko in Francijo je odtrgal kos ozemlja in ga priključil Nemčiji, podpiral je razvoj vojske, industrije, trgovine, kolonialna osvajanja in vztrajno gradil protifrancoski in protiruski blok v zunanji politiki. Na vrhuncu slave in moči je odstopil zaradi sporov z mladim cesarjem Viljemom II.

Kot vojak in državnik pa se je hitro znašel. Nekoč je prisostvoval nekemu banketu in sredi pojedine mu je nerodni natak pototoma zli na plešo skledo tekoče majoneze. Vsi prisotni so v grozi onemeli, Bismarck pa se je hitro znašel, se veselo obrnil k preplašenemu natakarju in vprašal:

»Mislite, da bo vaše sredstvo moji pleši res pomagalo?«

V tem tednu so bili rojeni še frankovski kralj Karel Veliki, nemški kemik Robert Bunsen, nizozemski slikar Vincent van Gogh, avstrijski skladatelj Joseph Haydn in angleški igralec sir Alec Guinness.

Deni

Šef

Pred dnevi je zagorelo v gozdu Starod tik ob hrvaški meji. Slovenskim gasilcem so priskočili na pomoč tudi njihovi kolegi onstran meje iz Šapjana na Hrvaškem. Hrvat pa pač ravnali s starodavno prakso, toda tokrat se jim je prvič primerilo, da so jim slovenski mejni organi preprečili takojšnjo

posredovanje in od njih zahtevali ustrezna dovoljenja za prestop meje. Šefa je zadeva spomnila na znan »dogodek« z Lojzeto Peterletom, ko je ta lovil sapo v koseškem bajerju in dvakrat odklonil pomoč mimo hitečih gasilcev, češ da bo njemu že Bog pomagal. Še v poduk osamosvojenim slovenskim mejnim organom: na Lojzkov očitek Bogu, da ga je ta pustil na cedilu, mu je Bog odgovoril: »Ti duša prismuknjena, saj sem ti dvakrat poslal gasilce na pomoč, pa si jo odklonil!« Šef je že poslal protestno noto vsem čuvarjem slovenske meje: »Najhujši sovražnik vseh gasilcev je – OGENJ! Naj razume, kdor more...«

VREME

Piše: Andrej Velkavrh

Ne bo še lepo

Suše je konec, sušca pa bo tudi kmalu. Za nekaj časa bodo s televizijskih ekranov, časopisov in radijskih poročil izginila opozorila, naj vendar ne kurimo v naravi.

Temperature so te dni precej spremenljive. Najbolj se je ohladilo v noči na nedeljo, ko je snežilo tudi ponekod v nižinah. Tudi v torek zjutraj so nas okoliški nižji hribi zasneženi opozorili, da je šele marec. Precej snega je zapadlo v hribih, še posebno v Julijcih. Na Kredarici se je snežna odeja odebelila za dober meter, skoraj toliko na Kaninu, na Voglu pa za dobrega pol metra. Manj ga je zapadlo v Karavankah in Savinjskih Alpah, še manj na Pohorju. Da je snega v hribih, vsaj nad 2000 metrov, spomladi največ, je znano. Zima je namreč v naših krajih s padavinami najbolj reven letni čas. Spomladi jih je več, in na višinah nad 2000 metrov takrat še večinoma sneži. Na Kredarici je bila najvišja, več kot 6 metrov debela snežna odeja izmerjena v drugi polovici aprila. Tudi maja je tam ponavadi več snega kot pozimi. Še bolj je to izrazito v višjih gorah drugod po Alpah. Mimogrede naj vse, ki bi radi te dni rinili v hribe smučat po svežem snegu, opozorim, naj si raje grejejo kosti doma. Če ste na urejenem gorskem smučišču, ne zapuščajte oskrbovanih terenov. Je prenevarno!

Vreme na današnji petek je zelo pomembno za letošnji julij. Ali ga nameravate preživeti na soncu ali pod dežnikom? »Če je Ruperta (27.) jasno nebo, bo malega srpana ravno tako.«

Dežja in oblačnega vremena smo hitro siti. Za konec tedna vam ne morem obljubiti ustaljenega, jasnega vremena, kakršno je bilo pred tem poslabšanjem. Deževno pa ne bo, celo razmeroma sončno in temu primerno toplo bo. Predvsem na Primorskem. V severovzhodnih krajih Slovenije pa se bo vmes tudi povsem pooblačilo.

Janževa rdeča zvezda

Janez Janša, obrambni minister, vidno poparjen komentira vladni predlog proračuna, v katerem so mu prepolovili sredstva za vojsko in mu za posodobitev strelščic namenili zgolj še enkrat več denarja kot za odžvepljevanje slovenskih termoelektrarn. Ker ministrske kolege za drugačno ravnanje niso mogli prepričati niti preleti hrvaških migov nad našim ozemljem, je Janez užaljen velel vse državotvorne jeepe, uvožene iz Avstrije, registrirati z jugoslovansko tablico, kajpak z rdečo zvezdo. Zmaga Jelinciča je že zadela kap.

Puharce razlaga

Jožica Puhar, ministrica za delo, ugotavlja, da ne bo denarja za izplačilo plač po kolektivnih pogodbah. Po njenem mnenju bo zato treba ljudem razložiti, da »gospodarski rezultati ne dovoljujejo izplačil po kolektivnih pogodbah«. Albert Vodovnik, šef SKEI, je že izjavil, naj to ljudem razlaga kar ministrica sama. On pa bo vztrajal prav pri izplačilih po kolektivni pogodbi. »Če ni denarja, bomo pač neizplačani del uveljavljali pri lastninjenju,« meni zviti Albert. Minister Umek pa se dela, kot da ga to sploh ne zanima.

Ščernjavičeva zmaga

Drago Ščernjavič, šef sindikata državnih nameščencev, je dobil spor pred ustavnim sodiščem, po katerem se je povečala plača delavcem v državnih službah. Šef nekega sindikata France Tomšič je ogorčen zavrnil »hudičev« po- višico in jo namenil v sklad za saniranje posledic svojih jogurt-revolucionarnih pohodov na slovenske rdeče direktorje.

Nanijev samomor

Janez Sever-Nani, glavni šef časopisa NOVA DOBA, vso noč ni mogel zatisniti očesa po govoru Lojzeta Peterleta, iz katerega smo zvedeli, da se je lani zmanjšalo število samomorov na Slovenskem. Nani je namreč nihal, ali bi ustanovitveni shod kluba slovenskih podjetnikov v graščini pri Mlinarjevem Janezu na Teharjih naslovil z »Jezdec velike žlice« ali bi zadevo vendarle spustil v medijsko milejši podobi. Odločil se je za »jezdec« in s tem za poslovni samomor. Lojze Peterle res nima sreče...

Kuli

Cesarjev kotiček

Brez babuške RUS že vriska, tudi ga MICKA na s stavko biksa!

Humoreska

Gostinsko muziciranje

– Tovariš Neposredni, smo nagovorili Neposrednega proizvajalca raznih strok, ki je kot po navadi slonel za šankom bifeja Bližnja srečanja posebne sorte in žulil svoje pivo – povejte nam, zakaj ste si pravzaprav izbrali prav tale bife za svoj glavni stan?

»To je vprašanje glasbe,« je skrivnostno odgovoril.

– Pa saj tu ni nikakršne glasbe.

»Ravno zato hodim v Bližnja srečanja. V vseh drugih bifejih in gostilnah oštirji navijajo kasetnike.«

– Nismo vedeli, da ne marate glasbe.

»Oh, glasbo celo ljubim, ampak ne v bifeju in ne na ves glas. Sicer pa, zakaj pa vi hodite v Bližnja srečanja posebne sorte?«

– Tega res nikdar nismo razmišljali, ampak morda pa imate prav. Sem prihajamo, da se pogovorimo...

»No, vidite, pa se pogovarjajte, če vam oštir navije kakšno v srce segajočo pesmico ali pa kakšen bobnarski rom-pom-pom.«

– Ampak lokali, kjer imajo glasbo, so vseeno polni...

»So, ampak kdo so gostje?«

– No, različni. Pretežno mladi.

»Torej! Oni za zdaj še imajo dobra ušesa in dovolj živcev, da prenesejo trušč.«

– Ampak saj se tudi oni ne slišijo med seboj, ko se pogovarjajo, če je glasba prehrupna.

»Saj to ni važno! Menda se še spomnite, ko ste bili mladi. Takrat sploh ni važno, ali slišite svojega sogovornika. Važno je le, da slišite samega sebe. Ko ste mladi, ste središče vesolja in če ste dovolj glasni, da slišite sami sebe, mislite, da vas slišijo tudi drugi. In ker vas nihče ne sliši, vam nihče ne ugovarja, tako da imate občutek, da ste najbolj pametni.«

– Ampak saj tudi oštirji niso več najbolj mladi. Ali njih glasba ne moti?

»Oh, oni namenoma navijejo svoje kasetnike, da na ta način spodijo starejše goste. Veste, starejši gostje so slabi gostje, mladina pa ima za pijačo vedno dovolj denarja.«

– Ampak kaj bo s to mladino, ko jim bo zaradi divje glasbe opešal sluh. In to še hitreje kot nam, sem vprašal, a odgovora nisem dobil, kajti oštir iz Bližnjih srečanj je prav takrat na ves glas navil svoj novi kasetnik...

Bogo Sajovic

AVTOR KRIŽANKE R. NOČ	NAUK O PEČATIH IN ŽIGIH	AVTOR PRE-DAVANJA	IZSTRE-LJEALEČ RAKET	SUMERSKA BOGINJA PLODNOSTI	NIKO CETINSKI	TELEČJE MESO	GOSTO NASELJENA POKRAJINA V JUGO-VZHODNI ITALIJI, SREDIŠČE JE BARI SODNO TELO	ROMAN FR. PISATE-LJA ANETA	SLOV. IGRALKA (VERA)	ORGAN SLUHA	LUDWIG ERHARDT	VINEJE ŠARENICE	PREBIVAL-KA ŽELEZAR-SKEGA ME-STA NA GO-RENUSKEM	STAROE-GIPTOVSKI PISATELJ
TEK NA KRATKE PROGE														
NAJVEČJI SLOVENSKI PESNIK														
VELIKA TEKOA VODA					NAJDAJŠA FRANCOŠKA REKA							ITALIJ IGRALKA MIRANDA 4. RIMSKI KRALJ		
LUKA NA SKRAJNEM JUGU ARABUJE					DALJŠE ČASOVNO ODOBJE				POLSVILE-NA ATLASA-STA TKANINA					
HE NA REKI CETINI, SLUZU DRNIŠA					GLAS. ZVOK PAPERŠKA KRONA				MESTO V ROMUNJI OPERA ALBERTA					
VRSTA VRBE				TOVARNA V KAMNIKU ČEVLIAR-SKA NIT						ČRKA GR. ABECEDNE GR. OTOK OB OBALI MA-LE AZIJE				OKROGLA VAS PRI HOTEN-TETIH
SARDELI PODOBNA MORSKA RIBICA								IVAN SIVEC			OZNAKA ZA NEZNANCA	ČRT KANONI FR. MODNI KREATOR		
TONI TRŠAR			EGIPČ BOG SONCA NEK DANJA MERA				KONICA	OROŽNIK KARTONAZ-NA TOVARNA LJUBLJANA (KRATICA)						
FLAMSKO IME BELG. MESTA YPRES						FOSIL RADOMIR ANTIC								
DEJAVNOST PREDELA-VE IN HRA-NJENJA VINA												NAJVEČJI PESNI PRI-TOV VOLGE		
VRSTA ŽITA													ZORANA ZEMLJA	

NAGRADNA KRIŽANKA ŠT. 13

Rešeno križanko nam pošljite do 7. aprila 1992 na naslov: ČZP Enotnost, Dalmatinova 4, 61000 Ljubljana, p.p. 479, na dopisnici ali v pismu s pripisom Nagradna križanka št. 13. Nagrade so: 1.000, 700, 500 tolarjev.

Pravilno geslo nagradne križanke št. 11.: Novinarska stavka Izžrebani reševalci nagradne križanke št. 11:

1. Andrej Pivk, Kovorska c. 57, 64290 Trzič,
2. Martina Turk, Rožni dol 6, 68333 Semič,
3. Peter Kobe, Laze 6, 61353 Borovnica

Nagrade bomo poslali po pošti.